

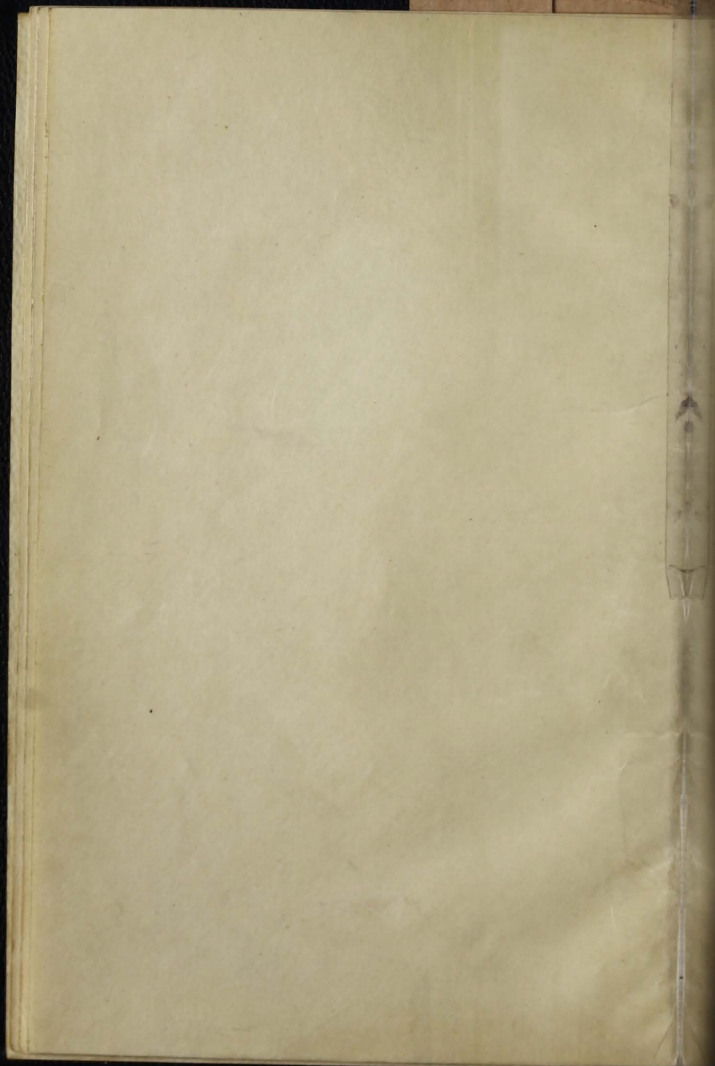
T-H K.

I. 478.

1. péld.
(Teljes.)

JESVS† MARIA.

EZTENDEO

ALTAL AZ ANIA-

ZENTEGIHAZTOL REN-

deltetet vasárnapokra, es innep

napokra Episto-

lak,

ES AZOKNAK SUMMAIA.

AZ mi Vrank IESVS CHRISTVSNAK
attyá á dűczősegnek Istene, adgyon nektek
bölcsősegnek lelket, es ielenesnek az eo is-
méretire mégh vilagositvő az tū zűvetek-
nek zémet, hogy tudgyatok mi legyen á tū
hivatalotoknak remensége. Eph. I. v 17.

JESVITAK RENDIN VASARHELI

GERGELITŐL fordítor.

GELBHAAR GERGELI

altal Nyomtattot.

Beczbe.

Anno M. DC. XVIII.

töbzodasba, sem rézegsegekbe, nem agy-
as hazakba, es tisztatalan sagokba, nem
vetekedesbe, es irigységekbe. Hanem öltö-
zőzések fel, az V r I E S V s Christusba,
es a testnek kívansaga gongyat ne cze-
lékedgyetek kívansagiba.

S V M M A I A E Z E P I S T O -
lanak.

Inti zent Pal az keresztényeket, az idő-
nek rövid voltaert, hogy regi al-
mokban félferkenyenek, es atya-
fiu zeretbe légyenek foglalato-
lok.

Regi almokat nevez, három rendbeli
dolgot, a töbzodást, rézegseget; a-
gyas hazakat, es buyasagokat; ve-
tekedéseket, es ellenkezéseket.

Annak felette, tanusagot ad, ezeknek
él vételére, es Christusba valo fél-
öltözésre.

MASODIK ADVENT
V A S A R N A P I E P I -
stola.

Z. Pal

Z. Pal. Apostol az Roma-
belieknek irt levelenek 15.

Rezébe.

V Alami még irattatot, az mi tanu-
sagunkra irattattanak még, hogy
az zévedes által, es az irasnak vigasztal-
lása által, remenségünk legyen. Az zen-
vedesnek kediglen, es az vigasztalás-
nak Istene, adgyon tû nektek egy értel-
met, egy más közöt, az IESVS Christus
zerent; hogy egy ertelembe, es egy za-
yal tiztellyetek az Istent, es az mi vrunk
IESVS Christus Attyat.

Annakokaert egymast végyetek fél,
mikeppen Christusis fél vót tûtőket, az
Istennek tizteffegére.

Mert mondom, az IESVS Christus,
zolgaya volt az kornyúl metelesnek, az
Istennek igazságaert, az atyak igireti-
nek még erőssitesere. Az poganokat
kediglen az irgalmassagert diczirnek
az Istent, mint meg irattatot.

Pf. 17. v. 50.

2. Reg. 22.

v. 50.

*AZert diczirlek tegedet Vram, az
poganok között, es á te nevednek diczi-
retet eneklek. Es vizontag mondgya,
örvendezetek poganak az ő nepevel.
Es Ismet dicziryetek az Vrat minden
poganok es magasztalljatok őtet mindē
nepek. Es vizontag Isaias azt mond-
gya, lezen Iessének gyökere, es ki fél kél,
az poganokon való birodalomra, ő ben-
ne remellenek az poganak.*

Ps. 116. v. 1.

Es. 11. v. 10.

*Az remenségnek Istene kediglen, töl-
czón be tütőket minden örömmel es be-
kefégel az hűtbe, hogy bővölködjetek
az reméségbe, az zét leleknek ereyebē.*
SV MMAIA EZ EPISTO-
lanak.

*Z. Pal három dolgot tanit: az zent iras-
nak haznat, kinek gyümölczetise-
lő zamlalya, bekefégel zenvedest,
vigasztalást, es remenséget.*
*Masodzor, három dolgot kíván az hi-
vektől, egyességet Christusba: Masod-
zor, hogy egy zayal diczirjek az Istér;
harmadzor, hogy egymás gondgyok
vifelők legyenek, es egymást zeressek.*
*Harmadzor, zep könyörgéssel borona-
lyabe ez epistolar.*

An-

Annak felette, ielenti Christusnak minden nemzetekhez valo kegyelmességet, hogy Christus által, remenségek lene mindeneknek az Vdvessege.

HARMADIK ADVENT vasárnapi Epistola.

Z. Pal Apostol, az első Corinthus városbeliekhez irt levelenek 4. részébe.

V Gy böczüllyön minket az ember, mint Christusnak zolgait, es sasarit, az Istennek titkos dolgainak.

It kérdetik immar az Sasarok közöt, hogy ki hiű találtaffék. En kediglen kiczinnek tartom, hogy tű tölletem itiltessem, avagi az emberi naptol. De, én magam sem itilem magamat, mert semmi vetkem et nem tudom, de, ebből még nem igazittattam. A ki kediglen engemet még itil, V r az.

Annakokaert, űdö elöt ne itillye-

tek miglen él in az Vr, á ki még vilá-
gosítja, az sötét segnek reitkit; es még
jelentí az zizeknek tanaczt, es akkor
lezen mindennek diczireti Istentől.

SVMMAIA EZ EPISTO- lanak.

Harom dolgot tanít Z. Pal ez Episto-
laba: Minden Apostolokat, püf-
pököket, es lelki Paztorokat, safa-
roknak nevezven, az Isten titko-
dolgaiba.

Masodzor, mibe helyheztetet az sa-
farlag, es mit kívanyon.

Harmadzor, tiltya az emberi itiletet,
holot az, csak egyedül az Vratilleti.

NEGIEDIK ADVENT VASARNAPI EPI- stola.

Z. PAL APOSTOL
az Philippis varasbeliek-
hez irt levelenek 4.
rezébe.

E Orűlyetek mindenkor az *Vrba*, is-
met mondom orűlyetek. Atű io er-
kőlczótók nilvan legyen minden embe-
reknél, az *Vr* közel vagyon. Semmit
ne zorgalmatoskodgyatok, hanem min-
den imadságba es könyörgesbe, halaa-
dással á tű kerestek, nilvan legyen az *I-*
stennél.

Es az Istennek bekezege, ki feliűl ha-
lad minden ertelmet, őrizze még á tű
zűveteket, es ertelmeteket az *Christus*

IESVS BA.

SVMMAIA EZ EPISTO- lanak.

Tanitrya Z. Palaz híveket, mint legye-
nek Isten előt kellemetefek.

Masodzor, mint kellyen magunkat
felebaratunk előt viselnűnk.

Harmadzor, tilttya ez vilagi zorgalma-
toslagot, ayanlűa az Isteni zolgalator.

A Annak felette zep érettek valo könyör-
gessel végezi levelet.

KARACZON NAPIA R A
valo Epistola.

A 5

Z.

Z. Pal Apostol az Sidokhoz irt levelenek első részé- be.

1 Zolor.

S. 1. 7. v. 26.

S Ok keppen, es sok modon Isten zol-
van t. regen az. Atyaknak, az
Prophetak által. Vtolzor ezeken á na-
pokon, zolot mi nekünk az. fia által, kit
mindeneken örökösse tot, ki által ez vi-
lagotis terempte. Ki miért hogy az ő
dűzősegenek fénye, es az ő allattyanak
abrazattya, es mindeneket hordozvan
az, ő igiyenek éreje által, á bűnöket még
tízitivan, ül az meltofságnak iob keze
felől az magassagba.

Anyynyval leon fellyeb valo az. An-
gyaloknal, menyvel külömböző névet
vón maganak öröksegül.

Psal. 2. v. 7

2. Reg. 7.

v. 14.

Mert mellyik Angyalnak mondotta
valaha, én fiam vagy te, én ma zülte-
lek tegedet? Es vizontag. En Attya
lezek neki, es ő is ennekem fiam lezen.
Es mikoron ismer be hozza, az ő első
zülöttét az földnek kereksegebe,

mond.

mondgya; es imadgyak őtet minden Isten Angiali.

Pf. 96. v. 8.

Pf. 103. v. 4.

† lelkeke.

Az Angyaloknak kediglen mondgya, ki az ő Angialit zelekke† tezi. Es az ő zolgait eghó tűze.

A fiu felől kediglen; á te zeked Isten mind örökkön örökke, igazságnak vezeye á te orzagodnak vezeye. Zeretted az igazságot, es gyűlőlted az hamiságot, azért kent még téged az Isten, á Istened örvendetösségnek olajával jelleb á te rezeidnek tarsainal.†

Pf. 44. v. 7.

† tarsaidnal
μετ' ὁμοίων.

SVMMAIA E Z EPISTOLANAK.

Z. Pal mutattyá az Sidoknak regen az atyak által Istennek zolasat; ez ielen valo időbe kediglen zolor az fiu által, kit mindeneken örökösfe rőt.

Masodzor, Christus meltosagar ielenven, mindē terempret allatoknal nagyobnak vallya, prophetaknak irasibol bizonytvá. Harmadzor, ielenti ebe az Christusnak hozzak valo io akarattyat, hogy az bűn-

nek

nek tisztítást vőttük-ő általa, Es
hogy az ő Angialit, mi zolgalatum-
kra rendelte.

VGYAN AZON NAP.

Z. PAL APOSTOL

az Titus Püspöknek irt le-
velenek második re-
zébe.

MEg ielenek az mi üdvözítő Iste-
nünknek kegyelme, minden cmbe-
reknek, tanitvan minket, hogy mégb-
tagadvan az Istentelenséget, es ez vi-
lagi kívánságokat, iozanon, es igazan,
es kegyesen elyünk ez vilagon: varuan
az bodog remenséget, es az, nagi Isten-
nek dűczősegének éliővetelit, es az mi
üdvözítő JE S V S Christussunket, ki eo
magat mi erettünk atta, hogy minket
még váltana minden alnakságinktól,
es magának tisztitana kedves népet io-
czelekedeteknek követőit.

Ezeket mondgyad, es inczed, es fe-
gyed

gyed minden keménységgel. Senki tőged
még ne utalljon.

SVMMAIA EZ EPISTO- lanak.

Mi végre az Istennek kegyelmemég
jelent, zent Pal Titusnak írja.

Mint kellyen varni az Christus el-
verelinek napját.

Az Istennek kedves népének bizony-
fagi, áioczelekedetek.

VGYAN AZON NAPON.

Z. PAL APOSTOL

az Titus püspöknek írt le-
velének 3. részébe.

Mikor az mi Istenünknek még ie-
nek io volta, es embersege: nem az
igasságnak czelekedetiből, kit czeleked-
tünk, hanem az ő irgalmassága zerent,
ő üdvezitet minket, az vyonnan züle-
tesnek mosogatása által, es az Zent le-
leknek még uitasá által: Kit mi reánk
bősegesen ki önte, az mi üdvezítő I E-

Is vs Christusunk által. Hogy az. ő kegyelme által még igazítatvan, örök öslegyünk az örök életnek remensége zarent. Bizonyos bezed, es ezekről akavalak tegedet erőssíteni, hogy ügyek zenek io czelekedetekbe, főnek lenni, akik Istennek hiznek.

SVMMAIA EZ EPISTOLANAK.

Az mi Vrunk Iesus Christus kegyelme által czyak üdvezítettünk: Az keresz viznek tisztasaba, es az zent leleknek reank zallot kegyelme által, ugy hogy örök ösilehesünk, az örök életnek.

Annak felette, inti Titus püspököt, hogy tancza azokat, kik ez kegyelem által még igazítottanak, hogy io czelekedetekbe legyenek foglalarosok.

KARACZON MAS: NAPYAN.

Z. Lukacz Evang. az Apostoli czelekedetnek hatodik, es hetedik rezébe.

Istvan kediglen, tellyes leven kegye-
lemmel, es erősséggel, czudakat, czele-
kedik vala, es nagy ieleket a népbe.

Fél kélenek kediglen nemellyek a gy-
ülekezetből, kik neveztetének Liberti-
nusoknak, es Cirenabelieknek, es Alex-
andriabelieknek, es azok közül, kik Ci-
liciabol, es Asiabol valok valának; vé-
tekedven Istuannal, es nem alhatnak
vala az, bölcseségnek, es léleknek élle-
ne, mély zol vala.

Akkoron allattomba allatanak ferfi-
akat, kik mondának, hogy hallották
volna őtet, hogy, karólo zot zolot vol-
na Moises ellen, es Isten ellen. Azokaert
fél inditák a közösséget, es a népnek éleit,
es irastudokat, es ő z e futuá még raga-
dak, es uiuek a gyülekezetbe, es hamis bi-
zonyyságot allatanak, kik módának. Ez
az ember, még né Zúnik zolani az zent
hely ellé, es az törveni ellé ualo zola sok-
tol. Mert hallottuk hogy ő módotta, hogy
az Nazarethbeli IESVS, it ezt a hely-
ét él rontya, es az Zerzésekét még val-

toztattya, kit nekünk adot Moyses. Es mindnyayan rea tekintven, kik ülnek vala á taraczbá, latak az ő orczáat, mint az. Angyal orczáat.

Monda kediglen az Papi fejedelem, hogy ha ezek így volnának? Monda. Tű kemeni nyakuk, es környül me-teletlen zúvók es fülök, tű mindenkor az, zeni lelek ellen tusakodtok, mint á tű atyaitok is, ugy tű.

Mellyik Prophetát nem kergették á tű atyaitok. Es őket még ölték, á kik az igaznak élővetelit hirdették, kinek tű mostan aruloi, es gylkosi vattok, kik á törvent vöttetek az, Angyaloknak rendeléséből, es még nem őriztök.

Halvan kediglen ezeket zúvókbe zakadoznak vala, es fogokat cikorgat-tyak vala eo rea. Mikor kediglen tel-lyes volna zent lelekkel, az eghre fél te-kintven, lata az Istennek dúczósegét, es á I E S U S T állani az Isten iobya fe-lől, es monda.

Ime latom hogy az menyország nitua

vagyon, es az embernek fiat allani az Istennek iobya felől.

Fél kiáltanak kediglen, nagy fél zoval, fülöket be duguan, es egyzerf-mindrea rohananak; Es ki vetven ő-t az *V*aras kőüül, kővezik vala Ist-vant, ki könyörög vala mondvan. *V*-ram *I*ESVS, ved hozzád az én lelkemet leterdepelven kediglen, nagy fél zoval kiálta mondvan. *V*ram, ne tulaydoni-czad nekik ezt á bünt, es mikoron ezt mondotta volna, él alarvek az *V*rba.

SVMMAIA EZ HISTO- rianak.

Dicziri Z. Lukacz Sz. istuant, három fe-le iozagirol, Zent leleknek tellyes voltarol, ki által nagi czudakat te-zen vala.

M'isodzor, nagy bölczefegeről, kinek ellene né zölhatnak vala az Sidok. Harmadzor, hűribé valo alhatatof-sagarol, mind halalaig.

Annak felette, *I*ESVS példayai követvé, mikor kővezetnek, imadkozek ellenfegiert, kik kővezik vala.

Vegezetre, Iesus markaba ayanlya lel-
ket, kit lata allani az Atya Istennek
iobya felől.

KARACZON HARMAD.

Napyan..

Z. JANOS EVANGIELI.

STANAK INNEPEN.

*Glossa ordi-
naria ita
exponit.*

*Az Anya zent egyházro-
irt könyűnek is. re-
zêbe.*

A Ki az Istent feli, iot czelekedik, es
á ki igassagot zeret, még fogya azt;
es éleibe megyen neki, mint tizteletes
anynya, es ugy mint zűze segetől fogua
valo azzonyallat, kórnyúl vezí őtet.
Es éledelt ad neki az életnek kenyeret,
es ertelemnek, es az bölcsesegnek űd-
vességes vizevel itattya őtet; es ő ben-
ne még erőssítetik, es még nem hayta-
tik, es őtet még tarttja, es zidalmát
nem zen ved, es fél magasztallja őtet fe-
lebarati közöt.

Az

Az gyülekezetnek közepibe mégnit-
tya az ő zayat, es betölti őtet bölcsesé-
gnek lelkevel, es értelemmel, es dücző-
ségnek ruhajaba fél öltözeti őtet. Vi-
gasagot es örvendeteséget gyűit ő ray-
ta, es örök nêvel örökőzteti őtet.

SVMMAIA.

Az igaz Isten felő embernek zep di-
czireti, mind maga viselesebe, mind
errelmebe, mind bölcsesegbe, ez ne
hani igikbe ki jegyeztetik.

Kiczoda legyen az igaz Isten felő, es ez I-
steniől minemű tisztelegel tizeltetik.

VGYAN AZON NAPON.

*Z. Pal Apostol az Romabe-
liekhez, irt levelenek nyol-
czadik rezê-
be.*

TVdeyuk hogy azoknak kik Istét ze-
retik mindenek ionokra uadnak; azo-
knak kik uégezes zereint hiuattattanak

B z z en-

zentek. Mert az kiket éleiről fogva ismert, élis rendelte, hogi hasonlok lennének az ő fiamnak abrázattaihoz, hogi ő legyen első zülöt sok atyafiakba.

Az kiket kediglen el rendelt, hittatis azokat, es á kiket hit, azokat mégis igazította, es azokat még dúczóította.

Mit mondunk ezokaert ezekre? Ha Isten velünk, ki alhat ellenünk? Aki tulaydon fiamnak nem engede, hanem mi erettünk mindenekert ada ötet, hogi ne adna tehat minekünk mindeket vele.

Kiczoda vadolo az Istennek valasztotti ellen? Az Isten á ki még igazít? Kiczoda karhoztat? Az CHRISTVS IESVS, á ki még holt, sőt inkább, az á ki félis tamadot, á ki az Istennek iobyan vagyon, ki esfedezikis mi erettünk.

Kiczoda valaszt él azért minket az CHRISTVSNAK zeretetitől, keferü-sege? avagy retteges? avagy ehseg? avagy mezitelenseg? avagy vezedelem?

He. 7. v. 25.

1. 104. 2. v. 1.

avagy üldözes? avagy fegyver? á mint
irna. vagyon: mert egez nap estiate e-
tetted halálra adattatunk, es ugy itil-
tetünk, mint az még ölető iuhok. De
mind ezekben győzedelmesek leszünk, a-
Zert á ki zeretet minket.

Ps. 43. v. 23

Bizonyos vagyok, hogy sem a Z halál,
sem az élet, sem Angyalok, sem feyede-
lemsegek, sem erő, sem ielen valok, sem
iövendők, sem erősség, sem mágaßsag,
sem Zéleßség, sem mélység, sem egyéb te-
emptet allat, él nem valazthat min-
ket, az Istennek zeretetitől meli az mi
Vrunk JESVS CHRISTVS BAVA-
gyon.

SVMMAIA E Z EPISTO- lának.

Az Isten zolgainak minden czeleke-
detek haznos.

Az Istének czudalatos hivatallya es va-
laztasa az Christusba való hűt által
vagyon, kiket mégis igazit, mégis
düczöit.

Ayanlia annak felette, az Atyának ze-
reretit, zent fianak mi erettünk va-
lo adasaba.

Azigaz valasztasnak, hivatalnak, dü-
czöitesnek, es alhatatossagnak tük-
köre maga peldaya által tanitarik
zent Paltol.

APRO ZENTEK NAPIAN.

Z. Janos latasanak 14. vezéből.

L Atam, es ime az barani al vala az
Sion hegyen, es egyetembe véle az
negyven negy ezer, kiknel az eo neve
vala, es az ő Attyanak neve iratvan
az ő homlokokon. Es zot hallék az egh-
ből, ugy mint nagy sok vizeknek zava-
it, es ugy mint nagy menidörgéseknek
zavát. Es az zot mellyet hallék, ugy
mint egy hegedűlők hegedűléseknek za-
vát, az ő hegedűlőkön. Es enekelnek
vala ugy mint vi eneket, az zek előtt, es
az negy lelkes allatok előtt, es az vénnek
előt. Es senki nem mondhattya vala az
enekeket, hanem czyak azok az z az
negyven negy ezer, á kik ez földről aron

vétettenek. Ezek azok, kik azzoni allatokkal még nem ferteztettenc, mert zűzek. Ezek követik á barant valahova megyen. Ezek vétettenek mindenek közül első senei Istennek, es az baranyinak. Es az ő zayokba nem találtatot hazugság, mert Zeplónelkül ualok az Isten zeki előt.

SVMMAIA EZ NE HANI
iginek.

Zent Ianos akarya ielenteni az Apro Zeteknek nagy diczireteket, kiket Christussal láta allani menyorzagba, kik követikis vala ötet, kinek neve homlokokon még vala irua, kik makula nélkül valo zűzek valanak, es oli eneket enekelnek vala, kit egyebek né mondhatnak vala.

KARACZON VTAN EL SO
vasarnapi Epistola.

Z. Pal Apostol az Galata
varosbeliekhez irt leuelenek
4. rezébe.

† elemen-
tomi.

A Z örökös, valamig kiczin, az zol-
gatol semmit nem különböz, no-
hamindeneknek Vra, hanem az tuto-
rok és gondviselők alatt vagyon, mind
az Attyától hagyot napig. Azon-
keppen miis mikor kiczinék valank,
ez vilagnak† eltető eghei alatt zol-
galvan. De mikor él iőve, az űdönék
tellyes volta, él boczata az Isten az ő fi-
at, az zoni allattól löttet. Hogy azo-
kat, kik törveni alatt valanak még val-
tana, hogy fiui fogadaft vénének.

Mivel hogy kediglen fiak vattok,
él küldé az Isten az ő fának lelket, á
tű zűvetekbe kiáltvan, Abba Atya. E-
zokaert immar nem Zolga, hanem fiu.
Ha kediglen fiu, örökőjis Isten által.

SVMMAIA E Z E PISTO- lanak.

Harom dolgot tanit Z. Pal ez Epistola-
ba, előzőr mutattyá az mi zabadit-
tonkot, ki minket az kementi zol-
galattól még zabadita.
Masodzor, mikeppé zabaditor még min-

ket az törveninek atkato, maga e-
rettünk törveni ala adasaba.

Harmadzor, Mit erdemlet legyen mi-
nekünk Christus, az ő zent halala-
val es fel tamadasaval.

KIS KARACZON NAPIA-
ra valo Epistola.

*Z. Pal az Galata városbe-
liekhez, irt levelenek har-
madik rezêbe.*

MInek elötte él iüne az hűt, az tör-
veninek őrizeti ala valann re-
keztetve, arra á hűtre, meli még ielen
tetik vala. Azokaert, á törveni, mi i-
gazgato mesterünk velt az Christusba,
hogy hűt által még igazitatnank.

De mikor él iőt az hűt, immar nem
vagyunk igazgato mester alatt: mert
mindynaian Isten fiaivattok hűt által
az Christus IESUSBA.

Mert valakik Christusba még ke-
reztelkedtetek, Christusba öltöztetek.

Ninczen Sido, sem Görög, ninczen
 zolga, sem Zabados, ninczen ferfiu,
 sem azzoniallat. Mert tñ mindnyayan
 egyek vattok Christusba. Ha kediglen
 Christuse, tehat Abrahamnak magna
 vattok, es igiret zereñt örökösök.

SVMMAIA EZ EPISTO- lanak.

Az mi üdvezitõnknek még ielenefe-
 nek három ieles okat adgya: az ke-
 gyelemnek hozasat, mind Sidok-
 nak, mind poganyoknak tanitasa
 es oktatasa által.

Masodzor, zemely valogotasnelkül
 mindenek üdvességere, hogy min-
 denek Christusba egyek legyenek.
 Harmadzor, még mutattyá mikeppen
 legyünk Christusba Abraham ma-
 guai, az kereztseg által.

VIZ KEREZT NA- pyan..

*Esaias Prophetanak 60. re-
 zéböl.*

KEly feltvilagosodgyal még Hierusa-
lem, mert éliőt á te vilagosságot,
es az. Vrnak dúczósege raytad fel ta-
madot. Mert ime az sötetseg befogyia
á földet, es homaly á nepet. Te ray-
tad kediglen az. Vrtamad fél, es az eo
dúczósege te raytad még lattatik. Es az
poganokiarnak á te vilagosságotba, es
á kiraliok te feltamadasodnak senieffe-
gebe. Emeld fél á te zemeidet kör-
nyös körül, es lasd mindnyayan ezek öz-
ze gyűltek, teneked iöttek, á te fíaid
mezűnnet iűnek, es á te leanid az té ol-
dalad felől kelnek fel.

†vilagosi-
rassal.

AKkoron még latod es bővölködöl, es
czudalkozik es ki teryed az te zived,
midön te hozzad tér, á tengernek soka-
saga, es mikor az pogansagnak sokasá-
ga te hozzad iű. Az Teveknek sokasá-
ga él lepedet, es Madiani, es Ephai
Dromedarok. Mindnyayan Sababol iű-
nek, aranyat, es temient hozvan, es az
Vrnak dicziretith hirdetuen.

Summaia ez Prophetianak.

Serkegeti Esaias Ierusalemet, az bűn-
nek almából, az Istennek rayta még
mutatót kegyelme által; kibe ielen-
ti az pogánoknak is ez által való
még világoztatok.

Annak felette ielenti az Poganfagnak,
Madiabol, es Ephabol való iövéser,
Tevekkal, es dromedakkal, ayan-
dekor hozvan.

VIZ KEREZT VTAN EL-
ső vasárnapi Episto-
la.

*Z. Pal. Apostol az Romabe-
liekhez irt levelének 12.
rezébe.*

KErlek tőtök atiamfiai, az Isten
irgalmasságaert, hogy adgyátok á
tű testeteket elő aldozatul, zentül, I-
stennek kellemetesül. Ertelmes legyen
á tű zolgalatotok. Ne zabyátok ma-
gátokat ez vilaghoz, hanem uyitassá-
tok még az tű értelmeknek uyitassa-
ba, hogy még proballyatok, mi le-

gyen

gyen az Isten io akarattya, kedve zere-
rent, es tökelletes.

Mert mondom az kegyelem által,
mely ennekem adatot mindeneknek
kik tû közöttetek vadnak, hogy ne fel-
lyeb êrczetek annal, az mi zûkseg êrte-
ni; hanem io zansagra erteni, az mint
osztotta Isten mindeneknek, az hûtnak
mertêket. Mert mikeppen egy testbe
sok tagaink vadnak, minden tagoknak
nediglen nem egy czelekedetek vagyon,
igy sokan egy test vagyunk Christusba
mindenink nediglen masnak tagai.

1. Cor. 12.

v. 11.

Eph. 4. v. 7.

SVMMAIA EZ EPIS TO- lanak.

Sok fele iozagos czelekedeteknek né-
mit Zamlalya elő Z. Pal, kiker az Vr
isten egy testbe sok tagoknak kü-
lômb külômb tiztire osztot.

Annak felette mi legyen Isten elôt ked-
ves aldozar, es mint kellyen mindê
keresztynennek aldozni Istennek.

VIZ KEREST VTAN
Masodik Vasarnap.

Z. Pal Apostol az Rómabeliekhez, irt levelének 12. rezébe.

K Vlómbózó ayandekink leven kegyelem által, ki nekünk adatos akar Prophetalas, az hűtnek értelmzerent: akar zolgalat az zolgalatra: akar á ki tanít az tudományba, á int az intesbe, akar á ki ád együgyűségbe, á ki gondviselő az zorgalmatosságba, á ki könyörűl vidamságba. Á zeretet tettetés nélkül, gyűlölvén á gonozt, á iohoz ragazkodván. Egymamközöt az atya fiui zeretetet zeretven tisztességgel leven egymásnak. Zorgalmatosságba nem restek, buzgo lelekkod zolgalván az Vrnak. Remenségbe öndvendezven, haboruságokba zenuedők imadságba foglalatosók leuē, az zeteknek zűksegibe adakozok, zallas adok. Áldgyatok az kik tütőket üldöznek. Áldgyatok né atkoz zátok. Oruendezetek az öruendezőkkel, es síryatok az

Am. 5. v. 15

Eph. 4. v. 3.

1. Pe. 2. v. 12

He. 13. v. 14

1. Pe. 4. v. 9

Matth. 5.

v. 45.

sirokkal. Vgyan azont egymasközöt
erczéték, nem magosertelembé, hanem
alazatos egi ertelembé. Ne legyetek e-
zesek tú magatoknal. Senkinek gonozt
gonozert ne adgyatok. az. iokra gondot
visellyetek, nem cZak Isten elöt, ha-
nem minden emberek előttis.

1. Corint. 3
v. 13.
Pl. 20. v. 22
Ef. 5. v. 21.

SVMMAIA EZ EPISTO- lanak.

Az Istennek ayandekinak, külömbö-
ző voltat zamlalya elő az hivek kö-
zöt; Az anyazent egyház epületi-
re hat fele ayandekat, prædikalaft,
zükölködőknek adakozast, intese-
ket, alamisnalkodast, gondviselest,
könyörületesseger.

Masodzor, sok fele io czelekedeteknek
ayandekit, kik minden fele hive-
ker nezek.

Annak felette, tanittya ezek közöt mi
legyen az Vrnak zolgalattya.

VIZ KER E Z T V T A N
H A R M A D I K V A S A R -
nap.

Zent

Zent Pal Apostol az Ro-
mabeliekhez irt levelének
12. rezébe.

†magatok-
ba.

NÉ legyetek tû magatoknál tezesek.
Senkinek, gonozert gonozt ne ad-
gyatok, gondot visellyetek á iokra, nem
cziak Isten elôt, hanem minden embe-
rek elöttis. Ha lehetséges az ménire
tôletek lehet, minden emberekkel beke-
seget tarczatok, Magatokat zerelme-
sim még ne otalmaz van, hanem adgya-
tok helyet az haragnak. Mert még
vayon irua, ennekem az bozzu allast:
én még allom mondgya az V. r. Sôt ha
ehetik á te ellenséged, adgy énni, ha
zomiuhozik adgy inynya: ezt czele-
kedven tûzes zenet gyúytez az ő fe-
yere.

Deut. 32.

v. 35.

Mat. 6. v. 14

Ecc. 28. v. 1

SUMMAIA EZ EPISTO-
lanak.

Tiltya Z. Pal az kevelyseget, es az egy-
masközöt valo bekefeget ayanly,

sôt

sőt mindenféle emberekkel.

Annak felette, az haragot tiltja, az V
paranczolattya által, es mint kel-
lyen ellenfegevel czelekedni, tana-
czuladgya.

VIZ KER E Z T V T A N

Negiedik Vasarnap.

*Z. Pal. Apostol az Romabe-
liekhez irt levelenek 13.
re zêbe.*

S Enkinék semmivel ne tartozzatok,
hanem hogy egymást Zereffetek;
mert á kiféle barattyat zereti, az tör-
vent be töltötte. Mert ne paraznal-
kodgyal, ne öly, né loy, ne mondgy ha-
mistanufagot, ne kívany, es ha valami
egyeb paranczolat vagyon, ebbe az
mondasba foglaltatik. Zereffed feleba-
ratodat, mint tenen magadat. Az fele-
barati Zeretet, gonozt nem czelekedik,
á törvénynek azért tellyes volta az ze-
retet.

SVMMAIA EZ EPISTO-
lanak.

Ayanlyá Zent Pal az arya fiui zerete-
tet, az egez törveninek be töl. őse-
nek haznaerr.

VIZ KERERT VTAN EO-
todik vasarnap.

Z. Pal Apostol, az első Co-
lossa varosbeliekhez irt le-
uelenek 3. rezêbe.

E Oltózzétek fél tû azért mint I-
stennek valasztotti, zentek, es ze-
relmesek irgalmasságnak belső indulat-
tyat, kegyességet, alazatosságot, együ-
gyűséget, türeft, Egyms térhet visel-
ven, es egymasnak még engedven, ha-
rinek Panazolkodása vagy on mas el-
len, mint az Vris tû nektek még énge-
det, azonkeppen tûis.

Mind ezek félet kediglen, zeretete-
ték legyen, mely kötele á tökelletesseg-
nek. Es az Christusnak bekefese vigad-

gyon á tû zûvetekbe, kibe vattokis hina-
tatva, egy testbe, es legyetek halaadok.

Az Christusnak bezedé lakyek tû
bennetek, bõfeggel minden bõlcsefegél;
tanitvan, es intven egymast Psalmu-
sokkal, dicziretekkal, es lelki enekle-
sekkel, kedvesen enekelven Istennek á
tû zûvetekbe.

Mindeneket az mit czelekedtek be-
zedetekbe, avagy czelekedetekbe, min-
dereket az mi Vrunk I E S V S Christus
nevebe, halakat advan Istennek es az
Atyának õ altala.

SVMMAIA EZ EPISTO- lanak.

Az regi alnakfogokból, valo ki õltõ-
zelt paranczolya.

Az úi kegyelemnek ékes õltõzetit
zamlalya elő.

Harmadzor minden czelekedeteknek
iozagit, az Vrnak nevebe halaadassai
ayanlya hogyl legyenek.

VIZ KERERT VTAN HA-
todik Vafarnap.

*Z. Pal az Thessalonica va-
rasbeliekhez irt első levele-
nek első rezêbe.*

H Alakat adunk Istennek minden-
kor mindnyayatokert, emlékezetet
teven sélőletek az mi imadságinkba
zúntelen. Emlkezven á tû búttótók-
nek czelekedetiről, es munkatokrol, es
zeretetetekről, es az mi Vrunk JESVS
Christusnak remensége nek alhatatos-
sagaert, Isten előtt es az mi Atiánk előtt.
Tudvan atyam fiai Istentől zereleme-
sek, az tû valasztatokat. Mert az mi
Evangeliumunk nem volt tû hozzá-
tok czyak bezeddel, hanem czuda te-
telleis, az zent lelekbe, es sok ayande-
koknak tellyes voltaba: á mint tudgya-
tok mineműek voltunk tû közötetek, tû
érettetek. Es tû követőim lóttetek en-
nekem es az Vrnak; véven az igit, sok
haboruságokba, az zent leleknek örö-
mebe; ugy hogy peldak lóttetek min-

den hiveknek Macedoniaba, es Achaiaba. Mert tû tölletek teryedet ki az Vrnak bezede, nem czyak Macedoniaba es Achaiaba, hanem minden helyen á tû hûtötök, á ki Istenbe vagyon ki ment, Vgy hogy, nem zûkseg immar, hogy mi valamit zolyunk. Mert ôk mi felölünk bezellik, minemû be iövetelünk volt tû hozzátok; es mikeppentertetek még az Istenhez, az hamis Istenektől, zolgálni a zigaz elő Istennek. Es varni az ô fiat, menyorzagbol (kit fél költôt halottaibol) á IESVS T, az ki minket ki ragadot az iövendő haragbol.

S V M M A I A E Z E P I S T O - lanak.

Dicziri zent Pal Istent hala adással, az Thessalonica varosbelieknek hûtökbeli alhatatosságokert.

Annak utanna dicziri ôket az Isten igeyenek tőkelleres követeresről, es még tartasáról sok haborusagok közöt kiknek io hirek es nevek nagy földre ki teriedet.

SEPTVAGESIMA VA-
sarnap.

Z. PAL APOSTOL
az első Corinthus városbeli-
ekhez irt levelenek kilencze-
dik, es tizedikre zêbe.

NEm tudgyatoke hogy azok kik pal-
lyat futnak, iollehet mindnyayan
futnak, de egik veziz az iutalmot. Vgy
fussatok hogy él végyetek, minden ke-
diglen az ki az hadakozasha tusako-
dik, mindenektől még tartoztattya ma-
gat: Es azért azok hogy az rothadan-
do koronaz él végyek, mi kediglen az
rothadatlant.

En ezokaert ugy futok, nem ugy mint
bizontalanul, ugy tusakodom, nem ugy
mint az élő eghet vérnem: hanem
még sanyargatom, az én testemet, es
zolgalat ala haytom, hogy netalam én
mikor masnak prædikalok, még vetet
ne legyek.

Nem akarom kediglen atyáíiai hogy ne tudgyatok, mert az mi atyaink mindnyayan kőd alatt voltanak, es mindnyayan á tengeren mentek által, es mindnyayan Moises által még kereztelkedtenek az kődbe, es az tengerbe. Es mindnyayan azon lelki eledelt őttek, es mindnyayan azon lelki italt ittak. Iznak vala kediglen az őket kővető lelki kőziklabol, az kőzikla kediglen Christus vala. De azok kőzűl sokat Isten nem kedvél, mert le vércsenek áputaba.

Azt akarom hogy tudgyatok.

SVMMAIA EZ EPISTOLANAK.

Ket zep hasonlatossag által tanittya Z. Pal az hiveket, az tőkelletes életnek kővetesere.

Mint tusakodik zent pal hogy el vehesse az hívadhatatlan koronat ielenti.

Annak felette tanittya az regi atyáknak hűrőknek egyes voltat Christusba, kik Egiptusbol ki iőttek, noha mas iegyek es zentsegek által.

SEXAGESIMA VASAR-
nap.Z. PAL APOSTOL
az második Corinthus va-
rosbeliekhez írt levelének
II re zêbe.

E Orómezt él zenveditek az eztele-
neket, miért hogi tû ézesek vattok.
Mert él zenveditek ha ki tû tőket zol-
galat. ala hayt, ha ki még ézen, ha ki él
vêzi, ha ki fél magasztaltatik, ha ki tû-
tőket arczul vër.

Avagi e-
zeket nem
zenvedtük
volna.

Gialazat zerent mondom, mint ha
mi ebben erőtlenek volnánk. Ha ki
mibe magat véti, eztelenfegbe mon-
dom, enis mërem magamat vétni. Si-
doke ő? enis á vagyok, Izrael fiai ő?
enis á vagyok, Abraham maguai ő? e-
nis. Christus zolgai ő? enis; eztelenől
mondom, inkább én, sok munkakba, tòm-
leczekebe bőfegesben, vérefegekke felet-

teb valokba, gyakorta halalokba.

Az Sidsoktol, egyhian negyuen cza-
pafst vöttem ötzor. háromzor még vez-
zőztenek, egyzer még kőveztenek.
Háromzor hayo vezesbe voltam, eyel es
nappal az tengernek mēlysegebe vol-
tam; utakon gyakorta, folyo vizeknek
vezedelmekbe, tolvayoknak vezedel-
mekbe, nemzetsegimnek vezedelmek-
be, pogansagtól vezedelmekbe, veze-
delmekbe varosba, vezedelmekbe puz-
takba, vezedelmekbe á tengeren, veze-
delmekbe hamis atyafiak közöt. Mun-
kakba es iriségbe, sok vigiazasokba, eh-
segbe es zomiusagba; sok boitölésekbe,
hidegbe es meztelenségbe. Azokon
kőüül mellyek kiüül valok, minden na-
pi zűksegim, minden egy hazaknak
zorgalmatoßsága. Kiczoda beteg, es én
nem betegeskedem? Kiczoda botranko-
zik, es én nem eghek.

2. Cor. 12.

Ha diczekednie kel, á mellyek az én
nyaraliaim, abba diczekedem Isten es
az mi Vrunk IESVS Christusnak At.

tia tudgya, á ki aldot mind örökke hogy
nem hažudok. Damascsusba az Are-
tas Pogan kirali tiztartoya, őriži vala
Damascsas varofat, hogy engemet még
fogna, es az abrakrol, kosarba boczat-
tattam ala az falon, es így menekettem
még az ő kezéből.

Ha diczekedni kel (noha nem illik,) *latafokra iővők* es az *Vrnak* ielenesi-
re. Tudok egy embert Christusba ti-
zen negy eztendő előtt, testbe volte a-
vagi test kiüül nem tudom, Isten tud-
gya, hogy így él ragattatot az harma-
dik eghig; Es tudom azt az embert,
testbeé avagi testnelkül nem tudom I-
sten tudgya, mert paradiczomba ragat-
tatot, es hallot titkos zokat, kiket
nem szabad embernek megh monda-
ni.

Ezekről diczekedem, én magamert
kediglen semmit nem diczekedem, ha-
nem csak az én erőtlenségimbe. Jól
lehet ha zinte akarnek diczekedniis
nem lezek eztelen, mert igazat mon-

dok, még tartoztatom kediglen magamat, hogy senki ne velye á félet á mit en bennem lat, avagi valamit hal tólem.

Es hogi az latafnak nagy volta engem fél né emellyen, adatot ennekem az én testemnek eztenére az Satannak Angiala, hogy engemet szabadossón. Azert kërtem az Vrat haromzor hogy tólem él menne; es monda nekem, elégb ténaked az én kegyelmem, mert az igazos dolog nya valyaba vèzen tó kelle tesseget. Ennekokaert örömeft diczedkedé az én zenuedesimbe hogy az Christus éreye én bennem lakozzek.

SVMMAIA EZ EPISTOLANAK.

Inti Z. Pal az Corinthusbelieket hogy az hamis Apostoloktól magokat még otalmazsak, kik magokat hanyak vétik.

Zent Pal minemű Apostolságot vifelt, előzamlalya az Christus néve mellet.

Annak felette diczekedik nyavalyai-
ba, es Istennek ielenesibe, mikor
harmad egig ragattatott, es paradi-
czomba titok bezed hallasaba.

Végezetre hogy ez nagy ielenesek al-
tal, fel ne fualkodnek testi keserte-
tek boczatartanak rea.

QVINQVAGIESIMA VASAR-
napi Epistola.

Z. PAL APOSTOL
az elseo Corinthus varosbe-
liekhez irt levelenek 13.
rezebe.

HOgy ha embereknek nyelveken
zolok, es Angyaloken, ha zerete-
tem kediglen nem leend olyan löttem
mint az zengő rez, es a pengő czim-
balom. Es hogy ha iővendő mondo len-
nêkis, es minden titkos dolgokat tud-
nekis, es minden tudományokat, es hogy
ha minden bűtőm volnais, ugy hogy az

hegyeket, egy helyről másikra vinne-
miseretetem nem volna semmi va-
gyok.

Es hogy ha zeginyeknek eledelekre
osztanamis minden iozagomat, es hogy
ha az én testemet adnamis, ugy hogy
még éghyek, zeretetem kediglen nem
leven, semmit én nekem nem haz-
nal.

Az zeretet bekefeg zenuedő, io a-
karo, az zeretet nem irigykedik, nem
szelekedik gonozt, fél nem fuvalkodik,
nem nagyra vago, nem keresi maga
haznat, még nem haborodik, gonozt
nem gondol. Nem örül az alnakfagon,
az igasságnak kediglen örvend. Min-
deneket él zenued, mindeneket hizen,
mindeneket remél, mindeneket él
visel.

Az zeretet soha még nem zűnik,
hazinte az Prophetiak még üresedne-
kis, akar az nyelvek még zűnyenek, a-
kar az tudomani él vezzenis. Mert réz
zerent ismèrünk, ez réz zerent pro-

phetalunk, mikor kedig él iövend á mi
tökelltes, még üresítettik az mi re-
zerent vagyon.

Mikoron kiczinded válek, érték va-
la mint kiczinded, mikor kedig még ö-
rögedém, még üresitem á mi kiczinde-
de vala. Most tükör által latunk ho-
malyba, akkor kediglen zinreol zinre,
mostan rez, zerent ismerek, akkor ke-
diglen érték az mint mégis ertettettém.
Mostan kediglen az hűt még marad, re-
menseg, zeretetes, á harom, nagyobb ke-
dig ezeknel az zeretet.

SVMMAIA EZ EPISTO- lanak.

Méli nagi melfoga legyen az zere-
tetnek tanittya Z. Pal.

Másodzor zeretetlenkül valo czele-
kedetek, semmire nem haznosok
az üdvesség dolgába.

Harmadzor mint hűtnek, mindre-
mensegnek, még fogyatkozása
utan, az zeretet egyedül még marad
á bodogságba.

ELSEO BEOIT V A SARNAPI
Epistola.

Z. Pal Apostol az második
Corinthus városbeliekhez
írt levelének 6. re-
zébe.

Intünk tőtőket, hogy az Istennek ke-
gyelmét heaba né végyetek, Mert
mondgya kedves üdöbe még halgattá-
lak tegedet, es üdüessged napyan segi-
ettelek tegedet. Senkinek semmi bo-
trankozást ne adgyatok, hogy az tñ
zolgálatotok ne zidalmaztassék: ha-
nem mindenekbe ugy visellyük magun-
kat, mint Istennek zolgái: fok zenve-
desbe, haboruságokba, zűksegekbe, zo-
rongatásokba, vérésegekbe, tömléczek-
be, tamadasókba, műkakba, vigyazások-
ba, bõitõlesekbe, zűzesegekbe, tudomány
okba, tűresbe, iotetelben, zent lelekbe, nē
tetterő Zeretetbe, igazságnak zauaba,
Istennek ereyébe, igazságnak fegyvere

Es 49. v. 8.

által iobkêz félől, es bal kêz félől dü-
czôsege által es nemtelenség által, io hir
által es gonoz hir által, ugy mint hite-
tők es igaz mondok, ugy mint ismêret-
lenek es ismérték. Mint még halok es
ime elünk, ugy mint még vérettettek,
de még nem ôlettettek, ugi mint Zomo-
ruak, mindenkor kediglen vigak, mint
zúkolkodók sokakat. kediglen kazda-
gituan, ugy mint semmink nem leven es
mindeneket birvan.

SVMMAIA EZ EPISTO- lanak.

Mint kellyen magat viselni az Isten
zolgaynak, hagi egyebeknek io
peldat adgyanak tanittyá zent
Pal.

Annak felette inti az halgatokat al-
hatatossagra.

MASODIK BEOIT VASAR- napi Epistola.

Z. Pal

Z. Pal Apostol az első The-
salonica varasbeliekhez irt
levelének 4. részé-
be.

A Tyamfiai kerünk es intünk tő-
ket az *Vr JESVSBA*, hogy mipe-
pentőlünk vóttétek, mint kellyen iar-
notok hogy Istének keduesek legyetek, u-
gyis iaryatok, hogi inkább bőüölködgyetek
Tudgyatok miczoda paranczolatot
am tū nektek az *Vr IESVS* által.
Mert ez az Isten akarattya, á tū még
szentelestek, hogy él tavoztassátok az
paraznaságot: hogi mindenitek tudgya
ridbirni az ő edéniet zent segbe es tiztessé-
gbe. Nem gonoz kívánságoknak indu-
lattya, mint az pogánok kik nem is-
mèrik az Istent. Es hogy senki attya-
ad fia félet né iaryon, sem kediglen még ne
szallya dolgaiba. Mert mind ezekről
sohozzut al az *Vr*, á mint még mondot-
tuk tū nektek, es még bizonytottuk.

D

Mert

*Mert az Iſten nem hijt minket tizta-
talanſagra, hanem zentſegre. Ezo-
kaert az ki ezeket még utallya,
nem embert utal még, hanem I-
ſtent, á ki az ő zent lelket atta mi bé-
lenk.*

SVMMAIA EZ EPISTO- lanak.

*Inti es kerí zent Pal az hiveket hogy
az méli tudomant tőlők vőttenek
abba gyakorlyak magokat.*

*Annak félette az igaz atiaſiúi zereret-
nek, es tiztaſágnak követefet á
yanlya.*

HARMADIK BEOIT VA- sárnapi Epiſtola.

*Z. Pal Apoſtol, az Ephesus
varosbeliekhez irt leuelenek
5. rezêbe.*

L *Egyetek annak okaert Iſten kőve-
tői mint zerelmes fiak; es iar-*

yatok az Zeretetbe, mint Christusis zere-
retet minket, es ő magát atta mi eret-
tünk ayandekul, io illatu aldozatul az
Istennek. Paraznaság kediglen, es min-
den tisztatalanság, avagy fősveniseg
ingyen se neveztessek köztetek, mint
zenteket illet. Avagy rutság avagy
bolond bezed, avagy tragarás, kik nem
illendők; hanem inkább halaadás.
Mert ezt tudgyatok ertuen, hogy egy
paraznanak is, avagy tisztatalannak,
avagy fősvenynek, ki balvanioknak
szolgálattya, ninczen öröksege az Chri-
stus országába es Istenebe.

Senki tűtőket él ne hitessen heaba
valo bezedekkel, mert ezekert iű az
Istennek haragya az hűtőtlen fiakra.
Ezokaert ne közösködgyetek vélek.

Mert ennek előtte sötetsegek volta-
tok, mostan kedig vilagosság az Vrba:
mint vilagosságnak fia iaryatok. Mert
az vilagosságnak gyümölcsze min-
denioba, minden igazságba, es igazba
vagyon.

SVMMAIA EZ EPISTOLANAK.

Inti Z. Pal az hiueket kik Christusba öltöztenek, mint Istennek zerelmes fiai, Isten követők legyének á zeretetbe Christus peldaya által. Minden fertelmes élettet; annak féltette az tiztatalanságot tiltva, mind czelekedetbe, mind bezedbe.

NEGIEDIK BEOIT VASARNAPI EPISTOLA.

Z. Pal. az Galata városbelieknek irt levelenek 4.

Rezébe.

Ge. 16. v. 15

Ge. 21. v. 2.

† kiknek

mas magy-

arázattiok

vagyon.

M Eg vagyok írva hogy Abrakamnak két fia volt, egik az zolgaleanytól, másik az zabadostól, de az á ki az zolgaleanytól született, test zere: á ki kediglen az zabadostól igireből, † melyek mas magyarázat alatt mondatanak. Mert ezek á két testamentumok. Egik az Sina hegieről zolgalatra nemzetven, mely az Agar. Mert

Mert az Sina hegye Arabiaba vagy-
on, ki egybe foglaltatik ával, mely most
Hierusalem, es zolgal az ő fiaival.

Az kediglen az Hierusalem ki oda
fél valo, zabados; mely az mi anyank.
Mert még nagyon irua. Eorúli mag-
talanki nem zúl, fakadgy ki es kialcz,
ki nem vagy terhes, mert sok fia
vadnak az el hagyatotnak inkak, hofi
sem mint annak á kinek ferye va-
gyon.

Es. 54. v. 1.

Mi kediglen atiamfiai Isaach igire-
t zerent valo fiak vagyunk. De mi-
keppen akkor az á ki test zerent züle-
tet vala, haborgattya vala azt á ki lé-
lek zerent zületet vala, azonkeppen
mostannis. De mit mond az iras. V esd
ki az zolgalo leant, mert nem lezen ő-
rökös az zolgalo leanyak fia, az zaba-
dos fiaival.

Ge. 21. v. 10.

Azokaert atyamfiai, nem vagyunk
az zolgalo leanyak fia, hanem az za-
badosé, mely zabadfagal Christus min-
ket még zabaditot.

SVMMAIA EZ EPISTO- lanak.

Z. Pal, az ui, es ô testamentumnak kü-
lõmbseget mutatá Abrahám ket
fianak Peldaia által.

Végezetre ielenti Christus által valo
zabadosságunkat.

EOTEODIK BEOIT VASAR- napi Epistola.

*Z. Pal Apostol az Sidokhoz
irt levelenek 9. rezê-
be.*

C Hristus él iűven iõvendõ ioknak
Papi feiedelme, nagyob es tőkelle-
tesb sátor által, mely nem kézzel czi-
naltatot, az az, nem ez teremptesbõl;
sem kediglen az bakoknak es boriuk-
nak vère által, hanem tulaydon vère
által, be ment egyzer az zentek zenti
helyére örök valtságot találvan.

Mert hogy ha az bakoknak es bikak-
nak vérek es az úzõnek hamua, még

zenteli az fertelmeseket, az testnek tisztulására, mentől inkább az Christus vére, á ki zent lelek által, aldozta önen magát maculanelkül Istennek, még tisztította az mi lelki ismêretünket, halalos czelekedetekből elő Istennek zolgalattyára.

1. Pe. 1. v. 19

1. Io. 1. v. 7

Apoc. 1. v. 5

Es ezokaert az ui testamentomnak közbe iároya, hogi halalanak közbe vetése által azoknak á vetkeknek vált ságaert kik voltanak az előbi testamentom alatt, igiretet végyenek, á kik hivattattanak az öröкке való örökségre.

SVMMAIA E Z E PISTO- lanak.

Z. Pal az ő testamentombeli aldozatkál az ui testamentombelit egibe vetven, az mi Vrunk Christus vérevel való aldozattia nagi meltofagaert, ki önnen magát még aldoza böczületesbnek bizonyttya.

Annak selette még mondgya okat az Christus halalaval való aldozattyának.

VIRAG VASARNAPI E-
pistola.

Z. PAL APOSTOL
az Philippis varasbeliek-
hez irt levelenek 2. re-
zêbe.

Az akarat
legyen ben-
netekis.

Ef. 45. v. 23

O Li indulat legyen tû bennetekis,
mint á JESVS Christusba, ki mi-
koron Isteni abrazatba volna, ném ali-
ta ragadománynak magát Istennél e-
gyenlőnek lenni, hanem, magát még a-
laza, zolgai abrazatot véven, hasonlo
leven emberekhez, es zemelyebet al-
tatek mint ember. Mégh alaza őnen
magat, engedelmes lön mind halalig,
az kereztnek kedig halalaig. Ezoka-
ert az, Isténis fél magasztala őtet, es a-
yandekozza neki névet, meli minden
neűnel nagyob. Hogy az IESVS neve-
be, minden têrd még haytassék, meny-
ieke, földieke, es pokolbelieke. Es min-
den nyetű vallaft tegyen, hogy az Vr

*I E S V s Christus az Atya Istennek dű-
czősegebe vagyon.*

**S V M M A I A E Z E P I S T O -
lanak.**

Z. Pal ez ielen valo Epistolaba inti az
hiveket, hasonlo indulatra mint
Christusba volt.

Tovaba Christusnak alazatoságaval
int az mi ziuünknek alazatoságara,
es felebaratunknak segítségere.

Harmadzor Christusnak alazatosá-
gaert adatot neűnek böczületef-
séget mutatya.

**N A G Y C Z E O T E O R T E O K I E -
pistola.**

Z. P A L A P O S T O L

*az elseo Corinthus városbe-
liekhez irt első levelenek
11. részebe.*

M Ikor tū őzze giúltók, immar az
nem V r vaczoraya etele, mert ki-
ki mind előb mégezi vaczorayat ne-

mely ehezik, nemely kediglen rezege. Ninczene hazatok az ételre, es az italra? avagy az Istennek egy hazat még utalyatok, es még zegienititek azokat kiknek ninczen? Mit mondgyak tûnektek? Diczirlek tûtôket? ebbe nem diczirlek.

Mert én az Vrtol vôttem, kittû nektek is attam, mert az mi Urunk IESVS Christus az, mély éiel él arultatêk, vève á kenyeret es halakat advan, még zege, es monda, végyetek es égyétek, ez az én testem ki tû erettetek adatik, ezt czelekedgyetek az én emlekezetemre.

Hasonlatoskeppen az Pohartis, minek utanna vaczoralt volna mondvan: Ez á pohar ui testamentom az én vérembe, ezt czelekedgyetek valamennyzer izzatok az Vrnak halalat hirdessétek miglen él iû.

ézi 1771. Annak okaert á ki ezt á kenieret éendi, avagi az Vrnak poharat iandgya meltatlan, vétkezék az Vrnak

teste es vére ellen. Proballya még kedig-
len magát az ember, es ugy égyek, ab-
bol az kenyerből, es igyek az poharbol.

Mert az ki meltatlan ezik es izik,
itiletet ézik es izik, még nem valaszt-
van † az Vrnaktestet.

†valasztast
nem teuen.

Azert vadnak tû közöttetek sok be-
tegék erőtlenek sokan élis aluttanak.
Hogy ha mi magunkat még itilnök,
még nem itiltetnenk. Mikor kediglen
itiltetünk az Vrtol ostoroztatunk,
hogy ezzel az vilaggal né karhoztas-
sunk.

SV MMAIA EZ EPISTO- lanak.

Meg feddi zent Pal az Corintusbeliek-
nek gonoz zokafokat, az Christus
egy hazaba valo gyülekezeteknek
Christus testenek es vérenek véte-
lebe.

Masodzor minemű böczülettel, es
kezülettel kellyen iarulniok az Vr
vaczorayara tanittya.

Harmadzor sok nyavalyaioknak, es
halaloknak okat, mondgya cz va-
czoranak böczületlenföget.

NAGY PENTEKI PRO-
phetia.Esaías Prophetának 53. re-
zéből.

KI hiszen az mi hallásunknak? es az
Vrnak kára kinek ielentetet
meg? Es fel nevededik mint egy vez-
ző zal ő előttte, es mint az gyökér az
zomiuhozo földből. Ninczen neki a-
brazattya, sem zine, es latuk őtet, es
nem vala tekinteti, es kívántuk őtet,
még utaltatottat, es minden emberek-
nel még vétettet, saydalomnak ferfiat,
es nyavalyáknak tudoyat, es ugy mint
él reytet az ő orczaya, es még utalta-
tot ezokaert semminek véltük őtet.

Bizonyara az mi beteg segünkét ő ui-
selte, es az mi saydalminkat ő hordoz-
ta; es mi alitottuk őtet mint belpoklost,
es Istentől még vérettetett, es alaz-
tatottat.

Eo kediglen az mi alnakságinkert
sebe-

sebesitet még: még tőrettetet az mi bűneinkert. Az mi bekefegűnknek oslora rayta vagyon, es az ő sebeiivel még gyogittattunk.

Mindnyayan úgy mint iuhok teuelygettünk; mindenink tulaydon utarahaylot, es az Vr mindnyayunknak alnakfagat rea tőtte.

Még Aldoztaték mert ő akara, es nem nita fél az ő zayat, mint az barani, halakra vitetek; es mint az barani az ő nireoye előtt még némul, es nem nittya fél zayat. Az rettegegesből es itiletből ki vetettetet. Az ő nemzeset ki mondhattya még? mert az élőknék földéből ki vagattatot. Az én nepemnek vétkéert vérttem még őtet. Es az Istenteleneket adgya az ő temetefekert, es az kazdagot az ő halálaert, azért hogy alnakfagot nem czelekedet, sem czalardsag zayaba nem talaltatot. Es az Vr akarta őtet még tőnni nyaualyakba.

Hogy ha az bűnert adgya az eo élet,

† adok.

tét, hozzá ideig való maguat lattya, es az Vrnak akarattya az ő kezebe igazgattatik, miért hogy az ő lelke munkalkodot az ő tudományaba; az én igaz szolgám sokakat még igazit, es azoknak alnakfagokat eo hordozza. Es ezokaert sokakat toztok neki, es az erőssőknek élőzttya ragadományokat, miért hogy életet halálra atta, es az latrok közé zamlaltatot es ő sokaknak vétkeit viselte, es az gonosz tevőkert imadkozot.

SVMMAIA EZ PROPHE- tianak.

Zol az Propheta az mi Vrnk IESVS Christus zenvedeséről, es zenvedesinek okairól, es modgyaról, es halalanak nagy haznairól.

HVS VET NAPPAN.

Z. Pal Apostol az első Corinthus varasbeliekhez írt levelenek 5. rezébe.

T Izliczatok ki az regi kovazt, hogy
 ui teztava legyetek, mikeppen ko-
 vaznelkül valok vattok. Mert az mi
 Hufuctunk az Christus még aldozta-
 tot. Azokaert lakozzunk, nem az
 regi kovazba, sem az gonosz sagnak ko-
 vazza, hanem tisztasagnak, es igaz-
 sagnak pogaczaikba.

SVMMAIA EZ EPISTO-
lanak.

Inti zent Pal az hiveket hogi az regi
 bünöket le teven, ui eletbe öltöz-
 zenek az Christus aldozattyaert.

Annak felette mi moddal kellyen la-
 kozni tanitrya az hufueri bara-
 nial.

HVSVE T MASOD NAPIAN.

Z. Lukacz Evangielista az
Apostoliczelekedetnek io.

rezébe.

P Eter kediglē még n^{iz} zayat, es mō-
 da: Bizonyara megh tapasztaltam,

hogy

Deuter. 10.

v. 17.

2 Pa 19. v. 7

Iob 34. v. 19

Sap. 6. v. 8.

Eccl. 35. 16.

Ro. 2. v. 11.

1. Pet. 5.

v. 17.

† dolog

hogy az Isten nem zemely valogato, hanem minden nemzetseg á ki ötet félí, es igazságot czelekedik kedves ő nala.

Izrael fiainak küldé Isten az igit, hirdetven az bekefeget I E S V S Christus által: Ez mindeneknek Istene. Tú tudgyatok miczoda bezedt lőt az egez Sidosagba, él kezdven Galilæától á keresztseg utan kit predikalot Iános; á Nazarethbeli I E S V S T mikeppen kente még őtet az Isten zent lelekkel, es erősséggel, ki kórnyúlíart, iot czelekedven, es még gyogituan, minden még nyomorittatottat az ördögtől, mert Isten vala ő vele.

Es bizonyisagi vagyunk mind ezeknek á miket czelekedet, az Sidok földbe es Ierusalembe, kit még ölének fél függeztven á fara. Ezt az Isten fél költe harmad nap; es őtet nilvan ada, nem minden népnek, hanem valasztot bizonyiságoknak az Istentől, nekünk kik őttünk, es ittunk vele, minek utanna

fél tamadot halottaiból. Es ő paran-
czolta mi nekünk, nepeknek prædikal-
lani, es bizonyfagot tenni, mert ő
rendeltetet biro élőnek es holtak-
nak.

Ennek mindnyayan az Prophetak
bizonyfagot teznek, bűnnek még bocza-
nattyat vénni az ő nevebe mindnya-
yan kik biznek az ő nevebe.

SVMMAIA EZ EPISTO- lanak.

Dicziri Z. Perer az Istennek zemeli
valogataínélkül valo irgalmassa-
gat.

Christus io czelekedetiről á tanitas-
ba, betegeknek gyogitasaba, zen-
vedeseről, halalarol, fél tamadasa-
rol, es vélek valo éteieről es italarol
fél tamadasa utan tezen bizonyfa-
got.

Harmadzor, I E S V s nevebe Propherak
bizonyfag teteli által adattatni bűn-
nek még boczanattyat.

HVSZET HARMAD NAPIAN.

Z. Lukacz. Evangelista az Apostoli czelekedetnek 13. rezêbe.

A Tyamfiai, es Abrahamnak nemzetsegi, es a kik közűletek félük az Istent, tû nektek küldetet az. üdvességnek igiie. Mert az. kik Hierusalemet lakyak, es az. ő feyedelmi, ezt nem ismêrven, es az Prophetaknak zavokat. méli olvastatik minden zombat nap, meg itilven be tólték, es semmi halálra valo okot nem talaluan benne, kêrek pilatostol hogi még ölnek ôtet.

Es midôn mindenekei el vegeztek volna, melyek eo felôle még valanak iratva, le teven a farol koporsóba temeték. Az Isten kediglen fél tamazta ôtet harmad nap halottaiból, ki

őök napon lattatot, azoktól kik vele egyűt Galileából fél mentenek vala Hierusalembé, kik mind ez ideig bizonysgái á nep élőt.

Miis hirdettyük tű nektek azt az igiretet mely az. Atyaknak adatot. Mert ezt az Isten azt mi fiainknak be töl-tötte, fél költven IESVS T, mikeppen masodik Psalmusban még vagyon írva. En fiam vagi te, én ma zűltelek te-gedre.

SVMMAIA.

Z. Pal az Istennek regi igiretit zamla-lia elő, kit az atiaknak fogadot vala Christus félől.

Az Papi feyedelmeknek, IESVS ellen valo gonoz czelekedeteket mutat-tya, kit még ölének, kit az Isté har-mad nap halottaiból fél ramazta.

Annak felette bizonyittia Z. Davidból Istenfianak lenniezt á kit meg öle-nek Ierusalembé, es kit az Atia fél költre.

HVSVE T VTAN E L S E O
Vasárnap.

Z. Janos Evangielistanak
első levelének 5. rezê-
be.

Minden á ki Istentől zűlettetet még
győzi ez vilagot, es ez az győze-
delem, a ki ez vilagot még győzi, á mi
hűtünk. Kiczoda az á ki még győzi
ez vilagot? hanem az, á ki hizi hogy
á I E S V S Isten fia.

Ez az, a ki viz által iőt, es az J E S V S
Christus vère által. Nem czyak viz-
zel, hanem vizzel, es vérrel. Es lélek
az á ki bizonyisagot tezen, mert Christus
az igazság. Mert harman vadnak kik
bizonyisagot adnak menyországba, az A-
tya, az Ige, es az Zent lélek, es ezek az
harman egyek. Es harman vadnak kik
bizonyisagot teznek ez földön, á lélek, á
viz, es az vér, es ezek az harom egyek.
Ha az embereknek bizonyisagokat vész-

zúk az. Istének bizonyfaga nagyob, mert az Istének bizonyfaga ez, ki nagyob hogy bizonyfagot tót az fia felől.

A ki hizen az. Istennek fiaba, az. Istennek bizonyfagteteli vagyon magába. A ki kediglen nem hizen á fiuba, hazugga tézi őtet, mert nem hizen á bizonyfagtetelbe, kit bizonyitot Isten az ő fia felől. Es ez az bizonyfagtetel, hogy örök életet adot nekünk az. Isten, ez az élet az ő fiaba. A kinel vagyon á fia, élete vagyon, á kinel az Istennek fia ninczen, élete ninczen.

SVMMAIA EZ E PISTOLANAK.

Z. Ianos mi legyen az Christus hűveinek hatalmassagok es mi által ez vilagot még győzik tanittia.

Masodik Christus hatalmas czelekedet é földön bizonyittya, viz vér es lélek által.

Miczoda hazna legyen á Christusba valo hűtnek tanittia.

HVS VET VTAN MASODIK Vasárnap.

Z. Peter Apostol első levele- lenek második rezê- be

Christus zenvedet mi erettünk,
nektek példát hagyvan hogy az ő
nyomdokit követsetek. A ki bűnt nem
cselekedet sem czalardjag zayaba nem
talaltatot. Ki midőn atkoztat nek, nem
atkoz vala, mikor zenved vala, nem
fenyeget vala. Magat kediglen ad-
gya vala hamis itéletre. A ki az mi
bűneinket viselte az ő testebe az fan,
hogy még haluan az bűnnek igazságának
elyünk, kinek sebeivel még gyógyul-
tunk. Valatok kediglen mikint az te-
veligő iuhok, de még tértetek mostan,
az túllelketeknek pásztorához es püspö-
kehez.

SVMMAIA EZ EPISTO-
lanak.

Chri-

Christuszenvedése mindeneknek pel-
da á követésre, ki az milelkünknek
paztora es püspöke,

HVSZET VTAN HARMADIK
Vasarnap.

*Z. Peter. Apostol az első le-
velenek második re-
zében.*

Z Erelmesim, kérlek tútőket mint i-
degeneket, es iövevényeket, hogy
még tartoztassatok magatokat testi ri-
vaságoktól, kik tusakodnak á lélek el-
len. Magatok visélese az poganak kö-
zöt io legyen, hogy abba melybe tú fe-
lőletek zolanak, ugy mint gonozteuók
félől, io czelekedeteket meg gondol-
van düczöitsek Istent, az latogatasnak
napyan.

Minden emberi teremtetet allat ala-
legyetek vetettetve az Istenert, akar
Kiralinak, ugi mint fő Fegyedelemnek,
akar Hadnagyoknak, ugy mint töle

engedel-
mesek.

boczatottanak az gonozoknak büntetése, ioknak kediglen dicziretekré. Mert az Isten akarattya igi vagy on, hogy iot czelekedven, még nemitsáta az eztelen embereknek tudatlanfagokat, úgy mint, szabadfok, es nem úgy mint gonossagnak szabadfaganak burokya leuén; hanem mint Istennek zolgai.

Mindeneket tiztellyetek, az atyafisagot zereűetek, Istent felyetek, á kiralt tiztellyetek. Zolgak engedelmesek legyetek minden felelembe az Vraknak, nem cziak ioknak, es kegyeseknek, hanem gonozoknak, mert ez á kegyelem, hogy ha az Istennek lelki ismertiert † zenved valaki zomorusagokat meltatlan, el zenveduen.

† Istenert
zenved.

SVMMAIA EZ EPISZTOLANAK.

Inri Z. Peter az hiveket hogi á testi kívánfagoktól magokat még otalmazzak, io pelda adok legyenek á pogánoknak.

Továbbá inti hogy engedelmelek legyenek, minden emberi rendeleseknek.

Harmadzor paranczolya az zolgának urokhoz való engedelmesseget, még ha gonosz erkölcsűek lennek is.

HVS VET VTAN NEGIEDIK

Vasárnapi Epistola.

Z. Jakab Apostol levelenek első részebe.

LEgyetek czelekedői az iginek, es nem csak halgatók, még czalván magatokat. Mert hogy ha valaki az iginek halgatója es nem czelekedője; ez hasonlittatik az emberhez, áki az ő zűletesenek, abrázattjat tükörbe nézi, még gondolván magát él megyn, es mindgyart él felelti minemű volt. Aki kediglen néz az tökelletes zabadsgának törvényebe, es még marad nem leuen feledéken halgató, hanem dolognak czelekedője, ez bodog lezen az ő czelekedetibe.

Hogy ha valaki magat alittya Isten
zolgayanak lenni es még nem zabolaz-
za nyelvét, hanem zűet él hiteti, en-
nek hiaba valo az ő zerzetesége. A
tizta zerzetesség, es makula nélkül va-
lo, ez az Atya Istennél, aruakat lato-
gatni, es őzvegyeket habornusagokba, es
makula nélkül magat még otalmazni
ettől ez vilagtól.

SVMMAIA E Z E PISTO- lanak.

Mint kellyen az Isten igeyenek halla-
fabol, haznot venni, tanittia Z. Ia-
kab.

Inti annak felette az hiveker, hogy á
heaba valo czaczogastól magokat
még otalmazzak.

Mi legyen az igaz Zerzetesnek hiva-
tallia tanittia.

HVSUET VTAN EOTEO DIK Vasarnap.

Z. Jakab Apostol levelenek
első rezébe.

MInden ieles adomani, es minden tö-
kelletes ayandék, onnat fellýűl ua-
gyon, le zalvan az vilagosságnak At-
tyától, á kinél ninczen változtatás, sem
változandoságnak homalia. Mert a-
karattya zerent zűlt minket, az igazság
igye által, hogy lennenk valami senei
az ő teremtet allatinak.

Tudgyatok zerelmes atyamfiai. Le-
gyen kediglen minden ember gyors á
halgatafra, az zolafra kediglen kése-
delmes, es az haragra késedelmes; Mert
az embernek haragya az Istennek igaz-
ságot nem czelekedí.

Azokaert él vétven minden tizta-
talanságot, es az gonosságnak bevőlő-
deset, végyetek fél engedelmesen az be-
oltot igit, á mély údvezitheti á tú lel-
keteket.

S V M M A I A E Z E P I S T O - lanak.

Minden io Istenül adatik resti es lel-
ki, ki minket zent igye által uion-
nan zűlt.

Mint kellyen halgatni az Istennek i-
giyet, es miczoda hazonnal.

Harmadzor, az Isten igyenek igaz hal-
lasanak miczoda ielēfegi legyenek,
még mutattya.

K E R E Z T J A R O

Hetbe.

Z. Jakab Apostol levelének 5. rezébe.

GTonyâ tok még egik az mastoknak
bűnörököt, es imadkozzatok egyma-
sert, hogy űdvezűllyetek. Mert felette
haznos az igaznak zűnetlen valo kő-
nyörgese. Illyes ember vala, es imadsá-
gal imadkozek, hogy eső nē esnek á föld-
dre, es három eztendeig es hatholnapig
nem ések, es vízontag imadkozek, es
az egh esőt ada, es á föld az ő gyümöl-
ezet.

En attiamfiai ha ki kőzűlletek te-
velyeg az igazságtól, es ha ki őtet még
teriti az ő tevelygő utairol, még tarttya

az ő

3 Re. 17. v. 1

3. Reg. 18.

v. 41.

az, őleket á halaltól, es be fedezi bű-
neinek sokaságot.

SVMMAIA EZ EPISTO- lanak.

Z. Iakab az gyonast, es egymasert va-
lo könyörgést paranczolja: es en-
nek, pelda által haznat ielenti.

Az atyafiui zeretnek kik felebarat-
tyok még terefebe faradnak, haz-
nat mutatja.

ALDOZO NAPYAN.

Z. LVKACZ EVAN-
gielista az Apostoli czele-
kedetnek első rezé-
be.

E Lőzőr zolottam mindenekről ő
Theophile, kiket kezdet vala Iesus
czelekedni es tanítani, mind az, napig,
kin paranczolvan az Apostoloknak az
zent lélek által, kiket választotta uala, fel-
vitettet; kiknek mégis mutata magát

élevenen zenvedese utan, sok bizonyisagok altal még mutata, negyven napig még jelenven nekik, es Jolvan az Istennek orzagarol.

Es vélek éven, paranczoló nekik, hogi Hierusalomból él ne mennenek, hanem varnak Attyanak igiretit, mélyet hallottatok az én zam altal. Mert Ianos vizzel kerezteit, tû kediglen zent lélekkel még kerezteitkedtek, nem sok űdo múlva.

Annak okaert kik őzze gyűltenek vala, kerdik vala őtet mondván. Vram ha ez űdőbe adod még Izrael orzagat. Monda kediglen nekik. Nem tû dolgoatok hogi az űdöket, es az zempillantásokat tudgyatok, kiket az Atya az ő hatalmaba helyheztetet. Hanem vezitek az tû reatoк iővendő Zent léleknek éreiet, es ennekem bizonyisagim leztek Ierusalembe, es egez Sidosagba, es Samariaba, mind az földnek utolsó hataraig.

Es minek utanna ezeket mondotta

volna, zemek lattara fél emeltetek, es az félhő fél uévcötet zemek elől. Es mikoron néznék ötet menybe fél menni, ime ket ferfiu melletek még alla, feyer ruhaba, kik mondanak. Galileabeli ferfiak mit allotok nezven az eghbe. Ez IESVS á ki töletek fél vétetet menyekbe, ezenkeppen iű él, mikeppen lattatok fél menni menyorzagba.

SVMMAIA.

Ieleni zent Lukacz Christus fel tamadasa utan, negyven napig tanitvaninak meg ielenése.

Masodzor IESVS paranczolattyat, hogy Actyanak varnak igiretir, Hierufalembbe, kinek ereye altal rola tanubizonysagot tennenek az egez vilagon.

Harmadzor menibe menetelinek modgyatiria még es két Angyalnak még ieleneset.

ALDOZO VTAN VALO VASARNAPI Epistola.

Z. Peter Apostol az ő első
levélének 4. részé-
be.

LEgyetek ezesek, és vigyazzatok i-
madtságokba. Mindeneknek elöt-
te kediglen, egymás közöt zűnetlen ze-
retetetek legyen: mert az Zeretet befé-
di az bűnöknek sokaságát. Gazdal-
kodgyatok egymásnak zugolodasnelkül.
Mindenitek az mini aiandekot vőt azt
egimas közöt zolgaltatvan, mint I-
stennek sok fele ayandekának io Sa-
fari.

Haki Zol, ugy mint Istennek beze-
dit, haki zolgal, mint olieróból kit I-
sten ad, hogy mindenekbe tiszteltessek
az Isten á I E S V S Christus által, ki-
nek legyen dűczőség es birodalom mind
örökkön örökke. Amen.

SVMMAIA E Z EPISTO-
lanak.

Inti Z. Peter az hiueker az imadtságba

va-

lo vigiazafra, es az ati afiui zerete-
tre, gazdalkodasra mint Isten aian-
dekanak safarir.

Az tanitoknak es Istennek zolgalat-
tiaba levő embereknek hivatallio-
kat tanittya, kik Istentől vőttek
czelekedetre valo erőt.

PVNKEOSD NAPPYAN.

Z. LVKACZ EVAN-
gielista az Apostoli czele-
kedetnek Masodikre zé-
be.

ES mikoron be tölt volna az pün-
kösd napja, mindnyayan egyenlő a-
kárattal, egy helyen valanak. Es her-
tetlen az eghből zugas lón, ugy mint
nagy sebessen ieovő zelnek zugasi, es
az egez hazat be tölte, á hul űlnek
vala: es ielenenek nekik még oztatot
nyeluek ugy mint tűz, es mindenikre
zalla; es be télének mindnyayan zent
lelekkel, es kezdének zolani külömb

külömb nyelveken, á mint az zent lélek ad vala zolani nekik.

Valának kediglen Ierusalembe lakozo zerzetes Sidok, minden nemzetsegből, ki az egh alatt vagyon, ez zoatra oz Ze gyüle nagisoka sag, es elmeyebe még bodula; mert ki ki mind hallya vala zolani őket az eo nyelven.

Es mindnyayan él almelkoduan czudalkoznak vala, es mondnak vala egymásnak.

Nem de nem mindnyayan Galileabelieke ezek az kik zolanak: es mikenpen halljuk mi kiki mind az ő nyelvét az mélybe zűlettettünk. Parthusok, es Medusok, es Elamitak, es á kik Mesopotamiat lakiak, Sidosagot es Capadociat, Ponthust, es Asiat, Phrygiat, Pamphyliat, Egyptust, es Libyanak rézeit, á ki Cyren méllét vagyon, es Romabol való iővevények, Sidok, es Proselytusok, Cretabol, es Arabiabol valok, hallottuk zolani őket mi nyelvünkön Istennek nagisagos dolgait.

SVMMAIA.

Még iria Z. Lukacz mi űdőbe iőt el az Apostolokra az Z. lelek, es miczoda formaba.

Annak utanna az Sidoknak almelkodasokat, es czuda yokat, az Apostoloknak külömb külömb nyelven valo zolasokon.

PŰNKEOSD MASOD NAPPYAN.

Z. Lukacz Evangielista az Apostoli czelekedetnek tizedik rezēbe.

PAranczolta minekűnk Iesus a nepnek predikalani, es bizonyítani, mert ő rendeltetett az Istentől biro† élőkön es holtakon. Ennek mindnyáyan az Prophetak bizonyiságot teznek, az ő neve által bűnőknek még bocznattyat venni mindnyaiā á kik hisznek ő benne. Mikor még Peter zollana† ezeket á bezedeket, zálla az zent lelek

† biro legyē.

Ier. 31. v 34

Mich. 7.

v. 18.

† mondana.

mind azokra, á kik halljak vala ez bezedet: es él almelkedanek az, körni-
útmetelesből valo hívők, kik Peterrel
valanak; hogy még az, pogánokra is az
zent leleknek aiandeka öntetet ki; mert
halljak vala őket zolani nyelvekkel,
es magasztalni Istent.

Akkor felele Peter vallyons kiczoda
tilthattya még á vizet, hogi még ne ke-
reztelkedgyenek ezek, á kik zent lel-
ket vőttenek mikeppen miis. Es paran-
czola hogy még kereztelnek őket az *VS*
JESVS Christus nevébe.

SVMMAIA.

Mit paranczolt *IESVS* az tanitvani-
oknak menybe meneteli előt, Z. Pe-
ter tanittya Corneliusst.

Az zent lelek zal Peter tanitása közöt
Corneliusra, es azokra kik véle va-
lanak.

Czudalkoznak az hivek kik Peterrel
iőtek vala.

Paranczola Peter hogi mindnyayan
még kerezteltetnenek.

PVNKEOSD HARMAD NA-
pyan..

Z. Lukacz Euangielista az
Apostoli czelekedetnek 8.
re zéből.

MIkor hallottak volna az Apostolok
lik Ierusalembe valának, hogy
Samaría vőtte volna az Isten igiyet:
hozzayok küldék Petert, es Ianoſt. Kik
midőn él iőttek volna, imadkožanak é-
rettek, hogy zent lelket vennenek; mert
még senkire azok közül nem iőt vala,
hanem csak még keresztelkedtenek
vala IESVS Vrunk nevébe. Akko-
ron kezeket reayok tēven vēznek vala
zent lelket.

SVMMAIA.

Petert es Ianoſt Samariaba küldik az
Apostolok hogy az hivcket erőſí-
tenek.

Imadkozvan érettek kezeket reayok
tēven zent lelket vēznek vala.

Z. HAROMSZÁZ NAPPYAN.

Z. Pál Apostol az Romabeliekhez irt levelének 11. rezebe.

O Isten bölcsesége és tudománya kizárhatatlanságának mélysege mely még foghatatlanok az ő itéleti, és még vizsgálhatatlanok az ő utai. Mert kicizoda az a ki végere ment az Vrtanaczának avagy ki volt az ő tanaczadoya? avagy ki adott előbb neki, és még fizettetik neki? Mert ő tőle, és ő általa, és eo benne lőttének mindenik. Neki dűczőség mind örökke Amen.

PÜNKSÖD VTAN MASODIK VASARNAP.

Z. Iános Euangielistának első levelének 4. rezebe.

Zerelmes atyámfiai, Zerebük mi egymast mert az Zeretet Istentől uagyon. Es minden valaki zereeti attyafiat, Istentől zülettetet, es az Istent isméri. Aki nem zeret nem isméri Istent, mert az. Istent zeretet.

Ebbe ielentetet még mi bennünk az Istent zereteti, mert az ő egyetlen egy fiat boczata ez vilagra hogy ő általa élyünk. Ebbe vagyon az zeretet, nem úgy mint ha mi zerettük volna az Istent, hanem, hogy előzőr ő zeretet minket. Es él boczata az ő fiat az mi bűneinkert hogy engeztelő lenne.

Zerelmesim, ha így Zeretet minket Istent, minekünkis zereitünk két egymast. Az Istent soha senki nem latta. Ha egymast zeretendgyük, az Istent mi bennünk marad, es az ő zereteti mi bennünk tökelletes lesz.

Ebbe ismeryük még, hogy ő benne maradunk es ő mi bennünk, mert az ő lelkeből adot mi nekünk.

Es mi lattuk valastis tezünk, mert az Atya boczatotta az ő fiat ez vilagnak üdvözítőjét.

Valaki vallast tezen hogy az IESVS Isten fia, az Isten eo benne vagyon őis az Istenbe. Miis még ismértük es bizünk az zeretetnek, kit Isten mi bennünk tart. Az Isten zeretet, es a ki az zeretembe marad az Istenbe marad, az Istenis őbenne.

Ebbe vagyon mi vélünk tökelletes zereteti, hogy batorságunk legyen az itilet napyan, mert mikeppen eo vagyon miis vagyunk ez vilagon.

Félelem ninczen az zeretembe, mert az tökelletes zeretet, ki űzi az félelmet, mert az félelemnek büntetése vagyon: á ki kediglen fel, nem tökelletes az zeretembe. Mi kediglen zerefsük az Istent, mert az Isten előb zeretet minket.

Ha ki mondgya hogi Istent zere

es az ő atya fiat gyűlöli hazug az.
 Mert á ki nem Zereti atya fiat kit lat,
 az Istent kit nem lat. mikeppen zeret-
 heti? es ez paranczolatunk vagyon I-
 stentől hogi á ki zereti Istent Zereffe at-
 tyafiat is.

SVMMAIA EZ EPISTO- lanak.

Mit czelekedik az igaz zereter Isten-
 be, es mi bennünk Z. Iános ta-
 nittia.

Az Istenbe valo igaz zereter mint
 mutattia még magat magyaráz-
 za.

Mibe tellyesíterik az Isteni es atyafiai
 zereteret ielenti.

PVNKEOSD VTAN HARMA- dik Vasarnap.

Z. János Evangielistának
 első levelének Harmadik
 rezébe.

NE czudalkozzaton atyámfiai ha ez világ gyűlöl titeket, mert az halálból életre vitettettünk, mert atyánkfiait zerettyük. Aki nem zeret halálba marad. Minden á ki gyűlöli attiafiat gilkos az. Es tudgyatok hogy egi gilkosnakis ninczen ő magaba még marado örök élete.

Ebbe ismertük még az Istennek zeretetit, mert ő mi erettünk le tőtte az ő életet, nekünkis le kelletik tennünk életünket atyánkfiaiért.

† vagyon

Akinek leend† ez vilagnak iozagi, es lattya az eo atyáfiának zűksegét, es él reyti tőle segít segét, mikeppen marad még abba az Isteni Zeretet. En fiaczkaim ne zereßünk zoval, avagy nyelvvel, hanem czelekedettel es igasságal.

SVMMAIA.

Miert gyűlöli ez világ Christus hiveit:
Mibe mutattatik még az igaz Istent
es atyáfiui zeretet.

Inti az kereztyeneket végezetre, hogy
ne zóval, hanem czelekedettel ze-
ressék felebarattyokat.

PŰNKÖSD VTAN NEGIEDIK
Vasarnap.

*Z. Peter. Apostol az első le-
velenek Eötödik re-
zêbe.*

A Lazzatok még magatokat az I-
stennek hatalmas kéze alatt, hogy
tűtőket fél magasztallyon á még latoga-
tasnak ideien. Minden tű zorgalma-
tossagtokat vessétek eo rea, mert ő neki
gondgya vagyon tű rolatok.

Iozanok legyetek, es vigiazzatok,
mert á ti ellenségtetek az őrdög, mint az
ordito orozlan kőrnnyúl iar, keresven kit
él nyellyen, kinek ellene allyatok erőssék
leven az hűtbe. Tudvan azon zenve-
désset annak az ki ez vilagon vagyon, á
tű atiafiusagtoknak is lenni.

Az

Az minden kegyelemnek Istené, á ki
minket hit az eo örökke valo dücző-
segere *J E S V S Christusba*, egy keves
ideig valo zenvedesbe ő él végez, még
erősit, es alhatatossá tézen. Eo neki dü-
czőség, es birodalom mind örökkön ő-
rökke Amen.

SVMMAIA.

Z. Peter anyanya az alazarosságot, es
Istenbe valo tellyes bizodalmost, io-
zan életet, es vigyazast, az ördögi
czaladsagnak el tavorzatasaert.

Ez vilagi haborusagnak bekefegol
valo zenvedeset, zep vigasztalással
végezi.

PVNKEO S D VTAN EOTEO-
dik Vasárnap.

Z. Pal Apostol az Romabe-
liekhez irt levelenck 8.
režébe.

E N ugi itilem hogi ném méltok ez
űdöbeli zenuedesek az iővendő dü-

czősegre, ki mi bennünk még ielente-
tik. Mert az teremtetet allatoknak vá-
ráfok, az Isten fiainak még ieleneseket
varyak.

Mert hiúság ala vagon vetettette
á teremtetet allat, nem akarattia ze-
rent hanem azért az, ki ez ala vétette,
remenség alat. Mert az teremtetet al-
latis még zabadittatik az zolgalatnak
rothadásatol az Isten fiainak zabadsa-
gokra.

Mert tudgyuk hogy minden te-
remtetet allat sohazkodik, es faydalmot
zenved mind ez ideig. Nem czyak a-
zok kediglen, hanem miis kiknél az le-
teknek sengeie vagon, mi magunkba
ohaytyuk az Isten fiainak fogadasit,
v irvan az mi testünknek valtsa-
gat.

SVMMAIA EZ EPISTO- lanak.

Eziőrendő bodogságnak, mondhatar-
lan nagy voltához nem irili meltonak
Z. Pal, ez világi zenvedeseket.

Az terempter allatoknak is nem inemű keppen telenti, az emberi nemzethez való indulatokat, úgy mint fohazkodással varvan az még uitasnak ideier.

PÜNKÖSD VTAN HATODIK
Vasárnap.

*Z. Peter Apostol első levele-
nek harmadik részé-
be.*

L Egyetek egy akarattal az hűtbe,
Zanakodvan egy mason, atiasu-
ságnak zeretói, irgalmasok, egyűgiűek,
alazatosok, gonozt gonozert nem ad-
van, sem atkot atokert, hanem az el-
len † algiátok. Mert erre hivattat-
tatok hogi az aldaft örökseguł biria-
tok.

† inkab ad-
g atok.

Pr. 17. v. 13

Matth. 5.

v. 39.

Ro. 12. v. 16

Mert az ki életet akar zeretni, es
io napokat latni, fogya még nyelvet á
gonoztol, es az ő ayakit, hogi ne zollya-
nak czalardsagot.

Ta-

Tavozzek él kediglen az gonoztol, es
 iot czelekedgyek keresse a bekesetet, es
 kövesse azt. Mert az Vrnak zemei
 az igazakon, es az őfülei az eo könyör-
 gesin, az Vrnak kediglen orczaya az
 gonoz czelekedőkön.

Pf. 23. v. 13
 & 36. v. 8.
 Ef. 1. v. 16.

Es kiczoda az á ki tû nektek arczon,
 ha ioknak † követői leztek. De ha va-
 lamit zenvedtekis az igazságot bodo-
 gok. Ne féljétek azoknak félelmek-
 től hogy még ne haborigtassatok. Az
 Vrnak kediglő zentelyetek az tû zúve-
 tekbe.

† egyesek.

SVMMAIA EZ EPISTO- lanak.

Kereztyeni zereternek mogyat, es haz-
 nat tanittya Z. Peter.

Annak seletre mibe legyen a kerezti-
 eni tökéletesség mutatnia es az be-
 keseg zenvedésnek bodogságot az
 igazságot.

PÜNKÖSD VTAN HETEDIK
 Vasarnap.

Z. Pal Apostolnak az Romabeliekhez irt levelének 6. rezébe.

NEm tudgyatoke atyamfiai, hogy valakik még vagyunk keresztelve, az IESVS Christusba az ő halálába keresztelkedtünk. Mert ő véle életmettettünk, az keresztseg által az halálba: hogi mikeppen CHRISTVS fél tamadot halottaiból, az Atyának dűczősege által, azonkeppen mi is az életnek még uyulásába iaryunk. Mert hogy ha együt plantaltatunk az ő halának hasonlatosságába, együt lézē fél tamadasunk is.

Azt tudvan hogy az mi regi emberünk együt még feztettet, hogy élrontassék az bűnnek teste, hogi tovább né zolgaliunk az bűnnek, mert á ki még holt még igazul: á bűntől. Hogy ha kediglen még holtunk Christussal, hizzúk hogy egiütis élünk ő véle.

Tud-

Tudván hogy Christus fél tamadvan
 meghalottaiból, immar még nem hal, az
 meghalal tovább nem uralkodik rajta. Mert
 az ki még holt az bűnnek, egyzer holt
 még. Aki kediglen él, Istennek él,
 Azonkeppen tuis gondollyátok hogy
 az bűnnek még holtatok legyen, az I-
 stennek kediglen éltek az mi V runk Ie-
 sus Christusba.

SUMMAIA EZ E PISTO-
 lanak.

Inti Z. Pal az Romabelieket az kereszt-
 segnek fel vót haznanak emleke-
 zetire.

Mint kellyen magokat viselni, ez ked-
 ves emlekezetbe tanitrya.

PUNKÖSD VTAN NIOLCZA-
 dik Vasarnap.

SZ. Pal Apostol az Romabe-
 liekhez irt levelenek 6.
 reZébe.

E Mberi mód zerent zolok, á tû te-
steteknek erőtlenségeért. Mikep-
pen attatok á tû tagotokat, tisztatalan-
sagnak zolgalattyara, es alnak sagnak
alnak sagara, azonkeppen mostan ad-
gyátok á tû tagaitokat, igassagnak zol-
galattyara, es még zentelesre. Mert mi-
dön az bűnnek zolgai volnatok, az i-
gassagnak zabadosílóttetek. Miczo-
da haznotok volt azokaert akkor azok-
ba, kikbe mostan pironkodtok. Mert
azoknak vége halál, mostan kediglen
még zabadíttattatok az bűntől, zolgai
lóttetek Istennek, haznotok leven az
még zentelesbe, végetek kediglen örök
élet. Mert az bűnnek földgya az halál.

Az Istennek kegyelme kediglen örök
élet az mi *Vrunk IESVS Chri-*
stusba.

SVMMAIA EZ EPISTO- lanak.

Két féle zolgalatról emlékezik Z. Pal. az
á bűnnek zolgalattyaról mely az sz
Satane; az Igassagnak mely az Iste-

ne, es erdemek zerent valo fizetef-
ről.

Az kik uionnan zülertettenek az igaf-
sagnak zolgalyanak hogy az eo
még zentelesek et ei vegezsek.

PŰNKÖSD VTAN KILENCZE-
dik Vasarnap.

*Z. Pal Apostol, az Romabe-
liekhez irt levelenek 8.*

re zébe.

A Tiam fiai ádosok vagyunk nem az
testnek hogi test zerent elyünk,
mert ha test zerent éltek még háltok,
hogy ha kediglen lélekkel, á testnek cze-
lekederit még ölitek éltek. Mert az kik
Istennnek lelkétől viseltetnek, azok I-
stennnek fiai.

Mert nem vöttetek az zolga-
latnak lelket ismêt félelembe, ha-
nem vöttetek az Isten fainak fogada-
sának lelket, kibe kialtunk Abba A-
tyánk.

mind egiet
tezen az
waxtup es
az Abba,
egik Görög
masik Sido
zo.

92 Pünkösds után kilenczedik Vasárnap.

Mert az lélek, ő maga bizony sagot
ad, az mi lelkeünknek, hogy Isten fia
vagyunk. Hogy ha kediglen fiak örö-
kösök is, Istennek örökösai Christusnak
kediglen örökös tarsai.

SVMMAIA EZ EPISTO- lanak.

Tanittia Z. Pal azokat kik uionnan
zülettettenek lelki életre testnek
faniargatafara.

Ielensegét mutattia a lelki életnek, az
regi Adamnak még fezitefer.

PÜNKEOSD VTAN TIZE- dik Vasárnap.

Z. Pal Apostol az első Corin-
thus városbeliekhez irt le-
velenek 10. re zébe.

MIpeldazatink uoltanak azok hogy
ne legyünk gonosz dolgoknak ki-
vanoi, mikeppen azok is kívántanak.
Se né legyetek balvani imadok, mint

Pf. 105. v. 14

nemelyek azok közül, mikeppen még
 vagyon irua. Le üle az nép énni, es
 inynya, es fél kelenek iadczeni. Se ne
 paraznalkodgyunk mint nemellyek a-
 zok közül paraznalkodának, es egi nap
 buzon haromezzen él esének. Se ne
 keserczyük Christust, mint nemellyek
 azok közül kesérték es az kigioktól él
 vézenek. Se ne morogyatok, mint ne-
 mellyek azok közül, es él vézevenek az
 öldöklőtől. Ezek kediglen mind pel-
 da latba esnek vala azoknak. Iratat-
 ua vadnak kediglen az mi intesünkre
 miczoda üdönnek végeire jutottak.

Azokaert á ki alittyá magát alla-
 mi, még lassá hogy él ne essék. Egyeb
 késertet tűtőket környül ne vegyen, ha-
 nem czyak emberi. Hű kediglen az I-
 sten á ki nem engedi, hogyi érőtők félet
 késertessetek, hanem az kesertesbeis é-
 rőt ad, hogy él vífelhoassetek. Annak o-
 kaert ennekem zeretmesim fuffatok él
 az batvani imadaftol.

Ex. 32. v. 16

Nu. 25. v. 1

Nu. 21. v. 1

Nu. 11. v. 33

(mint lot
dolgok)

SVMMAIA EZ EPISTO-
lanak.

Az keresztieneket rettentí Z. Pal, azoknak az vétkeknek czelekedeti-
től, kikert az Isten az Sido nemzet-
tet regen, még büntette.

Inti annak féletre az Isten kegyelme-
nek bennük való alazatos még tar-
tasara, es kesertetre való alhatatos
még maradafra; az Isten reayok va-
lo gondviselese által.

PÜNKÖSD VTAN TIZENE-
gyedik Vasárnap.

*Z, Pal Apostol az első Co-
rinthus városbeliekhez írt
levelének 12. rezébe.*

A Z lelki dolgokrol nem akarom ati-
amfiai hogi tudatlanok légyetek.
Tudgyatok kediglē mikor pogánok va-
latok, az nema balvanyokhoz, mint
menven vitettettek valā. Azert ie-
lentem még tū néktek, hogy senki lē-
lekbe zolván, nem mondhatkot IESVS-
nak. Es senki nem mondhattia Vr Ie-

svs, hanem csak zent lelekbe. Az Isten aiandekinak kediglen oztogatasi, vadnak ugyan azon á lélek; az zolgalatnak is oztogatasi vadnak, ugyan azon az. *Vr:* az czelekedeteknek is oztogatasi vadnak, de ugyan azon Isten, ki mindēnek mindenekbe munkalkodik. Mindeniknek kediglen ház nara adatik az leleknek ielenesé.

Nemellyeknek á lélek által adatik bölcseségnek bezéde. Nemellyeknek tudomanyinak bezéde, ugyan azon lélek zerent. Nemelynek hűt, ugyan azon lelekbe. Nemelynek gyógyításnak aiandeka azon egyi lelekbe. Nemelynek czudatetelek. Nemelynek iövendő mondas. Nemelyeknek lelkek között való valasztas. Nemelynek sokféle nyelvű. Nemelynek bezednek magyara zattya. Mind ezeket kediglen czelekedti, ugyan azon egyi lélek, mindennek oztvan á mint akarya.

SVMMAIA EZ EPISTO-
lanak.

Az'zent lelek Istennek fok féle él oz-
tot ayandekiroi zol; es azoknak
zűkűges voltarol az Anyazent-
cgihazba, egyertelemre.

PŰNKŐSD VTAN TIZENKE-
tödik Vasarnap.

Z. Pal Apostol az Corinthus
varosbeliekhez irt levele-
nek 15. rezêbe.

A Tyamfiai még ielentém tű nek-
tek az Evangieliomot, mellyet
predikallottã tű nektek; kit vöttetekis,
kibe allotok, es mēli által űdvezitettek:
mikeppen predikallottam tű nektek,
ha ezetekbe iut, hanem ha heaba bit-
teték.

Mert előzőr tű nektek előőkbe a-
dãm, kit én magam is vöttem: mert az
Christus még holt az mi bűnenikert az
irasok zerent, es hogy él temettetet, es

1. Pe. 2. v. 24

Ef. 53. v. 5.

Ion. 2. v. 2.

hogy

hogy harmadnap fél tamadot az irások
zerent, es hogy, Petertől lattatot, es az
utan tizenegytől annak utanna öt az
atyafiaktól mind egiűt, kik közül so-
kan élnek mind ez ideig, nemeliek ke-
diglen él aluttanak. Annak utanna
Iakabtól lattatot, az után mind az A-
postoloktól. Vtolzor kediglen ugy
mint élvétetnek latatot én tele-
mis.

Mert én vagyok minden Apostolok-
nál kisseb, ki nem vagyok melto hogy A-
postolnak hivataffam; mert ildöz-
tem az Isten Aniazenttegyházat.

Istennek kegyelmeből vagyok á mi
vagyok, es a Zeo kegyelme én bennem
üres nem volt. De mind azoknál bő-
segesben munkalkodtam, nem én, ha-
nem az Istennek kegyelme vélem; mert
akar én, akar ők, igi pradikalunk, es igi
hittetek.

SVMMAIA E Z E PISTO-
lanak.

Mat 28.v 6.

Mar. 16.v 6

Lu. 24.v. 6

É 34.

104. 20.v 19

Act. 9.v. 3.

ennekemis
megjelent.

Ep. 3.v. 8

Christus fél tamadafabol probalya az halottaknakis fél tamadasat.

Annak felette az eo maga allapattyat ielenti Christus kegyelme által, maga felől való alazatos ertelemmel.

PÜNKÖSD VTAN TIZENHARMADIK Vasárnap.

Z. Pal Apostol, az Corinthus városbeliekhez irt második levelének 3. rezébe.

I Llyen bizodalunk vagyon Istenhez CHRISTVS által. Nem hogy élegek volnánk valamit gondolni mi magunktól, ugi mint magunktól, hanem minden elégsegünk az Istentől vagyon, ki minket megtokais tót, az uitestamentomnak zolgalattjára, nem bőttüvel, hanem lelekkel. Mert az bőtu még ől, az lélek kediglen még elevenit.

Hogi ha az halálnak zolgalattia bő-
tűrkel volt iegieztetve á kővekbe †[†]kőtablaba
dűczősege, ugi hogi az Izrael fia nem
nezhetnenek Moyses orczayara, az eo
orczayanak dűczősegeert, ki még üre-
sitetek: hogi nem lezen inkab dűcző-
segbe az léleknek zolgaltatása.

Mert hogi ha az karhóztatásnak
Zolgaltatása dűczősegbe vagyon, sok-
kal inkab bővőlkődik az igasságnak
zolgalattya á dűczősegbe.

SVMMAIA EZ EPISTO- lanak.

Ayanly az Istennek kegyelmet, mély
Christus által adatik az emberi
romlandoságnak erősfítésere, es az
ő törvénynek betellyesítésere.

PŰNKÖSD VTAN TIZENNE-
giedik Vasarnap.

Z. Pal Apostol, az Galata
városbeliekhez irt leuelenek
3. rezêbe.

erősítet.

Ge. 22. v 18

A Tiamfiai emberi zokas zarent mondom. Lam az emberektől confirmalt, testamentomot, senki még nem véti sem hozzá nem teznek. Abrahamnak mondottattanak az igiretek, es az ő maguának. Nem módgya es maguának ugi mint sokabol, hanem ugi mint egyben es á te magodnak ki á Christus. Ezt kediglen mondom, á testamento-
mot Istétől még erősítetnek, kit negy-
zaz es harmincz eztendő után lőt tör-
vény fél nem bont, hagi még üresítessé
az igireteket.

Mert hagi ha törveniből vagyon az örökség immar nem igiretből. Abrahamnak kediglen igiret által ayandekoza Isten. Miczoda tehát, á törvény? á bűnert adatot, miglen él iűne á magh, kinek igirte vala, az Angiatok által rendelven á közbe iaro kezebe. Az közbe iaro kediglen nem egye, az Isten kediglen egy. Az törveni tehát Isten igireti ellen vagyon? Tavol legyen. Mert hagi ha oli törveni adatot

volna, ki még élebenithetne bizony-
ra az törveniből volna az igazság. De
mindeneket az iras bűn ala rekeztet,
hogy az igiret az JE SVS Christus hű-
téből adatnak az hiveknek.

SVMMAIA EZ EPIS TO- lanak.

Istennek Abrahamal valo zövessege-
ről szól, hogy az eo maguából zar-
maznak Christus, kibe minden
nemzetségek meg áldatnanak.

Annak felelte allapattiarol szól, Chri-
stus el időverteleig, es Christustól a-
dator kegyelemről.

PÜNKEOSD VTAN TIZENEO-
todik. Valarnap.

Z. Pal az Galata városbe-
liekhez irt levelének 5.
re zébe.

M. Ondom lélek zerent iariatok, es á-
testnek kívánságit be ne tölczé-

tek, mert á test á lelek ellen kíván, az lelek á test ellen; mert ezek egymással ellenkeznek, hogi ne mindeneket czelekedgyetek á mit akartok.

† zente-
lenség.

Hogi ha lélektől vézerlettettek törveni alatt nem vattok. Nilvan vadnak kediglen az testnek czebekedeti, mellyek paražnaság, tiztatalanság, orczatlanság, † buiaság, balvanioknak zolgalattia, büőles, es baiolas, ellenkezések, vérsenigések, egi mas ellen való ügiekezzetek, haragok, vérekezesek, külömbözések, zakulások, irigiség, gilkosságek, rezegsègek, tobzodások, es ezekhez hasonlok, kiket mondok tñ nektek, mikeppen mondottam is, mert azok kik é féleket czelekednek Isten orzagat nem vèzik.

Az leleknek kediglen gyümölcszeretet, öröm, bekeség, bekeség zenedes, túres, ioság, io akarat, zeligiség, hűt, együgiűség, maga még tartoztatása, Zűzeség, ezek ellen ninczen törveni.

A kik kediglen Christuse az ő te-

steket még fezeitetek az vétkekkel és kívánságokkal.

SVMMAIA EZ EPISTOLANAK.

Int Z. Pal a leleknek testel való zűnetlen tusakodására.

Annak felette külömbséget tezen a testi czelekedet közöt, és az lelki közöt, és ezeknek gyümölczinek ismèreti közöt.

PÜNKEOSD VTAN TIZENHATODIK. Vafarnap.

Z. Pal Apostol, az Galata, városbeliekhez, irt levele- nek 6. rezébe.

HA lelekbe élünk, lelekzerent iárunk, nelegiünk hű düczőség kívánok, egi masra ne törünk, egi masra irigkedven. Atyamfiai ha ember valami vétkekkel környül vétetik, tű kik lelkiek vattok, ez illyent ziligi lélekkel taniczátok; még gondolvan magadat, hogy te se essél kéfertetbe.

ingerles.

Egik az mastok térhét viselje, es így
töltitekbe az Christus törvényet. Mert
hogi ha valaki alittyá magát valami-
nek lenni holot semmi, ő maga, magát
még czallya. Kiki mind probalya még,
maga czelekedetit, es így csak ő ma-
gaba anyni dűczősege lezen, es nem
másba. Mert kiki mind az ő térhet
hordozza. Az kediglen á ki így vel
tanittatik, á ki őtet tanittia közöllyön
minden jóvaiból.

† agyon.

Ne tevelyegyétek, az Isten még nem
nevettetik. A mit vét ember, ugyan
azontrá árattya. Mert az, ki testbe vét
testből is arat rothaságot: á ki kediglen
lélekbe vét, az, lélekből örök életet á-
rat.

Iot czelekedven meg ne fogyatkoz-
zunk, mert mikor annak ideye lezen
fogyatkozás nélkül áratunk. Azoka-
ert míg üdönk vagyon mindenekkel cze-
lekedgyünk iot, de főkeppen azokkal kik
egy hűtbe vadnak velünk.

SV MMAIA EZ EPISTO- lanak.

Ayanlya Z. Pal az zeretnek törve-
nyet, mely még rontya á testi cze-
lekedeteknek kívánfagit.

Az atyafiui zereternek követeset ra-
nítja, egymásésein való könyö-
rűletességet.

Inti annak felette az íoságos czeleke-
deknek alhatatosságal való mun-
kalodására.

FÜNKEOSD VTAN TIZEN-
heredik Vasarnap.

*Z. Pal Apostol az Ephesus
varosbeliekhez irt levele-
nek 7. rezébe.*

K Erlek tőtóker hogi ne fogyatkoz-
zatok, az én keferűségimbe tū é-
rettetek, ki á tū düczűsegtek.

Ezokaert haytom még terdeimet az
én Vram J E S U S Christus Attiahoz,
kitől minden Atyaság neveztetik me-

niorzagba, es ez földön, hogy adgyon ti
 nektek, az eo dúczősegenek kazdagsa
 ga zerent, erőt az erősfesere, az ő le
 ke által az belső emberbe, hogy az hű
 által lakozzek CHRISTVS átú zűn
 vetekbe, zeretetbe gyökerezven es fun
 daltatvan, hōgi még foghassatok min
 den zentekkel, miczoda zélesseg legy
 en, es hozzusag, magassag, es mélyseg
 es annak félette tudni az. Christus t
 domanyanak zeretetit, hogy be tellyes
 tek Istennek minden tellyes voltaual.

Annak kediglen, á kinek hatalma
 vagyon minden czelekedetre bőfegesen
 á mit kerünk, avagy ertünk az erő z
 rent, meli mi bennünk munkálkodik
 annak dúczőseg az. Anyazentegyba
 ba, es á IESVS Christusba mind ő
 rökkön örökke valo nemzetsegekben
 Amen.

SVMMAIA EZ EPISTOL
 lanak.

Z. Palmaga zenvedesi által batorittya nagy batoriság az híveknek zűnőket Christus zeretire, kibe hogy még erőltessenek könyörgélet iclenti.

PŰNKÖSD VTAN TIZEN-
nielczádik Vasárnap.

Z. Pal Apostol, az Ephesus
varosbeliekhez irt leuelenek
4 rezébe.

K Erlek tőtőket azokaert én fogli az Vrba, hogy meltan iariatok hivatalotokba, á kibe hivattattatok minden alazatosságal es Zeligysseget, bekeseg zenvedessel, egimas gyarlosagat, viselven† zeretettel. Zorgalmatosok leuen még tartani az lelki égyességet, az bekesegnek kötelébe, Egi test es egi lélek á mint hivattattatok, egi remenségbe á tū hivatalotokba. Egy Vr, egy bűt, egy keresztseg. Egy Istē es mindeneknek attia, ki mindenek félet vagyon, es mindenekkel es mindeninkbe.

† fog sagom-
ba.

† el tūruen.

SVMMAIA EZ EPISTO
lanak.

Zol az kereztieni igasságnak tizteiről,
kivalkeppen az egymás közt valo
zeretetről, es az Anya zent egyház-
ba valo egyes hűről.

PŰNKÖSD VTAN TIZENKI-
lenczedik Vasárnap.

*Z. Pal Apostol az első Co-
rinthus városbeliekhez irt
levelének első részé-
be.*

HAlakat adok az én Istenemnek
mindenkortű erettetek, az Isten-
nek kegyelmebe méli tű nektek adatot
az Christus IESVS BA, hagi minde-
nekbe kazdagok lettetek ő benne; min-
den igibe, es minden tudomaniba, mi-
keppen az Christus bizónisága még e-
rőssitetet tű bennetek; ugi hogy semmi
kegyelembe valo fogiatkozastok nin-

czen, varvan az mi *Vrunk* *I E S V S*
Christus ielenêset; ki mégis erőffit tû-
 tóket, mind vegig vétéknelkül az mi
Vrunk *I E S V S* *Christus*nak éliöve-
 lire. Hűkediglen az Isten, ki által hi-
 vattattatok az eo fianak *I E S V S* *Chri-*
*stus*nak tarsasagaba.

SVMMAIA E Z E PISTO-
lanak.

Hala adasa közöt inti *Z. Pal* az hive-
 ket, az Istentől vőt ioknak halaa-
 dalára, hogy azokat kiker ke-
 gyelme által hit az eo ismere-
 tire, még tarcza hogy vétéknel-
 kül elhessenek.

PŰNKÖSD VTAN HVZADIK
Vasarnap.

Z. Pal Apostol az *Ephesus*
*varos*beliekhöz irt levele-
 nek 4 rezêbe.

TEgyeteketű az előbi zokas zeret,
valoô embert az ki még rothad, az
teveligesnek kívansága zerent, uiu-
liatok még kediglen, á tű zűueteknek
lelke zerent, es ölczêtek fél az ui em-
bert, á ki Isten zerent teremtetet igas-
ságra, es zentségnek igasságába.

Azokaert le teven az házugságot,
kiki mindigasságot Zollyon az eo féle
barattiaival, mert egymás tagai vagy-
unk.

Haragndgiatok, es ne vetkezzetek.
Az nap él ne nyugodgyek az tű hara-
gotokon. Ne adgyatok belt az ördög-
nek. Aki lop vala, immar ne lop-
yon, inkább munkalkodgyek kezével, az
milio, honnat adhasson az zűkölködő-
nek.

SVMMAIA EZ EPISTO- lanak.

Inti Z. Pal az uyonnán zűlörtteret ke-
reztieneket lelki naponkent valo
uiulásra, igasságnak czelekedeti al-
tal él ravoztatvan á bünt.

PŰNKÖSD VTAN HNZONE-
giedik Vasarnap.

*Z. Pal Apostol az Ephesus
varosbeliekhez irt levelének
5. rezébe.*

M Eg lasátok hogy mikeppen oko-
son tiaryatok, nem ugi mint tu-
datlanok hanem mind ezések még valt
van az űdöt, mert az napok gonozok.
Azokaert ne legyetek eztelenek, ha-
nem még ertven mi legyen az Istennek
akarattya. Es még ne rezegűlyetek
á bortol, kibe buyasag vagyon, hanem
zent lélekkel még tellyetek, zót van tű
magatoknak, Psálmusokba, es diczire-
tekbe es lelki eneklessekbe, enekelven á
tű zűvetekbe az Űrnak. Halakat ad-
van mindenkor mindenekert, az mi Ű-
runk **IE SVS** Christus nevebe az Isten-
nek es az Atyának, egymásnak engedgy-
etek az Christusnak félelmebe.

ez esen.

SVMMAIA EZ EPISTO-
lanak.

Mint kellyen haznoson az űdôt ez vi-
lagon él tölteni tanittia Z. Pal.
Tiltja az rezegsêget es egyeb testi cze-
lekedeteket, ayanluan Isteni diczi-
reket, es halaadaft.

PŰNKÔSD VTAN HVZONKE-
tôdik Vasarnap.

*Z. Pal. Apostol az Ephesus
varosbeliekhez irt levele-
nek 6. rezêbe.*

A Tyamfiai erôsêdgyetek még az
Vrba, es az ô hatalmassaganak é-
reyebe, es ôlczêtek fél tû az Isten fegy-
verêt, hogy alhassatok az ôrdôg cza-
larsága ellen : mert ninczen mi ne-
künk tusakodasunk az test ellen, es az
vêr ellen, hanem az Feiedelemsegek es
Hatalmassagok ellen, es vilag sôtet-
segenek birai ellen, az, eghbe levô lel-

† Elretô
egbbe.

kí

ki gonosságok ellen. Azokaert vé-
giétek az Istennek fegyverét, hogy az
gonoz. napon ellene alhassátok, minde-
nekbe tökéletesen alvan.

Allyatok azért igazságba, fél óvecz-
ven á tñ agyekotokat, es ölczetek fél
az igazságnak panczelat, es labatokra
sarut vonvan, az bekeségnek Evan-
gieliomanak kezűletire. Mindenekbe
fél vèven az hűtnék paissat, kibe az
gonozoknak mindentűzes nilait, még
olthassátok. Es az üdvességnék sisak-
yat fél végyétck, es az léleknek † fegi-
verét, ki az Istennek igiie.

† Zablayat

SV MMAIA EZ EPISTO- lanak.

Az kerezryeneknek fegyvereről, az
pokolbeli ördögnek czalardsága
ellen zol Z. Pal.

Az hadakozásnak zűkségetis ielenti
iozagos czelekedeteknek fegyveri
altal, igaz hűtnék remenségnek,
es zeretetnek erős öltőzetivel.

PŰNKÖSD VTAN HVZONHAR
madik Vasarnap.

Z. Pal Apostol, az Philip-
pis városbeliekhez irt leve-
lenek első rezé-
be.

H Alakat adok az én Istenemnek
minden felölletek való emlékezet-
be, mindenkor minden imádságimba,
mindenitekert örömmel könyörögven,
CHRISTVS Evangeliomyába va-
lo közösülestekert, első naptól fo-
gua mind ez ideig. Bizvan az Vr
JESVS CHRISTVS BA, hogy az ki
az ionak czelekedetit tû bennetek él
kezdette, élis vegezi az Christus Iesus
napyaig.

Mert mikeppen igaz énnekem azt,
tû felölletek mindnyayan itilnem, azért
hogy zűvembe tartalak tütőket, es az
én fogságimba, es otalmimba, es az
Evangeliomnak erősite sebe, mindnya-

yan

yan tûtóket tarsaimnak lenni az én ö-
römembe.

Mert én nekem az Isten bizonysa-
gom, mikeppen kívánlak mindnyyan
tûtóket az IESVS Christusba. Es ezért
imadkozom, hogy az tû zeretetetek na-
gyobban, es nagyobbban beovólködjék
az tudományba, es minden értelembe,
hogy az iobbakat iovallyátok, hogy vé-
teknelkül legyetek, botrankozajnelkül
az CHRISTVS napyaig: betelven i-
gassagnak gyűmölcszevel, az IESVS
Christus által, az Istennek dűczősegére
es dicziretire.

SVMMAIA EZ EPISTO- lanak.

Halakat ad Z. Pal az Istennek Philip-
pis városbeliek még terefeert bi-
zodalma leven az el kezdet ioba va-
lo még maradasokert.

Ielenti hozzayok valo zereterit, es ze-
reterinek okar.

Inti őket az alhatatossagra, es iozagos
czelekedeteknek követesere.

PUNKÖSD VTAN HVZONNE-
giedik. Vasarnap.

Z. Pal Apostol, az Philippis
varosbeliekhez irt levele-
nek 3. es negyedik re-
zêbe.

Ro. 16. v. 17

A Tyamfiai legyetek én követőim, es
ezetekbe végyetek azokat, á kik
ugy iarnak mint tû nálatok vagyon az
mi Peldánk. Mert sokan iarnak kiktől
gyakran zolottam tûnektek, mostan ke-
diglen sirvais mondom, Christus kerez-
tinek ellenségit, kiknek végek veze-
delem, kiknek hasok Istenek, es dúczó-
segek magok zidalmara, á kik ez földi-
yekbe gyönyörkeodnek.

Az mi niaiaffagunk kediglen me-
nior Zagba vagyon, honnat variuk az
mi üdvözítő Ie s vs Christusunkat, az
ki még üittya az mi alazatos testün-
ket, az eo még vilagositatot testenek

hasonlatosságará, az, eo éreynék czelekedeti z erent, kivel mindeneket aláya véthet.

Azokaert zerelmes atyamfiai, es én kívánságim én örömem, es én koronám igi allyatok az Vrba zerelmesim. Kerem Evodiat es Sintichent ugyan azont ertení az Vrba. Tegedeti kerlek ò Germane én segitóm, segitsed azokat kik én vélem munkalkodtanak az Evangielionba, Celemennel es á több segitóimmal, kiknek nevek vagyon az elő könybe.

SVMMAIA EZ EPISTOLANAK.

Inti őket maga peldaia követésére, testi kívánságoknak még zabolázására.

Menyörzagba való ügyekezerek által az iövendő fel tamadásnak meltoiságára es Christushoz való hasonlatosság által az meg uitasba.

PÜNKÖSD VTAN HVZONEO-
ródik Vasárnap.

Z. Pal Apostol, az Colossa
varosbeliekhez írt levelenek
első részébe.

MEg nem zúnnunk imadkozván,
es könyörögven hogy be tellyetek
az eo isméretinek akarattyaival, min-
den bölcseséggel, es lelki értelemmel,
hogy méltan járva mindenekbe, Isten-
nek kellemeteseke lévén, minden io cze-
lekedetekbe gyűmölcsözven, es neve-
kedven az Isteni tudományba, minden
io Zagos czelekedetekbe még erőssítette-
sek az eo hatalmasságának vilagossága
zerent. Minden bekefeg zenvedesbe,
es türesbe, örömmel Istennek halakat
adván, es az Atyának á ki minket mel-
tokka tót, az eo vilagosságába, az zen-
teknek rezeinek sorsiba. A ki minket
ki ragadot az sötetsegnek hatalmabol,

es az

es az ő fiának zeretetinek országába
altal uit, kibe vagyon valtságunk es
bűnünknek boczanattia.

SVMMAIA EZ EPISTO- lanak.

Ielenti Z. Pal Colossa városbeliekhez
valo zeretetit: kívánván az Vrtol
hogy tökéletes életek legyen
minden iofagos czelekedetekbe, es
haboruságoknak zenvedesebe.

Annak felette az Attyanak Christus
altal valo io voltat mutattya.

PŰNKÖSD VTAN VTOLSO Vasárnap.

*Z. Peter Apostol második le-
velének 3 rezêbe.*

A Tyamfiai azt tudgyatok előzőr
hogy az utolso napokba czalard-
sagba iunek, még czusfolok, iarván az
ő tulaydon kívanságok zerent, mond-
ván, hol vagyon az igiret, avagy az eo
él iöveteli? Mieltt még holtak az atiak
mindenek így allanak, az teremptesnek
eleitől fogva.

Mert

1Tim. 4. v. 1.

2Tim. 3. v. 1.

Iud. 1. v. 18.

Ez. 12. v. 27.

Mert ezt akarva nem tudják azok, hogy az éghek előb voltak: a föld vizből és az vizen álván, az Isten igi-
e által, kik által akkor való világ, viz
őzönnel él vézet. Az éghek kediglen
mellyek mostan vadnak, és az föld a-
zon ighe által helyébe allatavā, tartat-
nak tűznek az itilet napjára, és az I-
stentelen embernek vezedelmére.

Ezt az egyet tudgyatok tűzerelme-
sim, hogy egy nap az Vrnal mint ezer
éztendő, és az ezer éztendő, mint egy
nap. Nem kesléli az Vrnal az eo igiretit,
mint nemeliek itilik, hanem tű érette-
tek tűr, nem akarván senkit él vezte-
ni, hanem mindnyáyan az pœnitentia-
ra térni.

El iŭ kediglen az Vrnal mint
az Or, kibe az éghek nagy rohanással él
mulnak, az eltető allatok kediglen az
melegség miatt él olvadnak. Az föld
kediglen, és mindenek kik abba vadnak
meg égettetnek.

Mikoron annakokaert ezek él oŭ-
tat-

i. Theß. 5.

v. 2.

Apo. 3. v. 3.

tatnak mineműeknek kél tū nektek
lennetek, zent magatok viselesebe, es
kegyességebe, varvan es sietven, az
Vr napyanak él iövetelire, kin az
éghek, éghven él olvadnak, es az
éltető allatok mélegség miat még
epednek. Ui égheket es ui földet, es
az ő igiretit variuk, kixbe az igasság
lakozik.

elementu-
mok.

SVMMAIA EZ EPISTO- lanak.

Az utolsó üdönnek vezedelmes voltat
jelentí hamis tanítók miat.

Az itiler napia előt való czudalatos
változásokat taníttya az Istennek
nagi túro kegyelmével, á gono-
zoknak még terefekert.

Annak felette az égheknek es föld-
nek még uiulását itiler után ie-
lenrí.

ZENTEK INNE-
PE NAPIYARA VALO
EPISTOLAK.

Z. ANDRAS NAPIYARA VA-
lo Epistola.

*Z. Pal Apostol az Romabe-
liekhez irt levelenek 10.
re zêbe.*

*Z*űből vagyon az igazságra valo
hűt, s azal vagyon kediglen az űd-
vessegre valo vallastetel. Mert az i-
ras mondgya, minden á ki ő benne hi-
zen még nem zegenitetik. Mert nin-
czen valasztas az Sidok közöt, es az Gő-
rög közöt mert ugyan azon mindenek-
nek ura, kazdag mindenekbe á kik őtet
segitsegűl hiyak.

Ioel. 2. v 22
Act. 2. v. 2.

Mert minden az ki az Urnak ne-
vét segítsegűl hiya űduezűl. Hogy

hi-

hiyak azt segitsegül á kibe nem hitte-
nek? avagy hogy hibetnek annak á kit
nem hallotanak, hogy halljak kediglen
prädikatornelkül? Hozz prädikalnak
hanem küldetnek? Mint még vagyon
irua: mély zépek az Evangeliomi be-
keseknek hirdetőinek labok, kik az io-
kat hirdetik. De nem mindnyajan
engednek az Evangeliomnak. Mert
Esaías mondgya Vram ki hizen az mi
ballasunknak. Annak okkaert az hűt
hallasbol vagyon, az hallas kediglen az
Isten igiye által. De mondom nem de
nem hallotake, sőt minden földre ki
ment az ő hangossagok, es földnek ke-
rekseginek vegeire a z eo zavok.

Ez. 52. v. 7.

Nau. 1 v. 17.

Ez. 53. v. 1.

Ioa. 12. v. 38.

Ps. 18. v. 5.

SÜMMAIA EZ EPIS TO- lanak.

Hűt által tanit zént Pal, nem törvény
által ki Christus halala által él val-
toztatot fidevezülni.

Sidokat es mind az poganokat bűn a-
la rekezteti, kik hogy bűnőktől me-
h

zabaditaſſanak Chriſtus kegyelme
nelkül zűkolkődnek.

Ielenti annak felette az embereknek
halaadatláſagokat kik az Evangie-
liomnak nem engednek.

Z. MIKLÓS NAPIARA VA-
lo Epistola.

*Sz. Pal Apostol az, Sidok-
hoz irt levelenek 13. re-
zêbe.*

MEg emlekezzetek á tű elöttetek
iárokrol, á kik tű nektek hirdet-
ték az, Isten igiyet, kiknek magok viſe-
leſet meg tekintven hűtőket kőveſé-
tek. Az *J E S V S* Chriſtus tegnap, es
má, es mind örökke. Külömb külömb
tudományoktól, es idegenektől él ne vi-
teſſetek, mert igen io kegyelemmel ta-
mogatni az zivet, nem étellel, kik nem
haznalnak azoknak kik azokba iar-
tak.

Vágyon oltárunk, kiről ninczen é-

telre való szabadságok azoknak, kik az
sátornak szolgálnak. Mert az mély
oktalan allatoknak vérek be vitetik az
zent helyre á bűnert á papi Fegyedelem-
től, azoknak testek á tabor körül eget-
tetnek még.

Ezokaert JESVS IS hogy az ő
vére által, zentelné még á népét, ka-
pun körül zenvedet. Menyünk ki e-
zokaert eo hozza, á taborból, az ő zi-
almat hordozvan.

Mert ninczen it maradando varo-
sunk, hanem az iővendőt keresűk. A-
Zert eo általa uigyünk Istennek min-
denkoron dicziretnek aldozattya, az
az, ayakinknak az ő nevének vallas-
tetelinek giűmölcszet.

Az iotetelről, es az adakozásról él-
né feletkezzetek, mert illyen aldoza-
tokkal engezteltetik az Isten. Enge-
délmesek legyetek á tű előttetek iarok-
nak, es legyetek alajok vétetűe. Mert
ők vigyaznak, ugy mint zam adok á tű
lelketekert.

SVMMMAIA EZ EPISTO- lanak.

Ayanlyan az engedelmesseget és tan-
royoknak példakövetéseket.

Tiltja az idegen tudományoknak hal-
gatasát.

Miert Christus kapun külföld zenve-
det értelmét adgya.

Annak utánna az atya fiui zeretnek
cselekedetire inti, és előttök irok-
nak engedelmessegére.

Z. THAMAS APOSTOL
napjára való Epistola.

*Z. Pal Apostol, az Ephesus
városbeliekhez írt levelenek
2 részében.*

NEm vattok immar vendégek, és
iővevények hanem az zenteknek
városi társai, és Isten házabeliek, fel e-
pitetven az Apostoloknak, és Prophe-
tának fundamentumokon, eo ma-

gan az zéglet kővön á J E S U S
C H R I S T V S O N, kin nevékedik
minden építetet épület. Zent templom-
ma, az *Vrba*. Kibe tuis együt épít-
tettetek az Istennek lako helyeről az
zent lelekbe.

S V M M A I A E Z E P I S T O -
lanak.

Miczoda meltoſaga legyen az kerez-
tyeni neűnek tanitrya Z. Pal.

Z. P A L F O R D V L A S A N A -
pyara valo Epistola.

Z. L u k a c z a z A p o s t o l i c z e -
lekedetnek 9. rezê-
be.

S Aul kediglê még dul fulvan, fenye-
geteffel es öldökleſſel, az *Vr*nak ta-
nitvani ellen. Mene az Papi Feye-
delmekhez es leveleket kère tőlök *Da-*
*mascus*ba á gyűlekezetbe, hogy ha ta-
lalna é fele űti ferfiakat, es azzoni al-
latokat fogua vinne *Ierusalem*be.

Es mikoron az úton menne törti-
nek hogy Damascushoz közelgetne. Es
hertelen vilagossag környúl ueve őtet
az eghből, es á földre esven, halla zo-
zatot mondvan neki. Saul, Saul mit
kergetcz engemet. Ki monda, ki vagy
Vram? Es eo monda. En vagyok az
Nazarethbeli IESVS kit te kergetcz.
Nehez teneked az őztón ellen rugol-
doznod. Es rezketven, es czudalkoz-
van monda: Vram mit akarz, hogy
czelekedgyem?

Es az, Vr monda neki, keli fél es
menybe az városba, es ot még mondgy-
ak te neked, mit kellesek czelekedned.

Azok kediglen az, ferfiak, kik úti
tarsi valanak, alnak vala almelkod-
van, halvan az zot de senkit nem lat-
van.

Fél kéle kediglen Saul á földről es
zemeit még nitvã, semmit nem lat va-
la. Kêzen foguan őtet, es uonuan, be ui-
uék Damascusba. Es ot vala harmad
napig nem latvan, es nê évck, sem inék.

V ala kediglē egy neminemű tanituani
 Damascusba, Ananias nerű. Es mon-
 da neki, latasba az Vr. Anania az
 kediglen monda. Ihol vagyok Vram.
 Es az Vr monda neki. Kély fél, es meny-
 el az Sikatorra† ki igaznak néuezte-
 tik, es keresed még Iudasnak hazaba,
 Saul neuűt Tharsisbol valot, mert ime
 imadkozik. Es lata Ananias neuűt
 be menni, es kezét rea tenni hogy lat-

† kis ucza-
 ra.

Félele kediglen neki Ananias. V-
 ram, hallotam fokaktol ez ember felől,
 meni fok gonozt czelekedet, á te zen-
 tiddel Hierusalembé; itt is hatalma ua-
 gyon az Papi Feyedelmektől, még kő-
 tőzni mindeneke, á kik á te nevedet
 segítségül hívak.

Monda kediglen az Vr neki, meny-
 él, mert valasztot edenyem nekem ez
 hogy a Zén nevemet hordozza az po-
 ganok előtt, es kiralyok előtt, es Izrael fi-
 ai előtt. En még mutatom neki, menit
 kellesek zenvedni a Zén névemert.

Es él mene Ananias, es bē menven á hazba, es kezēt rea teven monda. Atyamfia Saul, az. Vr JESVS küldöt engemet ki teneked az utba még ielent mellyen iüz. vala: hogy lás, es zent lelekkel be tellyel. Es mind gyarast le ésének az ő zemeiről, ugy mint hal hey, es latast vón. Es fél kelven még kereztelkedek. Es mikoron őt volna, még erőssödek.

Lón kediglen Damascusba egy ne hany nap, es mindgyart be menven az az gyülekezetbe pradikallya vala az Vrat, hogy ez az Isten fia. Czudalkoznak vala kediglen mindnyayan kik halljak vala, es mondgyak vala. Nem de nem eze az, á ki rontya vala Ierusalembe azokat, kik eZ névet hiyak vala segítsegül, ideis azért iőt hogy fogua vinne azokat az Papi Fcyedelmeknek. Saul kediglen annal inkább él hatalmazik vala, es még zegieniti vala az Sidokat, á kik Damascusba laknak vala, bizonytvan hogiez á Christus.

győzi.

SVMMAIA E Z HISTO- rianak.

Z. Pal dühösségét ielenti az Christus
hivei ellen.

Christus az eghből még zolittia Saul
mert kergeti őt.

Még vakulvan be vitetik Damascusba,
imadsága es bõitõlese utan Ananias
altal még gyogittatik, es még ke-
reztelkedek.

Az Gyülekezetbe prædikalya Iesvst á
Sidok czudayara.

GIER TYA Z ENTELŐ BO- dogazzony Napyara valo Pro- phetia.

Malachias Prophetanak 3. rezébe.

JMe én él boczatom az én Angialo-
mat, et még keziti az utat az én or-
czam elõt. Es mindgyarast él iű á tem-
plomba az Vralkodo, á kit tű keresetek,
es az testamentomnak Angialais á kit
tű akartok.

Ime étiű mondgya az seregeknek u-
ra, es kigondolhattya, az ő él iöveteli-

nek napyat? es ki al, hogy óter még las-
sa? Mert eo ugy mint olvažto tűz, es
ugy mint fésztök fűve. Es le ül, olvažt-
van, es tiztitvan az ezűstöt. Es még
tiztittia az levi fiait, es még zűri őket
mint az aranyat, es ezűstöt, es aldoža-
tot veznek az Vrnak igassagba. Es
kedves lézen az Vrnak, Iudanak es
Hierusalemnek aldozattya, mint örök
napoknak es mint regi eztendő-
nek.

SVMMAIA EZ PROPHE- tianak.

Kereztelő Z. Ianosnak Iesvs éliővete-
lielőt valo el küldesit ielenti Isten
á Propheta által.

Az kivanatos Vrnak hivatall yate es tiz-
tit mutattya, es aldozattyanak ked-
ves voltat.

Z. MATHIAS APOSTOL
Napyan.

Z.

Z. Lukacz Euangielista az Apostoli czelekedetnek első re zéből.

A Tyamfiai be kel az irasnak tellye-
sedni. kit még mondot az zent le-
lek David zaya által Iudas felől, ki
hadnagyok volt azoknak kik IESVS
még fogtak; az, mikőzzünkbe zamal-
tatot vala, es á zolgalatba rëze vala.
Es ez az alnakfagnak iutalmabol föl-
det birt, es fél akasztvan kette hasádot,
es ki omlottak minden belei. Es ez nil-
van lón minden Hierusalembe lako-
zoknak, ugy hogy az á föld, az, ő nyel-
veken neveztetnek Haceldema, az az
vérnek mézeye. Mert még vagyon
irua az Psalmusoknak könyvebe. Le-
gyen az, ő lakohélyek puzta es ne legy-
en ki lakyek abba, es az, ő püspöksegét
mas végye él. Zúkség annakokaert ez
ferfiak között kik velünk özze gyűltek
minden időbe, kibe ki ment, es be ment

Pf. 40 v. 9.
Isa. 18. v. 5

Pf. 68 v. 26

mi közöttünk az *V r I e s v s*, él kezd-
ven Iánosnak kereztsegetől, mind ad-
dig az napig, kibe mi tülünk fél vé-
tetek, mi uelünk együt fél tamada-
janak bizonyására lenni, egynek ezek
közül.

Éskettőt allatanak Iosephet ki Bar-
sabásnak hivattatik vala, á ki igaz-
nak neveztet, es Mathias-t es imad-
kozvan mondanak. Te *V r a m* ki min-
deneknek zűvőket tudod, mutasd még
kit valasztottal é nettó közül, ki él vé-
gye ez zolgalatnak helyet es Apostolsa-
got kiből ki ések Iudas, hogy az eo helyé-
re menne. Es sorsot advan Mathias-
ra ések az sors, es Zamlaltatek á tizen
egy közé.

S V M M A I A E Z É P I S T O - lanak.

Z. Peter zol az Apostoli gyűlekezet-
be az Apostoli zammak rellyes vol-
tarol kit *I e s v s* rendelt vala Iudas
helyebe ki aruloya lőn, es magat
fel akazta.

Sors által valasztatik zent Mathias.

GIŰMÖLCZ OLTO BODOG-
azzony Napyan..

*Esaias Prophetanak II.
re zébe.*

VEzző iű ki lessenek gyűkereből, es
az ő gyűkereből virag iű fél. Es ő
rayta még niugzik az. Vrnak lelke ből-
zeségnek lelke, es értelemnek, tanacz-
nak lelke, es erősségnek, tudomanyinak
lelke, es kegyességnek, es be tölti őtet az.
Vrnak felelmenek lelke: es nem itil
zem latomasból, sem kediglen hallomas
zerent még nem dorgal. Hanem igaz-
ságaba itili az. zegenyeket, es igazságba
féd még, az földnek egyűgyűyeert; es
még űti az földet az ő zayanak vezze-
yevel, es az ő ayakinak lelkevel még ő-
li az Istentelent: es az igazság lezen az
eo agyekanak őve, es hűt az ő véseye-
nek ővedzőye.

SVMMAIA EZ PROPHE- tianak.

Iesse gyökereből ielenti az Isten fia-
nak zarmazását test zerent, kin az
Z. Vrnak akarattya míg niug-
zik.

Tíztit, es birodalmanakis nagy hatal-
mat mutattia.

Z. GYEORGI NAPI AN.

*Z. Jakab Apostol levelének
első rezebe.*

A Tyamfiai minden örömnék iti-
lietek mikor sok fele kesertetekbe
estek, tudvan, hogy az tñ hűtőtőknek
probaya bekeseg zenvedest nemz.

Az zenvedesnek kediglen tőkelle-
tes czelekedeti vagon, hogy tőkelle-
tesek legyetek es tellyesck fogyatkozaf-
nelkül.

Hogy ha valaki bölczesegnélkül zű-
kölködik, Istentől keryen, ki mindének-
nek bőfegel ad, es nem panazollya, es a-

datik neki, Keryen kediglen hűbe,
semmit nem ketelkedven. Aki kedig-
len ketelkedik, hasonlatos az tengeri
habhoz, mely az zeltől haniattatik, es
környűl vitetik; ezokaert az az em-
ber, ne itillye hogy az Vrtol vala-
mit végyen.

A két zivű ember minden utoiba
alhatatlan. Diczekedgyetek kediglen
az alazatos atyafiu, az eo fel magaz-
talasaba; á kazdag kediglen az eo ala-
zatosságaba: mert mint az zéna vira-
ga él mulik. Mert az nap fel költ
heűsege, es még zarasztotta az zénat,
es az ő viraga le eset, es az ő orozaya-
nak ekeffége él vézet, igy az kazdagis
az ő utoiba még hívrad.

Bodog az ember á ki él zerve di az
kesertetet, mert minek utanna még
probaltatik, az életnek koronáját él
vézi mélyet igirt Isten az őtet zere-
tőknek.

SV MMAIA EZ E PISTO- lanak.

Inti Z. Iakab az hiveket kesfertetekbe
valo bekeseg zenvedesre.

Azigaz hűtnek haznat mutattya.

Mibe kellyen helyhezterni, az haz-
nos diczekedest tanittya.

Haznat es gyűmölcszét a kesferteknek
zenvedésének ielenti.

Z. MARK EVANGIELISTA Napyan.

Ezechiel Prophetanak első rezébe.

A Z negy lelkes allatoknak hasonla-
tosságok; es ez az ő tekintetek.
Emberi hasonlatosság ő benne. Negy
orczáya egyknek, es negy zarnya egyk-
nek; Az ő labok igyenes labok, es az eo
laboknak talpai mint az boriunak, es
az ő zikrayok mint a tűzes ércznek.
Es emberi kézek az eo zarnyok alatt,
negy réz felől, es negy rezről vala or-

orczayok, es zarnyok. Es őzzernek vala az ő zarnyok, egik az másikhoz, vizza nem térnek vala, mikor iarnak vala, hanem mindenik az ő orczaya előtt iar vala. Az ő orczayoknak hasonlatossága, emberi abraza; orozlan abraza, az ő negy iob kézek felől. Eőkör abraza kediglē bal kézek felől negy; es saskeselő abraza felyül ő nekiek negy. Az orczayok es Zarnyok felyül ki tetettek. Mindeniknek két zarnyok őzzer vala, es á kettei testeket be fedez vala, es mindenik azok között az eo orczaya előtt iar vala, á hul az léleknek rohanása vala, oda mennek vala, vizza sem térnek vala mikor iarnak vala.

Es az lelkes allatoknak hasonlatosságok, es az eotekintetek, ugy mint tűz, eghőzen, es ugy mint lampásoknak.

Ez vala á latas, ide stova iarvan az negy lelkes allatok között, tűznek fenyege, es á tűzből villamas ki jüven.

*Es az lelkes allatok mennek vala es
vizza térnek vala, fenyves villamasok-
nak hasonlatosságaba.*

SVMMAIA EZ EPISTO- lanak.

Irya czudalatos laraának allattyat, es
az negy lelkes allatoknak abrazat-
tyokat, allapattyokat, iarasokat, es
tekinteteknek rettenetes voltat.

Z. PHŰLEOP ES Z. JAKAB Apostolok Napyan.

*Az bölcz segről irt könyu-
nek ötödikre zébe.*

AKkor alnak az igazak nagy ba-
torfágalazok ellen, ákik őket nyo-
morgattak, es ákik él vötték az eo
munkayokat. Larvan még habarod-
nak rettenetes félelemmel, es él czuda-
koznak ili hertelenséget véletlen üd-
vességeken, mondvan magokba, es pre-
nitentiazt tartvan, es lelkeknek fay-
dalmi miat ohaytván.

Ezek azok kiker mi regenten czuf-
gyanant, es zidalm. az esnat peldayara
tartottunk. Mi bolondok az eo élete-
ket alittjuk vala bolondfagnak, es az
végeket tizteffegnélkül. Ime mikep-
pen zamaltattanak az. Isten fiai kő-
ze, es azoknak rézek az zentek közöt
vagyon.

Azokaert él tevelyedtünk az igaz
utrol, es az igazfagnak vilaga nem fe-
nylet mi nekünk. Es az ertelemnek
napya, nem iőt fél mi nekünk. El fa-
radtunk az alnakfagnak, es vezede-
lemnek utain, es nehez utakat jár-
tunk, az Vrnak utat kediglen nem
tuttuk.

Mit hasznalt mi nekünk az kevely-
ség? avagy kazdagfagnak hanyasa
vétese, mit hozot mi nekünk? Mind
azok él multanak mint az. arnyék, es
mint az. elől fűto bir mondo, es mint az.
hayo mely az habozo vizbe által megy-
en, kinek nyomat nem talalni mikor él-
ment, sem kediglen az eo orranak őf-

venit az habokba. Avagy mint az
 mádar, mely az eghbe repül, kinek ut-
 tainak semmi ielet nem talalni, hanem
 csak zarnyainak zugasat, véruen az
 könyű zelet, es metelven ereye által
 utainak eghet, meg inditot zarnyainak
 által repülöt, ez után utainak semmi
 ielet nem talalni. Avagy mint az
 él löt nil, ki az eo helyére igazítatvan
 az él valasztatot egh mindgyart maga-
 ba özzement, hogy né tudhassák az eo
 által menetelit. Azonkeppen miszű-
 letetven mindgyart él multunk, es io-
 zagos czelekedeteknek semmi ielet nem
 mutathattyuk, az mi gonozsaginkba é-
 meztettünk még. Illyeneket zolanak
 pokolba ákik vétkeztenek.

SVMMAIA SALAMON

Irafanak.

Az igazságnak es az hűtőlenségnek
 holtok után való allapattyokat iria
 Salamon kirali.

KEREZTELŐ Z. JÁNOS

Nápolyan.

Esaías Prophetának 49.
rezébe.

H *Alliátok zűgetek, es halgafátok
mezűnet valonepek. Az Vr az
én anyamnak meheből hiut t engemet, ^{thit engem.}
es az én anyamnak mehebe még emle-
tezet az én nevémről. Es az én za-
mot tötte ugy mint egy éles fegyvert, es
az eo kezeinek arnyeki alatt otalma-
zot éngemet. Es éngemet töt mint
egy valasztot nilat, az ő tegzebe reytet
él engemet.*

*Es monda nekem: én zolgam vagy
te Izrael, mert te benned diczekedem.
Es én mondék. Heaba munkalkod-
tam, es oknelkül, es hazontaiánul érő-
met költöttem. Azert az én itiletem
az Vr elöt, es az én czelekedetem az én
Istenemmel.*

*Es mostan mondgya az Vr, formal-
van éngé, maga zolgayanak anyamnak*

meheből, hogy Iacobot eo hozza vigyem, es Izrael őze nem gyűtetik, es még dúczóittetem az Vrnak zemei elől, es az én Istenem lőt ennekem erősségem.

Es monda, kéves dolog hogy ennekem zolgam legi, hogy fél tamazzad Iacob nemzetsegét, es Izraelnek sepreiet még tēriteni. Ime tegedet adtalak az poganfagnak vilagossagara, hogy ennekem legy üdvesség, mind az földnek utolsorezeig.

Azt mondgya az Vr, Izraelnek még valtoya az ő zenti az még vėtet léleknek, az utalatos nepnek, az Vrnak zolgaianak. Az kiralyok még lattyak es Feyedelmek fél kelnek, es az Vr ert imadgyak, mert hű es Izraelnek zenti ki tegedet valasztot.

SVMMAIA EZ PROPHE- tianak.

Az hatalmas Isten zolgalattyara valo valasztas hivatal, nevezet, es oralom tanittatik.

Mibe kívania Isten az eo zolgainak
zolgaltatásokat mutatnia.

Z. PETER ES Z. PÁL APO-
stolok Napyan..

Z. Lukacz Euangielista az
Apostoli czelekedetnek 12.
re zéből.

Azon időbe boczata Herodes kirali
erőt, hogy nemellyeket késérget-
né az Aniazentegyházba. Még ö-
lé kediglen fegyverrel Iakabot Iános
attyafiat. Latvan kediglen hogy az
Sidoknak teczenek, gondolá hogy Pe-
tertis még fogna.

Vala kediglen pogaczasinnep nap,
kit mikoron még fogot volna tömléc-
be, véte, advan ötet őrizetre negy ne-
gyedes vitezeknek, hűsiet után akar-
van ki hozni á nepnek. Es peter tarta-
tik vala az tömlécbe, lezen vala ke-
diglen imadsag zúntelen erette az A-
nyazentegyházról.

Mikoron kediglen ki akarna hozni Herodes ötet azon eyel aluzik vala Peter két vitez, kőzöt két lanczal még kötöztetve, es az őrizők az tőmleczt aytaya előtt őrizik vala. Es ime az Istennek Angiala ielen lőn, es vilagossag fenlék áhazba, es Peternek oldalát még űtven, fél költe ötet mondvan, kéli fél bertelenségel, es az lanczok le ésenek az ő kézeről.

Monda kediglen neki az Angial öveczbe magad, es vőnd fél sarudat, es ugy czelekedek. Es monda neki őlcz fél ruhadat, es kőves engemet. Es ki menven követi vala ötet. Es nem tudgya vala hogy igaz volna, á mi az Angialtól lezen vala, ueli vala kediglen hogy latast latna. Altal menven kediglen az első es második őrizeteken, az vas kapuhoz iutának, ki az városba vizen, mély magatol még nilek, es ki menaen menenek egy ucza hozzani-ra, es mindgyarast él mene tőle az Angyal.

*Es Peter magaba iűven monda.
Most tudom bizonyal hogy az Vr bo-
czatotta az eo Angyalat, es még zaba-
ditot engemet Herodes kezéből, es az
Sido nepnek minden varasatol.*

**SVMMAIA EZ HISTO-
rianak.**

Meg iria Z. Lukacz Z. Iakabnak ha-
lala után Z. Peternek fogfagat es az
Isten Angyala által valo még zaba-
dulásának modgyat.

**BODOG AZZONI LATOGA-
tasa Napyan.**

*Salamon kirali enekes enek-
leo konivenek masodik re-
zêbe.*

J Me ez. az. hegyeken zókdeczelven
altal méne az hegyeken. Hasonlo az
én zerelmefem az gődölyehez, es az
zarvasznak fiaihoz. Ime eo al az mi fa-
lunk mellet, nezven az ablakon, az ro-
stelyon tekintuen.

Ime

Ime az én zerelmeseim zölénnekem.
 Kély fél síes én zerelmem, én galambom,
 én zepsegesem es iövel. Mert immar él mult á tél, az Zapor él ment, es
 él tavozot, viragok teczetek még az mi földünkön;
 az. méczesnek ideye él iöt Görlicze zo hallatot az mi földünkön.
 Az füge fa az eo fügeyt ki mutatta, az viragzo zölök illatot attanak. Kély fél,
 síes én zerelmem, én zepsegem es iövel. En Galambom az köziklaknak
 likaiba, kerteleseknek ürességibe, mutatd meg ennekem az te orczadat,
 Zenghyen á te zod az én fülcimbe, mert az te zod édes es á te orczad zep.

SVMMAIA EZ EPISTOLának.

Minemü természetü legyen az iegies ielenti.

Serkegeti az fél kélekre az haboru üdöknek él tavozással, io üdöknek telei által.

Annak felette kívanya kedves orczának még mutatafat es kes zavanak zengéset.

MA-

Z. MARIA MAGDOLNA
Nápyan..

*Az pelda bezedről irt kö-
nyűnek 31. rezê-
be.*

ERős azzoniallatot ki talál mezű-
net az eo arra, az földnek utolsó
határárol. Az eo feryenek zine benne
bizik, es nem zűkölködik ragadomány
nelkül. Iot ad neki, es nem gonozt tel-
lyes életebe. Gyapyat es lent keresét,
es munkalodot az eo kéze tanaczabol.
Olyan teot mint az kereskedő hayoya,
mezűnet hozvan az eo kenyeret.

Es eyel félkölt es az eo haza nepe-
nek pradar adot, az eo zolgalo leani-
nak éledelt. Zanto földről tudakozot,
es még vőtte azt, az eo kéze gyűmöl-
czéből zölöt plantalt. Erőssen fél ö-
veczi agyekat, es karyait még erőssi-
tette. Még kostolta es még latta hogy

io az eo kereseti, az eo lampasa eyel el nem aluzik: az eo kezét ki nyugtotta erős dolgokra, es az eo uyai orfót ragadtanak.

Az eo kezét még nitotta az zűkölködőnek, es az ő tenerét ki teryeztette az zegenyekre. Nem felti hazat az bonak hidegsegetől, mert minden háza nepenek két őlt ő ruhayok vagyon. Himes ruhat czinalt magának, bibor es barsoni az eo őltőzeti.

Némes ákapuba az eo férje mikor leül az földnek tanaczival Gyolczot czinalt es él atta es őveczót adot Cannausnak. Erősség es zepség az eo őltőzeti, es névet az utolsó napon. Az eo zayat még nita az bölcsesegnek, es kegyelemnek törvénye az eo nyelve alatt. Ezebe vőtte az eo hazanak őfvenit, es kényerét hivolkodua nem őtte.

Fél költenek az eo fiai es bodogsagosnak hirdettek őtet, az eo férjeis diczirte őtet. Sok leanyok gyű-

többenek kasdagságot, te mindcneket
felyűl haladtal.

Czalard az kedvessege, es hyaba valo
az zepsege, az Isten felő azzoni allat di-
czirtetetik. Adgyatok neki az eo keze
gyűmölcszeből, es dicziryeek őtet á ka-
puk kozót az eo ezelekedeti.

SVMMAIA EZ EPISTO- lanak.

Az igaz kegyes, es Isten felő azzony-
allatnak zorgalmatosslagat mágara,
haza nepere, fiaira es Vrara ielenti.
Mibe legyen diczireti az erős azzoni-
allatnak tanittya.

Z. JAKAB APOSTOL Nápyan.

Z. Pal Apostol az első Co-
rinthus városbeliekhez irt
levelenek 4. reZêbe.

A Zt itilē hogy az Istē minket Aposto-
lokat, utolsókat mutatot, ugy mint

halálra valokat. Mert úgy mint czudaultétettünk ez vilagnak, Angialoknak es embereknek. Mi bolondok á Christusfert, tû kediglen ez esek Christusba, mi erõtlenek tû kediglen éröffek tû nemesek mi kediglen nemtelenek.

Mind ez oraiglan éhezünk es zomiuhozunk es meztelenek vagyunk, nyakon vérettetünk maradhatatlannok vagyunk, es kezünkkel munkalkodunk. Atkoztatunk es aldunk, üldözest zenvedünk es él túryük. Karomlattatunk es könyörgünk, ugi mint ez vilagnak † tiztatalansagi lóttünk, mindeneknek utalatosságok mind ez ideig.

† 3477 ai.

Nem azért irom ezeket, hogy tûtőket orczaznalak, hanem úgy mint zervelmes fiaimat intélek. Mert hogy ha tiz ezertanito mestereitek legyen CHRISTVSBA de nem sok Atyaitok. Mert én zültelek tûtőket az CHRISTVS IESVSBA.

SVMMAIA EZ EPISTO-
lanak.

Az Apostoli tőkelleres elernek tük ö-
ret mutattya mint Christus után á
kereztet hordozzak.

VR ZINE VALTOZASA
Napyan.

*Z. Peter Apostol masodik le-
velenek első részé-
be.*

NEm tudatlan bezedeker könetuen
jelentettük megh tñ nektek, az mi
Vrunk JESVS CHRISTVSNAK é-
rejet, es mindeneknek tudását: hanem
nezőke † lőttetek az eo nagy voltanak.
Mert tisztességet veuen az Atya Isten-
től, es dűczőséget felyűl zalo zozat al-
tal, ilyen modon az nagyságos dűcző-
segből. Ez az én Zerelmes fiam kibe
ennekem kedvem tőlt őtet halgasátok.
Es mi ez zot hallottuk, menyorzagba

† latoka.

Mat. 17. V 5

adatottat, mikor vele volnank az zent hegyen.

Es erősb Prophetái bezedünk vagyon, es iol teziket arra figyelmezven, ugy mint homalyos helyen fénlő gyortyara, miglen á nap még vilagosodgyek, es az haynalczillag félúion á tú zűvetekbe.

2. Timot. 3.
v. 16.

Ezt ertven előzőr, hogy minden irasnak Prophetiaya, maga értelméből nem lezen. Mert nem emberi akaratból hozattatot valaha az Prophe-tia hanem zent lélek által inditatan zolottanak az Istennek zent emberi.

SVMMAIA EZ EPIS TO- lanak.

Mir követtenek legyen á kereztiének az Apostolok tanitasaba, tanittya Z. Peter.

Es az Arya Istennek zoya által á tabor hegyen, tudnia illik az Christusnak igaz ismeretir.

Z. L E O R I N C Z N A-
pyan.

Z. Pal Apostol, az második
Corinthus városbeliekhez írt
levelének 9. rezê-
be.

A Ki kéveset vêt keveset is árat, es á
ki aldasokból vêt, aldasokból is á-
rat. Mindenink á mint zûbe ren-
delte; nem zomoruságból, avagy kete-
lenségből, mert az Isten vig kedvel va-
lo adakozot zeret.

Ec. 35. v. 11.

Hatalmas kediglen az Isten minden
kegyelmet tû bennetek még bőviteni,
hogy mindenekbe mindenkor elégse-
gek leven bővölködgyetek minden io-
czelekedetbe. Amit még vagyon írva.
El oztotta es az zegineknek adta, az eo
igassága még marad mind örökkön ö-
rökké.

Pf. III. v. 9.

A ki kegiglen mágot ad a z vêtő-
nek, kénieretis ad ételére; es még soka-

*sittya az tû mágotokat, es még bőviti,
az tû igasságotoknak gabonaiat; hogy
mindenekbe kazdagok leuen, gyarapod-
gyatok minden együgyűségbe, mely mi
altalunk munkalkodik halaadaft Isten-
nek.*

SVMMAIA EZ EPISTO- lanak.

Az adakozást ayanlyá Z. Pal haznaval
együtt.

Az Istennek bőséggel való adását igire
azoknak, kik vig kedvel alamis-
nalkodnak.

NAGI BODOG AZZONY Napyan.

*Az anyaz entegyházról
irt könyűnek, huzon negye-
dik rezebe.*

MIndenekbe nyugdalmat kérestem,
es az Vrnak örökségebe mulatok.
Arkor paranczolt es monda énnekem,

az mindeneknek teremptője, és á ki engemet teremptet, az én haylekomba nyuguuek, és monda én nekem: Iacobba lakyal, és Izraelbe öröködjyel, és az én valasztottimba boczas gyökereket.

Eleitől fogua, és öröktől fogua teremptettem, és az iővendő vilagig él nem fogyok, és az zent laxo helyen eo előtte zolgaltam. Es így Sionba még erőssitettem, és azonkeppen az zent városba nyuguttam, és az én hatalmam Hierusalembe.

Es még gyökereztem ez tiztességes nepbe, és az én Istenemnek rezébe az eo öröksege, és az zenteknek tellyes volta, az én tartoztatásom. Mint az Cedrus fél magasztaltattam á libanumba, és mint á Cipros fa az Sion hegyen, mint az Palmasa, fél magasztaltattam Cadesbe, és mint az rosanak plantalasa Iericoba. Vgy mint az zepseges olay fa á mezőbe, és mint az iavor fa á viz mellet az uczakon. Mint az fabei es balsamum, illatozuan illatot adék.

*Vgy mint az. valasztot Mirrha adék
gyeoneorúseges illatot.*

SVMMAIA.

Az Istennek bölczesegenek czudalatos munkalodasat ielenti.

Kit örökről fogva az Isten m'ga zep
ekesszegenek gyonyorúseges nyu-
godalmara formalt.

Z. BERTALAN APOSTOL Napyan..

*Z. Pal Apostol az első Co-
rinthus varosbeliekhez irt
levelenek 12 rezé-
be.*

Tű vattok Christusnak teste, es ta-
gok tagaibol. Es nemelyeket elő-
zór tot az Isten az Anyazentegyhazba
Apostolokra, masodszor Prophetakka,
harmadszor Doctorokka, annak utanna
czudaknak czelekedőit, az utan gyogi-
tasokra valo niandekokat otalmazaso-
kat, igazgatoakat, nyelveknek külömb.

segeket, bezedeknek magyarázatit. Minem mindnyayan Apostolok? minem mindnyayan Prophetak? minem mindnyayan Doctörök? minem mindnyayan czudatêuők? minem mindnyayoknak vagy on gyogitásra való ayandekok? minem mindnyayan külömb Külömb nyelveken zolanak? minem mindnyayan magyaráznak? ügyek ezetek zent leleknek iob ayandekira. Es még énnelis fellyeb való utat, mutatok tû nektek.

SVMMAIA EZ EPISTOLANAK.

Az Apostoloknak meltságokról zol. Azokat tőtte elsőke úgy mint ez közül, az eo czudalatos czelekedetinek. Nagy ayandekokkal őket még ayandekozta.

Z. MATHE APOSTOL

Napyan.

*Z. Pal. Apostol az Ephesus városbeliekhez irt levele-
nek 4 rezébe.*

Ps. 67. v. 19

1. Corin. 12.

v. 28.

MIndeninknek adatot ayandek, az
 CHRISTVS ayandekozásának
 mereteke zerent. Azokaert mondgya,
 fél menven az magassagba, fogva vörve
 fog sagunkat, es ayandekot ada az em-
 bereknek. Hogy kediglen fél ment,
 miczoda: hanem hogy előzőr ala zallot
 az földnek lég alsóbrézeiről. A ki a-
 la zallot, eo az á ki fél ment minden
 egheknek félette, hogy mindeneket be-
 töltene. Es eo adot nemellyeket, Apo-
 stolokat, nemellyeket prophetakat, ne-
 mellyeket kediglen Euangielistakat, ne-
 melyeket Paztorokat, es Doctorokat, az
 zenteknek beteljes fedesekre, az Chri-
 stus testének épületire: miglen mind-
 nyayan az hűtnek; es az Isten fiainak
 ismêretinek egyességebe iussunk tókel-
 letes ferfisagba az CHRISTVS ide-
 yenek tellyes mertekêbe. Hogy im-
 mar ne legyünk babozo kisedek, es ide-
 storva ne vitetesünk, minden tudoma-
 nynak zeleitől, embereknek alnaksa-

gokba, ravasságokba, á tevelýgesnek
kórnyúl vételbe.

SVMMAIA EZ EPISTO- lanak.

Az Istennek külömböző ayandekit
ielenti Z. Pal az Apostolokba, es á
tób anyazentegyhazba építő zol-
gakba, az igaz hűtnek egyes val-
lasara.

Annak félette okatadgya ezeknek az
ayandekoknak adasanak, az egy-
zer még értet igasságba való alha-
tatosságer.

Z. MIHALI ARCHANGIAL Napyan..

*Z. Iános Euangielista az eo
menyei latasanak első re-
zêbe.*

JESVS CHRISTVS NA kielenesé,
kit Isten adot neki hogy az eo zolga-
yanak még ielentsen, kinek hamar még

kelletik lenni. Es még ielente küldven az, eo Angiála által az, eo zolgayanak Ianosnak, á ki az, Isten igiyenek bizonysgot tőn, es az, J E S V S Christusnak bizonysgat valamit latot.

Bodog á ki olvassa, es hallja ez Pro-phetianak bezedit, es még tartja azt, az kik még vadnak benne irattatva, mert az űdő közel vagyon. Ianos az hét Anyazentegybaznak kik Aszaba vadnak kegyelem, es bekeseg tő nektek átol á ki vagyon, es á ki vala, es á ki él iővendő, es az hét lélektől kik az eo zeki előtt vadnak, es az, J E S V S Christustól, á ki hű bizonysg es első zűlőt az holtak között, es az földi kiralyoknak Feyedelme. Á ki minket zeretet, es minket még mosot az mi büneinktől az, eo vërebe; es minket orzagga tőn, es Istennek Papyaiua, es az, eo Atryanak. Eo neki dúczőseg es birodalom mind ő-rókón örökke Amen.

SVMMAIA EZ Z. JANOS
latafanak.

Kivannya mindeneknek az Istennek
még zentelő kegyelme.

Ayanlyais ez könyűnek olvasásat,
hallásat, es bodogságara való még
tartásat.

Annak felette az Atyanak adásat ki-
vanva az hételőtte álló lélekkel
egyűt, es az I E S V S Christuset ki-
nek közbe iarasának gyűmölcsös
haznat ielenti.

Z. SIMON ES JVDAS A-
postolok Napyan.

*Z. Peter Apostol az ő első
levelenek első rezê-
be.*

L Egyen aldot az Isten, es az mi V-
runk J E S V S Christusnak Attya,
ki a Zeo nagy irgalmassága zerent, vy-
onnan zűlt minket, az élő remenségre,
az I E S V S Christus halottaiból való
fél tamadása által rothadatlan, es fer-
tezhetetlen, es hervadhatatlan ő-
rökségre; még tartatvan menyör-

zagba tû bennetek, kik az Istennek ere-
ye által, őriztették, hût által az űdűes-
segre, kēz leven még ielenteni az utol-
sô napon kibc űrvendeztek.

Mostan egy kevesse ha zűkseg zo-
morkodni sok fēle kēfertetekbe, hogy az
tű hűtôtóknek probaya, sokkal dragab
az aranyal, (mely az tűzbe probalta-
tik) talaltassék az I E S V S Christus-
nak még ielenesének, dicziretire, dű-
czőségere, es tiztessgere. Kit noha
nem lattatok, űzettek, hivén kediglen
űrvendeztek, még mondhatatlan, es
még dűczõitetet űrómmel él véven, az
tű hűtôtóknek véget, lelketek űdvesf-
segét.

SVMMAIA E Z E PISTO- lanak.

Halat ad Z. Peter az Istennek Christus
által valo vyonnan zűletesert az ű-
rők életnek él vetelere.

Intri annak felerre az kereztieneke-
r, ezeknek gondolati által, az ha-

boruságoknak bekefegél való zenedesére.

MIND ZENT NAPYAN..

Z. János az eo menyei latabának 7. rezében.

L Atek mas Angyalt nap keletről félülni, kinel az elő Istennek iele vala. Es nagy fél zoval kialta az negy Angialnak kiknek adatot hogy az földnek arczanak, es á tengernek, mondván. Ne arczátok az földnek es tengernek sem á faknak, miglen még nem iegeyzűk az mi Istenünknek zolgait az eo homlokokon.

Es hallam az még Zamlaltattaknak néveket, az negyven negy ezeren iegeztettek, minden Izrael fiainak nemzetsegeből. Iuda nemzetsegeből tizenket ezeren iegeztetek. Ruben nem-

zetsegeből tizenket ezerő iegeztettek.
 Gad nemzetsegeből tizenket ezere ie-
 geztettek. Aser nemzetsegeből ti-
 zenket ezere iegeztettek. Nephta-
 lim nemzetsegeből tizenket ezere ie-
 geztettek. Manasses nemzetsegeből
 tizenket ezere iegeztettek. Simeon
 nemzetsegeből tizenket ezere iegez-
 tettek. Levi nemzetsegeből tizenket
 ezere iegeztettek. Isachar nemzet-
 segeből tiizenket ezerén iegeztettek.
 Zabulő nemzetsegeből tizenket ezere
 iegeztettek. Joseph nemzetsegeből ti-
 zenket ezere iegeztettek. Benjamin
 nemzetsegeből tizenket ezere iegez-
 tettek. Az utan latek nagy sereget,
 kit senki még nem zamlalhat vala,
 minden féle pogáságból, nemzetből, ne-
 pekől, nyelvekből, alvan az zék élőt,
 es az barany élőt, feyer ruhába öltöztet-
 tek, es az eo kezekbe leven palma fa a-
 gak es nagy fél zoval kialtnak vala.
 Hala legyen Istennek, á ki az zeken
 ül, es az baranynak. Es mindnyayan

† Győzedel.
 meknek
 iele.

az Angyalok alnak vala, az zék körül,
 es az vénék körül, es az negy lelkes al-
 latok körül, es az zék elöt, orczayokra
 éfenek, es az Istent imadak mondvan,
 Amen. Dicziret, es fenyesseg, es böl-
 czeleges halaadás, tiztesseg, es hata-
 lom, es erősség, az mi Istenünknek mind
 örökön örökke Amen.

SYMMAIA EZ MENIEI latafának.

Izrael fiainak tizenket nemzetsége
 közül irya hogy latot menyorzag-
 bazaz negyven negyezert.

Annak utanna zamlalhatatlan népet
 minden fél nemzetségből, feyer-
 ruhaba öltözteteket, diczirven az
 Vrat.

ZENT MARTON

Napyan.

Sz. Pal Apostol az Sidok-
 hoz irt levelenek ötödik
 rezébe.

Minden fő pap emberek közül vétetik fél, emberekert rendeltetik azokba, mellyek nezik az Istent hogy a-
yandekot mutasson, es aldozatokat, á
bűnert. Aki tudgyon könyörölni a-
zokon, kik tudatlanok, es tevelyegnek.
Mert eo magais környül vétetet nya-
valyakal: es ezokaert zűkseg hogy mi-
keppen az népert, ugy ő magaertis al-
dozzék á bűnert.

Nemis tulaydonit senki maganak
tíztet, hanem á ki Istentől hívattatik
mint Aaron. Igy Christusis nem má-
gat dűczőytette hogy fő Pap lenne, ha-
nem á ki neki zolot. En fiam vagy te
én ma zűltelek tegedet.

Mint mas helyennis mondgya, Te
vagy örökke valo pap Melchisedek ren-
di zerent; ki az eo testenek napyaba, i-
mad sagokat, es könyörgéseket, nagy ki-
altással es sirással uún eo hozza, az, ki
ötet még zabadithatna az halalbol mé-
gis halgattaték az eo böczűletessé-
geert.

2. Par. 26.
v. 18,

Pf. 2. v. 7.

Pf. 109. v. 4

*Es noha Vgyan mikor Isten fia vol-
na, tanula azokból, az mélyeket zen-
vede engedelmesseget: es él végeztet-
ven, minden neki engedőnek lón örök
üdvösségének oka. Neveztetven I-
stentől fő papnak Melchisedech rendi-
zerent.*

SVMMAIA EZ EPISTO- lanak.

Mi volt tizti az ő törvénybe á fő pap-
nak ielenti Z. Pal: ki nem magatol
hanem Istentől valasztatik erre á
hivatalra.

Ielenti annak felette Iesusnak fő pap-
ságot es valasztat, aldozatnyat es
engedelmessegek gyümölczet.

Z. KATHALIN A ZZONY

Napyan.

*Z. Pal Apostol, az első Co-
rinthus városbeliekhez, irt
leuelének 7. rezébe.*

AZ zűzekről paranczolatom ninczen az Vrtol tanacſot adok kediglen, úgy mint ki irgalmassagot talattam az Vrnal, hogy hű legyenek. Itilem ez őkaert ionak lenni azt, az ielen valo zűksegért. Mert io az embernek úgy lenni. Feleségedhez köteleztettel, ne keres valaszt. Feleségedtől még valtal, ne keres feleséget. Ha kediglen feleségét vézez, nem vétkezel. Es hogy ha az zűz, férhez megyen nem vétkezik, mind az által testi keferűsegek lezen ez, illyeneknek.

En kediglen tű nektek engedek. Azt azért mondom atyámfiai. Az űao rövid, ez vagyon hatra, az kiknek feleségek vagyon legyenek olyanok mint ha nem volna, es az kik sírnak, mint ha nem sírnának; es á kik örűlnék mint ha nem örűlnének, es az kik vèznek mint ha nem birnának. Es á kik ez vilagal élnek, mint ha nem élnek, mert él mulik ez vilagnak abrazattya.

Azt akarom kediglen hogy zorgal-

matosságnelkül legyetek. A ki feleségnelkül vagyon zorgalmatos azokról mellyek az *Vre*, mikeppen kellemetes legyen Istennek. A ki kediglen feleségel uagyon, zorgalmatos azokról mellyek ez vilage, mikeppen tessék feleségének, es méeg oztot. Az, házasságnelkül való azzoniallat, es az zűz gondolkodik arrul, á mi az *Vre*, hogy zent legyen testebe es lelkébe. A ki kedig. en ferhez ment, azokról gondolkodik mellyek ez vilage, mint kelleffék ferienek. Tovaba azt á tű háznatokra mondom, nem hogy tört véssék tű nektek, hanem á mi tiztefféges, es az mi zabadságot ad akadalynelkül az *Vr*-nak könyörgesre.

SVMMAIA EZ EPISTOLANAK.

Z. Pal tanacza az zűzesegről magyaráztatik; kibe tanaczot ad az *Vr* zolgalatyanak nagyob aytatosságal való gondvifelesere.

Valasztast tezen az hazafok között és
 az zűzek között az Isteni zolgalatba,
 az zűz az Istenek kedvet keresi, az
 hazaság helyek az vilagit keresik.

EGYHAZ ZENTELÉSE

Napyan.

*Z. Iános Euangielista az eo
 menyei lataának 21 re-
 zébe.*

LAtam az zent varost ui Jerusa-
 lemet az eghből lezallani, Istentől
 kezitetettet, mint még ekesitetet iegy-
 est, az eo feryenek. Es hallék nagy zo-
 zatot ot az zekből kiezt monda. Ime
 az Istennek hayleka az emberekkel, es
 vélek lakik. E seok leznek az eo nepei,
 es az Istenis eo vélek lezen eo Istenek; es
 az Isten éltörli minden könyhullatszö-
 kat az eo zemekről; es töbe nem lezen
 halal, sem siras, sem kialtas, sem fayda-
 lom tovab nem lezen, mert az első él

mentek. Es monda az á ki az zékbe
 űl vala, ime mindeneket uiákat † czi-
 nalok. †méguitok

SVMMAIA EZ Z. JANOS latafanak.

Menyorzagnak zep még ekesíret a-
 brazattyat ielenti kibe az Isten la-
 kozik az eo hiveivel.

Annak félette az Christus hiveinek
 barorirafara menenű allapatu la-
 kas lcgyen abba az Varosba még
 irtya.

HALOTTAK TE- METESE NA- pyan.

Z. Janos Evangielistanak
 eotodik rezêbe.

M Onda I E S V S az eo tanitvani-
 nak es az Sidoknak. Bizony bizo-
 ny mondóm tű nektek, hogy él iű az ora,

es most vagyon, mikor az halottak hal-
lyak az Isten fíának zavát, es á kik hal-
lyak élnek.

Mert mikeppen az Atyának élete
vagyon eo magaba, így adot fíának is
hogy magában élete legyen; es hatal-
mot adot neki, hogy itiletet tegyen, mert
embernek fia.

Ne czudalyatok azt mert él iŭ az
ora, melybe mindnyayan á kik koporso-
ba vadnak, hállyak az Isten fíának za-
vát, es iarulnak az kik iot czelekedte-
nek az életnek fél tamadasára: á kik
kediglen gonozt czelekedtenek, az iti-
letnek fél tamadasára.

SVMMAIA E Z. EVANGIE- liomnak.

Christus zava hallása által, életre ta-
madnak az halottak.

Az Arya Isten Christusnak atta em-
bersege zerent az itileter.

Az itiler mindennek czelekedeti ze-
rent lezen.

VGYAN AZONROL.

Z. Janos Evangelistának
II. rezêbe.

M Onda I E S V S N A K Martha. Vram ha it löttel volna, az én atyámfia még nem holt volna. De mostannis tudom, hogy valamit kerz Istentől, még adgya te neked az Isten.

Monda neki I E S V S. Fél tamad á te atyad fia. Monda neki Martha, tudom hogy fél tamad, az fél tamadaskor az utolsó napon.

Monda neki J E S V S. En vagyok az fél tamadas es az élet. A ki én bennem hiszen, ha zinte még halandist eél, es minden á ki él, es én bennem hiszen, örökre még nem hal. Hizede azt? Monda neki. Igenis Vram, én él hittem, hogy te vagy C H R I S T V S élő Istennek fia ki ez vilagraiöttel.

SVMMAIA EZ EVANGIE- liomnak.

Martha Iesusba valo igaz hűt által
mondgya Iesusnak ha it lőttel vol-
na meg nem holt volna az én atty-
amfia.

Iesus igaz feltamadafat mondgya eo
altalá aznknak, kik eo benne hiz-
nek, ha zinte meg holtak vol-
nais.

VGYAN AZON ROL.

*Zent. Janos Evangyelista-
nak hatodik rezê-
ből.*

M Onda JESVS az Sidoknak. Min-
den valamit ad ennekem az. A-
tya, én hozzá iű, es azt á ki én hoz-
zam iű ki nem vetem: mert menyor-
zagbol ala zallottam, nem hogy az én
akaratomat czelekedgyem, hanem an-
nak akarattyat á ki engemet él bocza-

tot. Mert ez az Atya akarattya á ki engemet él boczatot: hogy mindent valamit nekem adot, azok közül él ne vezessék, hanem fél tamazzam azt az utolsó napon.

Ez kediglen az, én Atyamnak akarattya, á ki engem él boczatot, hogy minden valaki lattyá á fiat, es eo benne hizen örök élete legyen, es én fél tamasztom őtet az utolsó napon.

SVMMAIA EZ EVANGIELIOMNAK.

Christushoz valo menetel az Atya Istennek ayandekabol vagy on kiker hogy meg tarczion, es él nevezessen Atya akarattya val bizo nitrya.

Az Atya akarattya az hogy á ki lattyá á fiat es eo benne hizen, örök élete legyen es fél tamazza.

VGYAN AZON ROL.

Zent. Janos Evangyelista-
nak hatodik rezê-
ből.

M Onda J E S V S az Sidoknak. En
vagyok az előkenyer, á ki meny-
orzagból ala szállottam. Ha ki ebből
az kenyerből ézik mind örökre él. Es
az mély kenyeret én adok, az én testem
az, ez vilagnak életeért.

Vetekednek vala ezokaert az Sidok
egymas közt mondvan. Mikeppen ad-
hattya nekünk ez az eo testét éledelre?
Monda nekik azért J E S V S.

Bizony bizony mondom tû nektek,
ha nem ezitek az embernek fianak te-
stét, es a Ź eo véret nem izzatok, nem le-
zen, tu bennetek élet.

A ki az én testemet ezi es az én

véremet isza örökélete vagyon, es én
őtet fél tamaztom az utolsó na-
pon.

SVMMAIA EZ EVANGIE- liomnak.

Christus igaz élő testének étele, es
vérennek itala által, adatik az élet es
az fél tamadas.

VGYAN AZONROL.

*Z. Iános latasanak tizen ne-
giedik rezéből.*

ES hallam az zot menyörzagból
mondvan énnekem irjad Bodogok
az hallottak az kik az Vrba halnak
még. Mert mostantol fogva mond-
gya a lélek, hogy az ő munkayoktól még
nyugodgyanak, mert az ő czelekedetek
követik őket.

VGYAN AZONROL.

Z. Pal Apostol, az Thessalonica városbeliekhez irt első levelének negyedik részébe.

NEm akaryuk atyamfiai, hogy ne tudgyatok az halottakról, hogy még ne zomorodgyatok, mikeppen egyebek is kiknek remenségek, ninczen. Mert hogy ha hiszűk hogy a JESVS még holt, es fél tamadot: azonkeppen az Isten is azokat kik él aluttanak IESVSBA véle együtt elő hozza.

Ezt kediglen az Vr Zova által módgyuk tő nektek, hogy mi kik élünk, a kik hatra marattunk, az Vrnak élővételibe azok előtt nem megyünk a kik él aluttanak. Mert az Vr eo maga paranczolattyaival, es az Archangyalnak zava által, es az Istennek trombi-

tayaval, menyörzagból ala zal, es á
 kik Christusba még holtak, előzőr a-
 zok tamadnak fél. Annak utanna
 mikik élünk, á kik hatra hagyattunk,
 együt vélek ragattatuk á felhőbe Chri-
 stus éleibe az éltető eghbe; es igi min-
 denkoron az Vrrallézunk. Ezokaert
 vigaztallyatok egymast ez igikkel.

SVMMAIA EZ EPISTO- lanak.

Tanittya Z. Pal az hiveket mi legy-
 en remensegék az halottak fé-
 lől.

Christus zova által az fél tamadaf-
 nak modgyar zamlalya élő, mind
 az üdőbe élőknek, mind az élő
 kik még holtak.

VGYAN AZ ONROL.

Z. Pal Apostol az Corinthus
 városbeliekhez, irt első leue-
 lenek 15. rezébe.

J Me titkos dolgot mondok tûnertek.
 Jollehet mindnyayan fél tamadunk,
 de nem mindnyayan változtatunk él,
 egy zem pillantásba az utolsó trombita
 zon. Mert az trombita még fuvatta-
 tik, es az halottak rothadatlanul fél
 tamadnak, es mi él változtatunk.

Mert zûkseg hogyez rothadando,
 rothadatlant ölczön fél. Mikor ke-
 diglen ez á halando balhatatatlanfá-
 got ölt fél, akkor lezen az á zo á mély,
 meghíratot. Halal él nyelettetet á te
 győzedelmed.

Hul vagyon halal á te gyozedel-
 med? Hol vagyon halal á te eztenéd?
 Az halalnak kediglen eztene á bûn, á
 bûnnek kediglen ereye á törveni. Isten-
 nek kediglen hala, ki mi nekünk győze-
 délmét adot, az mi Vrunk **JESVS**
CHRISTVS által. Ezokaert én ze-
 relmes atyámfiai, alhatatosok legyetek
 mindenkor, bővölködven az Vrnak
 czelekedetibe: tudván hogy á tûmun-

Of. 13. v. 14.

Heb. 2. v. 14

1. Io. 5. v. 5

katok nem lezen heaba valo az Vr-
ba.

SVMMAIA EZ EPISTO-
lanak.

Az fel tamadasnak allapattyat es mod-
gyat tanittya

Az fel tamadas utan tőbe nem lezen
halal.

Azigaz hiveknek munkayok haznos
lezen Christus győzedelme által az
halalon.

AZ EMBERI ALLATNAK NEGY VTOLSO dolgairol valo inte- fek.

ELSEO INTES.

Az balalrol Temeteskor.

Statutum est omnibus ho-
minibus semel mori, Heb. 9.

Ÿ. 27.

2. Reg. 14.
Ps. 88. v. 49
Iob. 30.
Sap. 7.
Eccl. 41.
Iob. 14. v. 5

MEly kemeny, es mely rettenetes
nyarvalyat es keferűseget hozot
mind magara mind maradékira, az mi
első atyank, egi zaya izi Probalasaert,
mindnyayan gondolhattyatok: Es ez ie-
len valo keferűségnek helyen könyvel
labbo zémetek bizonsagot tehet; mind
marada az még őt almanax izi az mi
io attyanknak zayaba kilencz zaz es

har-

harmincz, eztendeig, ez földön élven:
 ki inkább érte hogy sem mint mi; úgy
 mint, genge zep és tekintetes tagaival
 zokatlan munkakra, egy kődmönbe az
 győniőrűségnek helieről ki vétetven
 nagi izzadasára es vereitekevel valo
 kényere keresesére; úgy hogy a mit sen-
 ki kenzeriteséből győniőrűségel él nielt
 vala maga zegyen vallasával senten-
 tia alatt halálnak halalával kelle még
 émezteni; In sudore vultus tui ves-
 cêris Pane tuo, donec revertâris in
 terram de qua sumptus es, quia
 pulvis es & in pulverem reverteris.
 Az Vr mondasá. Mély emberi Nemes
 természet ellen valo sententia, nem csak
 magát emeztete még, hanem az meny-
 czontokat lattok, avagy immar őt ezer-
 hat, azaz eztendetől fogva, porra lőtte-
 nek, es világ végezetig porra leendőnk
 ez neki adot sententia miat emeztet-
 nek még.

Gen. 3. v. 19

Minden nyarvályak, minden kefe-
 rűségek vezedelmekekkel együtt atyánk

még ferteztet vëreből zallot reank:
menenű á kut fő az, folyamiais hasonlo
menenű az oltas á gyumolczeis oly-
an.

Ec. 40. v. 1. Ez az oka kereztýenek bölcz kefer-
ves fohazkodásának. Iugum grave
super filios Adam in die exitus sui.

Bizonyara nehez iga, mert az artat-
lan természetnek kegyetlen ellenfege,
éngedetlen, es minden kegyetlennelkül,
valo hohera. Hatalmas Vraknak,
Feyedelmeknek, Királyoknak, es Cza-
zaroknak nyakon zakasztója. Min-
den zepseges gyönyörűségnek, még fer-
teztetője: minden tanácsoknak még
vétője es utalója: Minden ez világi re-
messegeknek még bontója természet-
nek még változtatója, zep viragok-
nak még hívva ztója, fergeknek, es
minden undokságos dogoknak éktelen
alkotója. Ihol kereztýen az kementi
iga, ha ketelkredel, tapogassád, ha
nem hized, illatozzad, † ret avagy

† Zagolyad

ha-

három hét múlva: mint őzze zabarta minden dögletes sepreyével, és sem bocsátta, miglen teljességet még nem emezti: Vgy anynyra hogy oly kedves magzatok attyoknak nem lehetnek, oly zerető legyesei nem találtnak, oly hazasságbeli tekintetes Zevelem nem akadhat egybe, ki ennek még fetteztetet edenyetől ne irtozzek, anagy még ne utálja mikor magába még kesi a testfenyvedni.

tíz honyodgyek.

Mint kellyen azért magunkat ily zornyú és varatlan vendégnek él tönetelire kezitenünk, hogy engedelmesben czelekedgyek velünk, ez ielen való tanúságinkból nagy hazunkra még erhettyük.

Nincsen bizonyosb dolgunk, mint hogy ennek az halálnak él négezet sententiajába kelletik mindnyajunknak esni; hasonlatosok lévén az tömlécz feneken halatra sententiaztatot foglyokhoz, kik czelekedetek zerent, minden szabaduládo remenségnekül halálukat

106.14.V.5

varyak: Mind az által, né mindnyayan az, kegyetlen hóhernak egyarant érzik kéze kegyetlenségét, holot nemelyek valamenyre kegyelmesb halálnak sententiája alá vettettek, nemelyek keservesbre, nemelyek egy czapással rettegésektől még menekednek, nemelyek tűzes fogókkal még zagattatnak, nemelyek még hasítatnak, nemelyek karobba verettettetnek, nemelyek borogba gyótróttetnek. Hasonló sententiauk van gyon mindnyayan. Mert ki nem látta avagy látta közületek ez kementi inga alatt, mely zornyú kínozasok vezik körül az emberi nemzetet, Menenű belső gyomrokna, tüdeyeknek, avagy májokna zaggatasokat sokan érzik, iaggatasok és ohaytasok fületek hallotára sokaknak bizonyfagot tóttetek: úgy mint kolikába, és egyéb belső nyavalyákba, mint az inakat, és czyontyokna véleyetis izzonyu keppen zagattyak, és gyotrik az közvenibe feküvőknek. Sokan lattatok avagy erzettetek is. Ne-

nemelyek zaraz es hozzu betegsegekben lassan lassan még emeztetnek, nemelyek mint az gyenge ferfiak csak lattatnak él alunni.

Hogy ezokaert bodog ki mulasunk leheffen ez él uegezet sententia álat, es könyeb, ez bölcz, into tanitafat. vcgyük előnkbe, ki aZ még holt embernek zemelyebe zol.

Memor esto iudicij mei: sic enim erit & tuum; mihi heri & tibi hodie; vizontag ugyan azon bölcz. Memor esto quoniam mors non tardat, & testamentum inferorum, quia demonstratum est tibi: testamentum enim huius mundi morte morietur.

IgaZ dolog hogy az. kegyetlen gilkosnak csak emlekezetiis nehez es zorniu nem hogy még várasa, ki valkeppen azoknak, kik ez vilagi kereskedő gyönyörűsegekbe foglaltattanak; az iraszerent. O mors quam amara est memoria tua homini habenti pa-

Ec. 38. v. 23

Ec. 14. v. 12

Ecc. 41. v. 1

Ec. 1. v. 28.

Ec. 7. v. 40.

cem in substantijs, viro quieto, & cuius viæ directæ sunt in omnibus, & adhuc valenti accipere cibum: Mind az által oly igen zűkséges dolog ennek zűnetlen való emlekezeti, hogy ennelkül üdvösségére életét nem végezheti ember, a vagy féltette féltésen, igaz leven az bölcz mondasá, á ki felelem nélkül vagyon még nem igazíthatik, vizontag. In omnibus operibus memorare novissima tua, & in aeternum non peccabis. Kinek emlekezeti nem azért tánttatik, hogy ezért ne kellesek még halnod, hanem hogy nagyobb kezűlettel, á mivel tartozol még adhaszád, mint nilvan való ados: sem azért nem adatik elődbe, az Istennek lelke által az irasba hogy örökre még haly, hanem hogy ez halál által, ui életre halhatatlanul fél tamadgi. Mint az vetni kezitetet buza mag, nem azért vettetik az még zátot földbe hogy csak még rothadgyon es él vezzen, hanem hogy

Kikelven, zaporodot magál, az czeledes ember czűrbe vizontag be vitetteſſek.

Olvaſſuk ſókaknak véletlen zornya halalokat, úgy mint, hatalmas Vrakrol, Feyedelmekről, Kiralicokrol es Czazaro krol, kik ez vilagi bátorságba, io zeren- czes hadakozásba, nagy kazdag- ságba fél emelietvő, nő gondolvan ſen- tőtiaiokat, nyavalya ſülle vettett enek, nemelyek mereg által, nemelyek, ſiaiat ſirvei által, meg őlettett enek. Senache- rib ſiaiat fiatol meg olettetek Cosdras haſonlokeppő. Antiochus fergekkel meg emeztetek Iulius Czazar, hazaba őlet- tetek még: nemelyek hertelen halallal meg fojtattanak, ſókak nagy orditaffal zerető gyuytot kenczektol, valasztatta- nak él: nagy ſókak mindő zokot gyönyő- rűſegektől, meg foztatvan, utolſó zé- genyſegekbe végezték életeket, kik zerő- czeyeknek utolſó rezébe, magoknal ha tekintették ſemmit egyebet nő talalta- nak, az él mult biuſagoknak heaba ualo gödolatinal, ſő él meyekbe, ſő markokba.

Es. 37. v. 38

2. Macc. 9.

v. 28.

Suet.

Es. 14. V. 14.

Tekincz még ha teczik kereztien minden teremtet allatok közöt leg fővebet es nemessebet amaz Lucifer Angialt, ki maga allapattyarol él féltkezven, nagy kevelysegebe fél sualkodvan, hatalmât tekintven, dűczóséget latvan. zepséget gondolvan, az zent Vrat kieotet semmiből teremtetet vala még utalvan, mely nagy zegenvalással, eorók gyalazattal, az egheknek magassagiból az földnek külső rezeire, es az pokolnak kinyera vettetet, minden zep Angiali abrazattyat él veztven; es oly zorniu undokka lôt, hogy az emberi élme még nem foghattya, ugy a ninyra hogy ha az ő fertelmes undok abrazattyat, az emberi zem latnas zörnű halallal még kellene halni. Oly nyavalyassa es erőtlenne lôt, hogy akar mely fekellyel még rakodot kulduxis, avagy egy kiczinded uionnan zűlöttetet giermeckeis, él űzheti, es él kergetheti CHRISTVS által.

Nezed kerlek kereztien tovabis az

mi első atyankat, ily nagy hatalommal Istentől fel tiszteltetettet, kinek hatalma es birodalma alá véttetet uala minden teremtet alatt, ez világon, hogy azokon akarattya zerent uralkodnék.

Ge. 1. v. 28.

Isteni hasonlatosságot kívánván magat él feleltven miből teremtetet, anynira még gyalasztatek hogy akar mi kiczin ellene való dolgoktól, még zomorittatik, akar mi kiczin betegsegi orczayat, még hívazttya, ereyet él vèzi minden kedvevel együtt, egy kiczinded fergeczketől, ki körülte terem, avagy maga zenyes bőreközül ki mazzonis haborgatztatik, egy él vetet, kiczinded tetutol, avagy zunyogtol, balhatol busztatik, es egyéb él vétet fergeczkektől fel es retteg.

Eregyze nagy hatalmu ember, nagy zep termeteddel kazdagsagoddal, tekincz, még neha neha, ki ellen rogzodol, ki ellen haragzol, egy legyeczkere, ki homlokodra, orrodra, orczadra, ayakadra es kezedre zal, éledeled között boz-

zúsfagodra repes, anynyra bőczűlik, u-
 rasagodat, tisztifsegedet, avagy zep gy-
 enge orczadat. Egy zúnyogot szkatol
 befűled mellet zeginfegedet enekli, még
 iedcz, idestova kergettetel, te őtet ker-
 geted, hogy nyughassal, őtegedet kerget,
 hogy ne nyughassal, minden allat vére-
 det zomihozza, még se nyugzik, mind
 addig, miglen véredbe izik, hasonlo e-
 hez, a tetű es balha.

Vegy tobb példát az első világba ha-
 kedved tartya, az hatalmas ereyű nagy
 Iob. 26. v. 6 Oriásokrol. kik ez vizek alatt mondat
 tatnak nyegni az Istennek lelke által,
 avagy kediglen az igiret földén fél ne-
 Nu 13. v. 34 veltetet, erős es hatalmas ferfiakrol,
 kikről az iras azt mondgya hogy Izra-
 el fiaí azokhoz kepest olíak valának
 mint a saskak, kik mind az által, ez a-
 pro saskaktól még győzetteten lé va-
 gatának, es semmie lőnek.

De mondgyatok még hul vagyon
 Pharaho kegyetlenfegével, Sauul ha-
 talmával, Samson nagy ereyevel. Na-

bugodonozor hatalmasságával; Boldi-
 sar királyio lakásával, Assuerrus kirali
 nagy sok pompaival, Cresus kazdag-
 ságával, Világbiro Sádor nagy hadaival:
 avagy Xerxes zantalan nepevel, Cirus
 nagy hatalmával, Salamon bölczese-
 gevel, Absolon zep termetivel. Holo-
 fernes nagy ereyevel. Hul Atilla hul Ma-
 tias kirali hires hadaival; Avagy Zuli-
 man, Murettel, es Selim czyazarokkal?
 Hallyad Baruc. Prophetat. Hul vad-
 nak ugy mond az poganyoknak Feye-
 delmi, az kik az oktalan allatokon ural-
 kodnak á kik az eghi madarakkal ia-
 czodoznak, á kik ezüstöt gyűytenek es
 aranyat. kibe az emberek biznak es ke-
 reseteknek ninczen végek: á kik ezü-
 stöt vérnek, es zorgalmatosok, es mun-
 kayoknak ninczen talalmányok, ki va-
 gattattanak es pokolra zallotanak, es
 mas tamadot helyekbe.

Bar. 3. v. 16

De ezeknélis közellyeb iurven, hul
 Ifui laios kirali Ianos kirali fiaival egy
 ut az zep arani almarval, hul vadnak

fő Magyar orzagi urak Török balint,
Hagimasi, Artandi Bebekkel Balasfiak,
PrinieK, Bathoriakkal együtt?

De hul vagy on atyad anyad, regi gy-
ermek segedbeli io barátod, ki nel nagy
zeretettel kedvesen nyayaskodtal, eot-
tel es ittal hozzu mulatsagal? tekincz
még hova löttcnek ily rovid idő-
be.

Oh keserves halál méli keserves
czyak emlékezeted is minden aniatol
zúlótnak, mint hirvaztod zinit gyen-
ge zeprosanak, zaraztod zép oltot fak-
nak ki teryét agait, gyümölcsét rothaz-
tod io termő zülő faknak, fergekkel még
emeztet valasztot buza magokat, io izit
él vezed kődves gyümölcsönck, illat-
tyat él sűtőd kinilt zep viragoknak.

De mindezek keresztjenek ezünkbe
ivotattyak niavalyas voltunkát, tudnia
illikkiknek még Zaraz tetemek zeme-
ink éleot forognak, mi is mi lezünk kik
róvid életünkél fenyegetnek, es bizon-
talannal, az eo peldayok által. Ha zaz

eztendőt élmenkis, miczoda az, az eo-
rökke valóhoz, kepest: Mit haznal-
nank, Mathusael élétével ha zinte i-
girtetnek, avagy adatnekis? ki kilencz
zaz hatvan kilencz, eztendeig élt, ho-
lot mostani időbe zaz eztendő ember-
nek élete nem élet hanem nyavalya,
rutság, nevetseg, ertetlenség, gyermek
ezekmiat, semmi tizteffeges hánokra
valo tanaczot be nem űeven.

De hova tovab annal alab á mint
zoktak mondani zaz eztendőt, ez nya-
valyas életbe immar czendesen nem
varhatunk, niolczvan avagy hetven
öt eztendő kez, gyermekke változtat;
iay feyem, iay hatam, iay labaim, kial-
tattyak velünk: Minden tagaink, rok-
uak faydalmankal, zemeink h malio-
sodnak, erónk még fogyatkozik, feyünk-
ből undok nedvessegek ala czepegnek
orrunkon.

Harmincz eztendőt, álig erhetünk,
ottan még czokonunk tizen hat ezten-
dönkbe zakalunk még indul, huzba es

harminczba özülnie kezdünk. Igi az
azzoniállatok huzon őt eztendő mul-
va fonyadnia kezdenek akár mint ke-
nyyek fenyek orczayokatis, sémörgő-
zót abrazat, kéz es zém, akarat ellen
még mutattya magát.

Ezeket naponkent látván es erez-
ven, miczoda él vétet élme lehet oly
feledekeny, ki nem gondolkodik időven-
dő állapotjáról, ki alhatik mind két
fülere batran, ilyen zű fonyazio, es fron-
to ellenség közöt, holot csak egy zem
pillantashoz hasonlittatik embernek eo-
rok élete, avagy vezedelme. Miczo-
da eze vezet embernek itilnetek azt á
kinek bizonyal mondgyak hogy haza-
ba, egy izzonyu merges farkani be ma-
zot; hogy két féle hazaba nē tekintene,
hogy ennek ki tātót torkatol magát még
otalmazna? Avagy kinek ha még ize-
nik, hogy az tolvayok rea zandekoz-
tak, hogy eyel még ütik hazat, hogy nem
vigiazna, zanzandekal ellensége-
kezebe adna magát?

2. Cor. 4.

v. 17.

Ellenséged keresztien amaz regi sarkany ki emberi nemzetnek soka még nem elegendhetik véreikkel, zúntelen hazunkba leselkedik hogy vigyázatlan él nyelleyen, hogy olykor alattomba fél tatot zajaival ellenünk indulyon, mikor lég nagyobb batorságba, testi gyonioruságba, világi él mulando dolgokba foglaltatvan el merültünk, akkor ragadtorkon, akkor törí össze minden czontainkat. Hasónlo keppen czelekedik velünk az kegyetlen halál mikor ingen sem gondolnuk, mikor ez világi életünknek lég nagyobb remenségebe lat, éles törít seiünk félet villogtattya, akkor úti még aytonkat, akkor lezen kiáltas ime az veó legeni iű menyetek eleibe. Bodog azért az az ember á ki mindenkor félven es rettegven úduesfeget keresi. Holot senki nem tudgya kőzólunk zeretetere auagy gyűlösegre legyen melto Isten elót. Ez volt regenten oka amaz gyakor imadságoknak kiket hallunk az mi atiainktól, hogy az elobeli eleink czeleke-

1. Pet. 5.

Pr. 28. v. 14

Ec. 9. v. 1.

detinek; ez anynyfok egyházaknaképületinek ez anini szerzetes embereknek zomoru életeknék; ez tizta életeknék, ez aitatosságoknak, ez atyafiai szerzeteknek, kik közül sokan úgy éltek ez vilagon mint ha nem éltenek volna, hogy az iövendő életet él ne veztenek.

Matth. 24.

v. 43.

Lu. 12. v 40

Miczoda egyéb JESVS üdvezítőknek gyakrab predikalása tanítuani közőt, mint az zűnetlen vigyázás, zűnetlen könyörgés, az az, az halálról való zűnetlen emlékezet; holot tuggya eo fölsege mély vezedelmes dolga vagyon az batorságba éleo embernek, az halálnak ellene még vétet töriről, mikor nem gondolkodik. De sokan hasonlatosok az együgyű iuhokhoz, kik egy marok So avagy zena után, kit menzaros kézebe mutat, aklaba be menveek kiket egyenkent mezar zekire vonzon.

Ennek gyakor emlékezeti czelekedikereztyenek, hogy Isten ellen való fok

gon-

gondolaton, füstbe menyennek: magaba vato fél sualkodas még alaztassék. Azt gondolvan magaba. Quid superbis pulvis & Cinis. Az én életem csak egy kevesse maga mutató pára. Miczoda vagyok á mit mastol nem vőttem, Mit vőttem á mit él nem vezthetek.

Adam atyánk miért vétkei után kődmonbe öltöztették, az az, holt állatok bőrébe, hanem annak emlékeztetért, por vagy, es porra lesz. Mit viselz ember, ő keserű halálnak abraja egyebet holt állatoknak gyapjainál es bőrenél, földből ki nőt es még azot koroknak zalainál, kit gyakor mosafóddal vizontag földé változtacz? mit êzel es mit izol hanem csak az földnek nedvességéből adatot ételt es italt, kinek gyakorlasaba, tested még zabálodik, kiből különb különb betegsegekbe éfel, kinek halál vége. Emlkezzel, még cza-latot emberi allat, mig ez arnyek vilagon élz, iövendő állapotodrol, halljad,

Ec. 10. v. 9.

Iac 4. v. 14.

1. Cor. 4. v. 7

Ge. 3. v. 21.

Matth. 11.

v. 12.

2. Tim. 2.

v. 5.

az örök bodogságra igazito zent Vr-
nak zavát, Regnum cælorum vim
patitur & violenti rapiunt illud.
vizontag zent Pal inteset. Nemo Co-
ronabitur nisi quis legitime certa-
verit.

Nem csak az á halál á mint zok-
tatok mondani ugyan még kél egizer
halnom; hanem mint örökre még ne
haly, hogy az kegyetlen ordito hoher-
nak lelked ne adataffek, az eorökre va-
lo kinokra, nem egy zablya czyapas, sem
egy golyobis löves, sem egy oraig avagy
egy hetig valo kinloda, hanem mig I-
sten lezen Isten, ez Vr kediglen oly ki-
nek soha sem kezdeti sem elei, nem volt,
vége sem lézen, addig külömb küleomb
kinokra vetettetel; még sem halhatcz,
mert akkor él véz á halál. Ha ez vi-
lagi zű zagato kinokat keresnélis kial-
tal még halhatnal nem találhacz, ez á
halálnak notaja. Ha az igaz Isten
fêlo élig üdvezül hul lezen az Istente-
len,

1. Petr. 4.

v. 18.

len, á parazna, á rezeges, á tabzado,
 hazugok, czalardok, kiknek rézeket
 mondja Z. Iános hogy á kenköves tű-
 zes toba lezen. Hogy véget tegyek
 predikatiomnak az még fezítettet I E-
 s s kenzenvedesere kerlek kik udve-
 zíteni akartok, hogy gondolkodjatok
 míg udítók vagyon Istenetekkel való
 még bekellese; életeteknek meg iobita-
 sával, hogy halaltok orayan, ne vites-
 tetek itéletbe az Vrtol, ki még czyak az
 hívokodo bezedrólis kemény zamot
 vézen. Most az kegyelemnek ora-
 ya, most az. üdvességnek napya. Hogy
 az te üdvézitod halalod orayan mint
 kü es zo fogado zolgayahoz. Angyalok
 nak seregivel iüven él töröli gyötrel-
 midnek könyhullatast, es vele fél vi-
 gyen az eo zent érdeme által még
 keziteted düczőségbe.

Amen.

Ap. 21. v. 8.

Matth. 12.

v. 36.

Rom. 13.

M A S O D I K I N- tes.

Az ember életének rövid voltáról.

Dan. 2. v. 31

MEly igen alhatatlan legyen az embernek ez vilagon élete, ámaz maga birodalmába fél emeltetett Nabugodonozornak, czudalatos, el titkolt tanaczabol az hatalmassagnak még a-lázo Istene, álmai közöt mutata egy rettenetes tekintetű, magos ozlopot, ki ellene tetetet vala Nabugodonozornak, mikor gondolkodnek mi lenne ez után. Kinek feye tizta aranybol vala, mellye es karyai ezüstből, hasa es agyeka erczből, zara kediglő vasbol, es labainak egyik reze uasbol, másik agyagbol. Es lata egy hegyről keznelkül él vagatot követ, mély még úte az ozlopot, uas es földből valo labayba, es özze töre azokat. Akkoron özze teoreték, á uas

á cze-

á czerep, az ercz, az ézüst, es az arany, es olyan leon mint az nyari zérűnek peryeve, mely az zeltől él ragattatik, es azoknak semmi helye nem talál-tatik.

Mind ez czudalatos ielenesekbe, miczoda mutattatik egyeb az, felségnek uratol, iövendő dolgoknak tudakozasara, hanem czaak ez vilagi életnek fel magasztaltatot hiúsaga, kinek éley öfönnyörűseges élet, nevedese mellyel es karyavual alab valo, mert még emeztő romlandóságokhoz ragasztattanak, hasa es labay agyekival együt, nagy ereyeket, emberkort mikor érnek: végezetre zárat es lábait vasbol es czerepbol, romlando állapotjat vén-segebe ielenti; kit az, keznelkül vagatot kő, eozze tör mindenestől, es semmi helye nem hagyatik mint az zeltől ide-stova hanyatttatot. pornak es tovab emlékezetek nem lezen, ez hatalmas feyedelmeknek: mert az elő Istennek sententiájátol, halal által özze törtet-

nek, kiknek zepségek, erősségek, és cze-
reppel özze elegitet erősségek és erőt-
lenések hammukoz hasonlittatnak,
es méli hertelen az él meczetet kő elő-
zór labait tóri özze, hogy mindenestől
annak utanna özze torettefék így cze-
tekedik az halalis az emberekkel. Ha-
sonlokeppen bolcz Salamon, mondgya
maga felől, minek utanna ez vilagon
valo zepségeket, es mindenféle életet,
kibe az emberek életükbe gyönyörköd-
hetnének, es tudnának kivanni, még
probalt volna, es ezekbe testét, lelkét, el-
meyevel gyönyörköttette volna monda.

Ecc. i. v. 14.

Vidi cuncta quæ fiunt sub sole, &
ecce universa vanitas & afflictio
spiritus. Z. David kediglen így zol.

Pf. 38. v. 6.

& 7.

Ecce mensurabiles posuisti dies
meos, & substantia mea, tanquam
nihilum ante te. Verum tamen
universa vanitas omnis homo vi-
vens: verum tamen in imagine
pertransit homo, sed & frustra
conturbatur, Ihesaurizat & igno-

rat cui congregabit ea. Plato kediglen pogan bölcz leven, igr gondolkodik. Az egh es mindenek az mellyek az egh felet vadnak, azok bizonyosok es eo magokba ugy mint halhatatlan sagok vagyon; azokat kediglen mellyek az egh kereksege alat vadnak, bizonytalanoknak mondgya, kik csak lattatnak valaminek lenni, semmi leuen.

Zent pal kediglen az bölczesegnek elkétöl tanitatvan es az hatalmassag nak titkoz tanaczahoz ragatatvan, ez vilagi allapatnak modgyat. CHRISTVS akarattyabol tanittya méli fűsihoz, parához es arnyekhoz á tob zentektől hasonlittatik hertelen valo él mulasert. Azt mondom attyam fiai, rövid az űdo, ez kivantatik, hogy azokis kiknek feleségek vagyon, olyanok legyenek, mint ha nem volna; es á kik sírnek mint ha nem sírnanak; kik örűlnek mint ha nem eorűlnének; es á kik vèznek mint ha nem birnanak: Es az kikez vilagal élnék, mint ha nem

Iac. 4. v. 14
Iob. 14. v. 2
Ps. 101. v. 12
1. Cor. 7.

élnének, mert él mulikez vilagnak a-
 brazattya. Mi okay kereszttyenek e-
 zeknek ily zorgalmatos elő zamlala-
 sáknak, nem egyeb mind ezeknek her-
 telen való él mulasinal. Mert az mit
 ember ez vilagon legh inkab kíván, leg
 gyönyörűsegesben tart, leg zerelmetef-
 ben otalmaz, annal nehezeben, valik
 még tőlök, kiknek noha Istentől rendel-
 tetet modgya vagyon emberek zűksegi-
 re, mind az által, ezekhez valoragaz-
 kodasat, következendő vezedelmekert
 mint bölcz Doctort tilttya. Mert ezek
 az halhatatlan léleknek vezedelmi-
 nek haloi, es téori, kik miat az ióven-
 dő bodcságtól még foztatik, es az ó-
 rókke való kinokra vétettetik.

Lassad kereszttyen mit hozza az első
 Atyánknek félesége zerelme, mind ma-
 gara mind maradékira, oka leven az
 Isten paranczolattyanak, még zegesé-
 re. Az azzoni állapot ugy mond á
 kit ennekem ádal tarsul, áda nekem az
 sa gyümölczeből, es még óm.

Amaz zűz es tizta erkölcsű Iosephet miczoda tőmleczeztete még holot az iras zerent az kemeni vasnak hordozása által hatá lélkét, hanem csak Putiphar feleségének hamis vadolása. Miczoda fordita él bölcz Salamonnak zűuet az még ismert Isteni tižtelettől, hanem csak feleséginek zerelme.

Ge. 39. v 20

Pf. 104. v 18

3. Re. 1. v. 3.

Mi lónoka Izraelbe az Isten prophetainak kergetesének, es le vagatának Achabtol, hanem csak Iezabel zerelme, Nabot kővezesének, es iozaga él vételenek hanem csak Iezabel tanacza. Ki lón oka Ochozias kirali fiainak zorniű balaloknak, hanem csak Atalia.

3 Reg. 21.

v. 19.

4. Reg. 11.

Mi okbol vetetek feye kerežtelő zent lanosnak hanem csak az zoniallatnak zerelméert. Miczoda valaztya él az embert az Istentől kezitetes vaczoratol kit ő maga J E s v s űdvezitőnk ielent hanem csak felesége zerelme, uxorem duxi ideo non possum venire.

Marci 6.

v. 28.

Luc. 14.

Néhozeknek nétalam latatnak az elő hozot példák az azzoniallatoknak. itilem nem azoknak kik ez vilagnak reovid gyönyörűségének állapotját tekintik nem azoknak kiknek zűvők menyorzagba JE SVSS AL bezélget. Nem azoknak kik ez vilagi hiúságot még utalván menyorzagnak örök ségere ügyekoznek: kik testekét még fe zítettek testi kívánságokkal. Hánem azok kik tellyességgel az testnek es ver nek adtak magokat, kik nem gondol nak egyebet az Istnél, kiknek Zemek testi buyaság, in asok testi kevelység mind ételek italok masok almozatokkal együt cZyak testi kívánság.

Nem teczik az fersiaknak. Nem bizem mindennek, hanem cZyak azoknak kik magokat mentik, uxorem du xi, kik á testi buyaságért élven még ö lettettének, amaz Asinodeus ördögtől, ki Tobiasnal Saranak két urat olte va la még, az testi buyaságert. A zoknak nem teczik él hittem kik

Tob. 3. v. 8.

Istent zankivétettek zűvekből, kik é-
telek, italok közöttis, fertelmes bezede-
ket zolanak, tizta io erkölcsöket még
ferteztetnek. Azok riknek az más
vilagi élet izetlen, kik azt mondgyak
bar magának, tarczya Isten orzagat,
czyak én keduem zerent élhessek ez vi-
lagon. Azok kediglen kik az ióven-
dót varyak, kik ugy élnek mint ha nem
élnenek Christusert es üdvességekert,
kivannak él zakadni á testi sok külömb
külömb nyavalyaktol es CHRISTVS-
SAL lenni zent segbe biryak edenyeket,
tiztan élnek hazasságokba, kezek
leven minden oraba CHRISTVS hiva-
tallyara.

Phi. I. V. 23

Mert él mulik ez vilagnak abrazat-
tya, ezokat mondgya ez vilagi ayiande-
koknak modgyaval valo életinek, mert
sē ez életnek, sē ez gyónvörűsegeknek
modgyok ninczē, még maradasokra, ugj
hogy, nagy gyakorta, minek előtte ezek-
ből kezdgünk élni, avagy ezekhez
kezünk ragazkodni, avagy él vétetik

mitőlünk sok zerenczetlenségek miatt,
avagy azok mellől halál által él Za-
kaszatunk.

Mi kázna ezokaert, enni éyéli es
nappali zorgalmatosságunknak él mu-
lando kázdagságinknak keresetinek ki-
míat, kéferves él valasztunk lézen, es
Istének kázdagságinknak örök ionaitol
még folytattatunk. Peldad vagyő Erde-
li nagy romlasba ez él mult eztendők-
be, sok ioragoknak, sok öröksegeknek
romlasból es puztulasból kit sok feo-
Vrak nagy niughatatlanságokkal ma-
goknak kezitettének vala, nagy híres
palotakkal, erős varakkal, mint ha
mind éltig ot kellene lakniok, es abba
kellene minden bodogságoknak lennie.
Ecce universa vanitas, mind ezek
magokkal egyűt fűstbe mentenek, ham-
muva változtatnak, arani feyek, ezűst
derekok ereyekkel, es erős hadakozo
zerzamokkal egyűt ellenségek kezebe
intottanak; végezetre mivel hogy föld-
ből valanak, es iegen epitettének vala

földe változtatának. Oh kinczes
Erdeli hul á te élőbi düczőseged, érőd,
Vrak, Vrsiak, vitezid, kedves fiaid,
es tekintetes leaid.

Oh alhatatlan változo vilagnak
vilagossága, mely hamissakaz, te ado-
manid, igiretiddel együtt; ki czalard
remenségeddel enini zamlalhatatlan
lelkeket még czalal, kit segyvérrel le-
vagatal, kit tűzzel még emeztetél, kit
hel, kit dög halallal gyalazatoson még
foytal.

Ez amaz hamis léleknek igireti ki-
vel üdvözítőnket kinalia vala á ma-
gos hegyen, holot még mutatá neki ez
vilagnak minden düczősegit, de mind
azok es ezek nem düczőseg hanem gya-
lázat, nem öröm, hanem nyavalya, nem
zabadság, hanem tömlecz, nem élet,
hanem halál. Ha mutatczik valamit
zemfenyvezteséddel, még él vonzod,
czyak addig tart édesgetésed, mig halod
ba keritheted, kalitkaba tartod, hogy ki

Matth. 4.

ne repűlyön, éledelt adogacz neki hógi
tőbet foghas mellette.

Sok egyéb nyavalyak közül ez sem
kisseb ez vilagnak hiúsági közöt, hogy
mikor ember életének lég iob koraba
volna, mikor sűrű agai alatt, zep czo-
metoinak kedves nevedeseket var-
na, egy erős boharmat mind még hir-
vazttya gyenge növeset; egy dög halál
él vezi növeseket, még az allya, es meg
rothazttya gyumolczokat. Pelda ez ie-
len valo zemely, kinex az nagy Isten
adgyon hívősségét lelkenek. Avagy eo
maganak közveny, kolika, inait, es
gyomrat zaggattya, avagy egyéb sok
vilagba törtinendő ésetek zomoritty-
ak, es kefergetik zűűet, es életét rővi-
ditik.

Es. 14. v. 18.

Nem oknelkül, kialtattya Isten E-
sajas Prophetával minden test zena, es
annak minden düczősege mint az me-
zei virag. Zent iob maga kazdag-
ságon, es előbeli io egessegen czu-
dalkozvan mély hertelen mindezekről

még

még szótartot. Monda az Istennek.
 Quid est homo quod memor es
 eius, aut filius hominis quoniam
 visitas eum? aut quid apponiser-
 ga hominem. Cor tuum subito
 probas eum? *Vgyan azon zent Iob*
zol van ez vilagi életnek rövid volta-
rol, mi legyen a Zember minden allat-
tyával egy linea közé vezi. Homo
 natus de muliere, brevi vivens
 tempore, repletur multis miserijs;
 qui quasi flos egreditur, & conte-
 ritur, & fugit velut umbra & nun-
 quam in eodem statu permanet.
Vgyan azont mondgya Ezechias kira-
lis maga allapattya félől. Dies mei ve-
 locius transierunt quam átexente
 tela succiditur & consumitur absq;
 ulla spe vita mea & de mane usq;
 vesperā finies me. *Vizontag besterni*
 quippe sumus & ignoram⁹, quoni-
 am sicut umbra dies nostri. Quasi
 putredo cōsumēd⁹ sū, & quasi ve-
 stimentū quod comeditur á tinea.
Hasonlokepen zol zent David. Dese-

Iob. 7.

Iob. 14.

Ez. 38. v. 13

Iob. 8. v. 9.

cap. 13. v. 28

Psal. 101.

Psal. 102.

Psal. 108.

Psal. 143.

Ec 16. v. 8.

cerunt sicut fumus dies mei & ossa mea sicut cremium arverunt. Dies mei sicut umbra declinaverunt, & ego sicut fenum arui. Sicut umbra cum declinat ablatum sum, & excussus sum sicut locustæ. Homo vanitati similis factus est dies eius sicut umbra prætereunt. Numerus dierum hominum ut multum centum anni quasi guttæ maris deputatæ sunt.

Mind ezek keresztjenek az élő zamlaltatott bizonyosság tétélek az zent Vr akarattyabol, minden napi ielenfegnek tüköri, ertven azok által mind életünknek rövid voltat, mind bizonytalan allapattyat, úgy hogy mindenek á ki földből lóttének földé vizontag változtatnak, kit az nagy Isten az mi hazunkra mutatatt hogy magunk allapattyarol gondolkodvan, ez világi hiságoktól élne ragattassunk, hanem azoknak peldayok által életünk még iob itasára ügyekezzünk, es úgy mint zan-

ki vetetek hazánk féle gondolkodgyunk. Mit iegeze egyebet Adam paradiczból zegenere ki vetése, hanem hogy maga nyumoruşagi által mit vézter él még emlékeznek, es zanki vétéséből hazaiarol gondolkodnak.

Gen 3.

Miert hogy ezokaert bizontalan minden állapotunk mikor zerelmes atyainktol, kedves hazunk nepetöl, io barátinktól él valasztatunk, felette zúkfeges, hogy oly életbe foglalyuk magunkat, kibe hiven es igazan még adofult lelkünkkel, az Vrnak zeri eleibe bizvast mehesünk, igazan valo Zama-
daşra. Azt bizonyal tudvan, hogy sem marbank, sem ioz agunk, sem pen-
zünk, sem Anyank, sem atyank, sem zepsegünk, sem io természetünk, sem e-
zünk, sem elménk, sem bölczesegünk még nem menthetnek halaltol, sem éle-
tünket meg nem hoz zabithattyak, sem életet, sem egeşşet nem adhatnak, sem még nem vigasztalhatnak, az egy lşte-
ni tizta zúból valo zolgalatnak zúnet-

len való imadságnal és io ezelekedetek-
 nel; azon ezt ertven ugiekezzek min-
 den űdvezűlni akaró lélek, mint min-
 den utaiba Istennel iaryon, ezen kőzbe
 fēlelemmel es rettegēssel gondolkodgy-
 ek utolsó dolgairól gondolvan zent Iob
 rettegeset. Verebar omnia opera
 mea sciens quod non parceres de-
 linquenti. Si iustificare me volue-
 ro, os meum condemnabit me. Si
 innocentem ostendero, pravum
 me comprobabit. Arrol gondol-
 kodgyal az te utolsó oradba, mit akar-
 tal volna czelekedni életedbe hogy me-
 zitelen, menyezői ruhanelkül ne ta-
 laltassal az még latogato Vrtol. Haly-
 ad Z. Iobot. Si interrogaverit me, u-
 num pro mille non respondebo.
 Holot azt kezditoled kerdeni adgy za-
 mot safarsagodrol, mert ez utan nem
 safarkodhatol. Narra si quid habes
 ut iustificeris, Ecce iudicio conten-
 dā tecū, de omnibus misericordijs.
 Quid potui ultra facere vinea mee

Iob. 9. v. 28

É v. 20.

Luc. 16.

Ef. 43. v. 26

1. Re. 12. v. 7

Ef. 5.

Ier. 2. v. 9.

& nō feci. Si Justus vix salvabitur,
impius & peccator ubi parebunt.

1. Pe. 4. v. 18

Ezeknek felelmes gondolati vittek
ki az zent Atyákat régen az puztakba,
hogy kaZdag öröksegeket él hagyvan
vad fűveknek gyökereit ehsegekbe en-
nek hatvan éztendeig sokak embereket
szemekkel sem lattanak, mégis mond
hatatlan nagy rettegeffel multak ki so-
kak közülök ez vilagbol. Mint zent
Hillarion, men kiob en letkem, mit ret-
teghZ, hetven éztendeig zolgaltal. I-
stennek mégis felz á halaltol. Mit cze-
lekedet te akkor ki tellyes életedet hiusa-
gokba foglaltad, felelemmelkiül éltél,
testi buya életbe, rezegsegebe, tobzodas-
ba, iatekba, zegenyeknek véres verey-
teket gyönyörűsegebe még emeztetted;
hamis esküvesel, hamis keresetel, avagy
usoraval gyűrtotted iozagodat. Mint
adhacz Zamot ezokrol? Miozoda or-
czaval allaZ az igaz biro élet, kinek
zemei élet mindenek nilvan vadnak?
Miozoda sententiat varhacz zabadu-
lasodra egyebet.

Pr. 15. v. 30

Ec. 35. v. 24

Esa. 1.

Pr. 1. v. 25.

Matth. 22.

Ap. 18. v. 7.

Pro. 1. v. 31

Deuc. 32.

v. 33.

Iob 20. v. 16

v. 18.

Ier. 9. v. 15.

Semper filui, semper tacui, modo tanquam parturiens loquar. Dabote in manus quarentium animam tuam. Heu consolabor super hostibus meis. Despexisti omne Consilium ego quoq; in itineru tuo gaudebo, & subfanabo cum vobis id quod timebatis adveniret. Ligatis manibus & pedibus eius mittite in tenebras exteriores. Anyni gyotrelmet adgyatok neki meny gyönyörűseges élete volt. Nem könyörülök immar, még sem engedek, az eo utainak gyümölcset egye, es maga tanaczaval élegitessék. Az eo bora farkanioknak merge legyen, az eo kenyere forditassék mérege benne es zopya aspis kigyó féyet. Mindenekről meg fizet még sem emeztetik.

Oh maga gondolatlan nyavalyas élet ezeket ertven, es bizonyal tudvan, hogy read kővetkezendők még sem menekedhetel czelekedetidnek sententiaitól, miért megis zereted az hiúságoknak

hazugságit, hogy nem tekinted magad-
 ba kezitetet nedvessegidnek még emez-
 tő dögít; hogy nem tekinted, kedves é-
 telednek es italodnak bőröd es czontod
 közöt fél pesdült utalatosságát, kikből
 még emeztesedre undok férgek neve-
 kednek; Mit ragazkodol az él futo ar-
 nyekhoz? Mit faracz niugbatatlan sa-
 goddal ellenszegidnek iozagot gyuyteni?
 Mit töltöd kedvét életed keregető hala-
 lodnak, kiert ez utan ohaytvan iaygacz
 az gyotrelemnek helyen? Halyad akar
 cz, yak mostani oraba á te io akaro Vrad
 zavaz. Nolo mortem Impij, sed ut
 convertatur impius à via sua & vi-
 vat. Convertimini á vijs vestris
 pessimis: quare monemini domus
 Izrael. Hallyad Christus Zavaz. Quid
 prodest homini, si mundū univer-
 sū lucretur animæ vero suæ detri-
 mentū patiatur. Vegezetre. Memē-
 to quæ ante fuerunt & quæ super-
 ventura sunt tibi, hoc judiciū omni
 carni, & quid superveniet tibi in be-
 neplacito altissimi. Ec. 41. v. 5.

Ez. 33. v. 11

Matth. 16.
v. 26.

HARMADIK IN- tes.

Ec. 3. v. 20.

MIndenek az, mélyek földből lőtte-
nek vizontag földé lez nek; nem
az nagy Istennek akarattjabol hanem
az még vézet allatnak dögletes sen-
vedeseért.

Sa. 2. v. 23

Mert az Vristen bölcz Salamon
mondása zerent, éleítől fogva az em-
beri nemzetet halhatatlanul teremp-
tette vala, maga akarattjabol valaz-
ta iobnak az halalt hogy sem mint az
életet, még utalvan Isten paranczolat-
tyat. Nemis teremtette Isten az ha-

Sap. 1. v. 13

lalt, semis gyönyörködik az Istentele-
neknek vezedelmebe, hanem az Isten-
telenek keresik azt kézzel es labbal. I-

Ge. 2. v. 17

stentől ki adatot sententia vala, va-
la mely nap ez ionak es gonoznak
tudoya fanak gyümölczeből ezel halál-
nak halálával halz még, él bagya az
életet, inkább zerete az halálnak hala-
lat, kiért mind világ vegezetig, tőle

zarmazot emberi nemzet, ez kementi
sententia ala vagyon vétetue. Ezokon
valamit czelekedünk, valamit elmel-
kedünk, akar nevesünk, akar iaczo-
dozzunk, akar munkalkodgyunk, akar
nyugodgyunk, mindenkor zűnk gyű-
kereibe bordozzuk halalunkat. Ez á
halal minek utanna engedetlenségét
mutata Adam az Istenhez rendeltetek
Isteni igazságnak büntetőye, ki semmi
féle időbeli sententiasztatot emberi nē-
zetnek nem tud engedni. Zerelmes aty-
ának kedves iaro, es czaczogo magzat
tyokat nagy kegyetlenül ölekből es még
zoritot karyok közül is ki ragad : kinbe
minden kereseteknek es zorgalmatos
munkayoknak reméséget vétették va-
la. Kinek immar iozagot es örökseget
zantanak vala adni; Anynya eget,
mast attya nagy zeretetiből fél neveke-
desé után draga öltöző ruhakal, baza-
ságarra rendelt vala.

De mint meg lőt sententiaiaról él fé-
let kezven, egy oraba avagy inkább egy

zem pillantásba véletlenül kegyetlen
kaszával levagya: ki zerelmes anya-
nak nagy fájdalomra zúlettet vala
ez vilagra, nagyobb keserűségére véte-
tik él zeme elől, kinek mely keserűsége
legyen, nagy sok utanna való sírasok,
föhazkodások, iaggatásokkal együtt, bi-
zonyoságot tesznek, úgy aninyra hogy
nagy sokzor modnelkül való bánattyok
miat, feyek még hiulván vezedelmes
állapatra jutnak.

De mind ezek semmi, mikoron em-
ber korba jutottanak, ezek, es bölcze-
ségek attyoknak tellyes vigaságot hoz-
nak úgy mint venségeknék istapya, éle-
teknek tizteffeges segítése, mikor ki ki
mind kegyes erkölczert, ézéert es él-
meyeért, kedves gyermekét neki rendel-
né, ez alattomba való ellenség hatul
alván földre le véti, orczayát még hir-
vaztja, ézét él vézi, élme yet még bon-
tja: minden erzeke nifegnelkül seny-
vedő testbe hadgya. Ot lassad kerezt-
en modnelkül való atyáknak fájdalmat

es keserű iavgatásokat, ot haly panaszolkodásokat az Vr sententiaya ellen: hogy illy alkolmatlan remenségeknek ideyen, ragattztot él zemek élől, az földnek hideg gyomraba, Ot tekintheted ismért baratinak nagy zomoruságokat, mindeneknek remenséginek fogyatkozásokat.

Az sem kisebb saidalom, es atyának zomoruságok, midőn ez irigi ellenségnek él reytet tőri akkor véri altal zerelmes magzattyoknak zivóket, mikor ie egybe vagyon ie egyesek, mikor az menyegző napja ielen vagyon, minden kezűletekkel; akkor fogatik be zemek es zayok avagy mindeniknek, avagy czyak egiknek, nagy zornyű banattyára es keserűségere, á kinek még halala haladasba hagyatot egy keves ideig.

De ki mondhattya még ily kegyetlen ellenségnek emberi nemzeten dűbösséggel valo uralkodását, ki zemely valogatás nélkül, mind zegenyeknek, mind

királyoknak haylekit, es palotait egyarant zeorditi. Ki nem csak az zegenyeket gyamoltalan hadgya, hanem sokkal kegyetlemben, czelekedik azokkal, kik minden iokkal beorvolkódnak, mint az io lako kazdag. Mint Nagy Alexander, Iulius Czazar, es tob egyeb zamlalhatatlan hatalmas Feyedelmek, kiknek sem düczősegekbe, sem hatalmaszásokba, sem ereyekbe, sem gyönyörűsegekbe zűksek nem volt: ki mentől kazdagbat, erősbat, es hatalmasbat lat, annal kegyetlenbűlrazza, hanynya es győtri. Peldad keresztien, amaz kegyetlen es Istentelen Antiochus kirali, kinek izzonyu has faydalma val es fergeknek undokságaba valo még emeztesek, kegyetlen kinnyait ragasokkal örögbitettek ugi anynyra hogy tabora még doglot testének bűzit nem zenuedhetette. Hasonlokeppen Herodes kinyai, kit az Istének Angyala vére még. Hallyad mit kialt amaz köver Agag Amalechitak kiralya, kit Samuel

2. Mach. 9.
v. 9.

Akt. 12, v. 23

Propheta, darabrol darabra le vagata Saul kirali elöt, igi valazte él az keferü halat? Ez amaz bölcznek igaz mondasá. O halat méli keferü az, te emlekezeted az embernek kinek igazaba, bekefese vagyon, kinek utai mindenekbe igazgatva vadenak.

Oh kemény es keferü ketelenség, ki minden remenségnek megfőzto gylkosa vagy; minden él kezdet tanacznak, es végezesnek zaggato zelesztőye vagy, minden zorgalmatos épületeknekrontoya vagy, minden kedves anya zűlőtnék kegyetlen gylkosa vagy, hogy nem latogatod gyakrabban azokat kik niomorü betegsegek miat tegedet kívannak, zegeny allapattyok miat még sokasodot iyak, es fiak közöt, atyaknak es anyaknak ruhazattyokra élegtelensegeket latod, az kazdagoknak egyetlen egyekre inkab fened emberek vérebetelhetetlen kazadat, inkab obaytatod, inkab kinczod az győ-

1. Reg. 15.

v. 32.

Ecc. 41. v. 1.

nyörűségbe lévőket, es zerelembe élőket, hogy sem mint az kőz zegenységet, de ez á te mérges gyűlösfegedből még rögzőt gonossagod, hogy ábul leg nagyobb zerelemet találz kegyetlen mérges bozuszagodat, ot tölczed ki bőfegesben.

Ez á te regi gonoz ügyekezeted, hogy soha az emberi nemzet anynit nem záporodhatik, kit te féledekenisegedből, avagy valami tekintetből él hadgy, oly zep, es ekes termelű anya zűlöt nem lehet, kit te még ne ferteztes, kinek züvit él ne vegyed, kinek testét, még emeztő undok fergekkel még ne tölczed, kit dögge es porra né változtas.

Os. 13. v. 15

Ez kereztyen, az Propheta ióvendőlese minden testnek. El hozza az Vristen az puztabol, az még eghető zellet ki fél iű, es még zaraztya az eo érejt, es él puztittya az eo forrasit. Kiczoda ez az zarazto zél egyeb az halálnal, mély az emberekbe való ereket még zaraztya, kemény betegségek al-

tal ki az életnek forrasit kegyetlen kin-
zenvedések miatt meg emezti midőn
nagy győtrelmek miatt, Zayok, torkok,
ayakok, es nyelvek latatnak zarattak-
nak es össze ragattaknak, midőn zauok
még al, nagy hideg vereitekekel orcza-
yokat be töltik.

Lattátok keresztienek ennek az ke-
gyetlen halálnak zornyú uralkodását,
az zegeni agiba vetetet rabyn: me-
renü fohazkodások, menenü ohaytasok,
ugy mint minden nyavalyaknak érzo
követi a Zegeni testből, mely nagy kö-
nyörületesen zemeit idestova forgat-
tya, hogy valami hadakozo tarsa, auagy
otalma talaltatnek: mint nagy giőtrel-
mi miatt feye még hiul, zeme vilaga
még fogyatkozik: ayakat mozgattya,
homlokat össze vonynya kezeivel ide-
stova kabdos, hullepedeyet, hul parna-
yat tapogatvan zorittya, zemei be éf-
nek, ayaki még kekűlnék, labai még
kezdének hidegűlni.

Czudalatos változás ez keresztie-

nek,

nek, akar mély kazdag, Vrakba, Feiedelmekbe, avagy Czazarokba is mikor hazok az halaltól még hágattatik. Vgy hogy nem lehet, oly hatalmas, Fejedelem, ki ennek kegyetlensége miatt még ne remulyón, ki él ne felejtessék véle io lakasit, nagy pompait, sok zolgait, sok io akaro baratit, nagy sok gyűjtöt kinczet, sok zep külömb, külömb ekes karpitokkal be vont palotait. Hivattasának bator fő gyogito Doctorok, mind ez vilagi orvosságokkal, el tőkellet sententiaiat még nem változtat hattyak bar előtte allyon zerelmes hazas tarsa, kedves gyermeki, erős had nagy, vitezivel együtt: ez ember életnek Zomiuhozo ellensége, sem zerelemmel, sem tekintettel, sem fegyverrel, sem penzel, sem kazdag ságal, sem orzagoknak igiretivel még nem győztetik, még sem haytathatatik, él tőkellet végezeseről.

Mind ezek között kereztven, ez ellensegednek zornyu raytad valo gyözedelmes birodalma, noha átestnek neheznek teczik zokot baratitol, attyatol anynyatol, avagy hazas tarsatol auagy gyermekitol meg valasa, es á leleknek testol valo elvalasztasa, nagy keserűségel lezen: mind az által, mi életnek bizonyos élei, mi eoromnek es fogyhatatlan vigasztalásoknak ez közü, mi tarságoknak halhatatlan zerzőye, allando örökseggnek es iozágoknak készítőye. Azoknak kik ez vilagon hűtöket iozagos czelekedeteknek epületinel ékesítetek, kik ez vilagi hiságoknak elmulando zerelmétől magokat még uontak CHRISTVS NAK zeretettől zolgaltnak, CHRISTVS ERT haboruságokat zenvedtenek, Christusert tizta életet viseltenek: testeket sanyargattak bőytelesék által: hűtöknek vilagossági voltanak egyebeknek io pelda adásokkal

Ezeknek ez testi halál nem halál,
hanem csak alom, nem nyavalya ha-
nem vigaság, hogy enyni ketelénsegek-
ből még zabadittattanak, és az ő CHRIS-
TUSOKKAL mind örökre uralkod-
nak.

NEGIEDIK IN- tes.

*Az ember életinek nyava-
lyairol és alhatatlan sa-
girol.*

Homo natus de muliere
brevi vivens tempore, reple-
tur multis miserijs, qui qua-
si flos egreditur & conteri-
tur, & fugit velut umbra, &
nunquam in eodem statu
permanet. Job. 14.

Mikor ez zent Patriarcha ez világi gyönyörűséges életet minden bőséges iovai között még kostolta volna, kikel lelket gyönyörködteti vala, es még farat gondviselő elmeyet még niugothatta volna: ugy mint kazdag-sagaba, marhainak sokasagaba, gyermekinek tekintetes gyönyörűségebe, mindön mind ezektől Isten engedelmebol egy napon még foztatot volna, gondolatodasi utan ez zot monda. Mezitelen iöttem ki anyamnak méhéből mezitelen ismét oda vizza megyek. Es ez bőczülhetetlen kar vallások utan mága testebeis még mondatatlan fékelyeknek faydalmas kinynyait zenuedne teteyetől fogva talpaig, es ez fekelyekből ki folyo utalatos genyet segít, á gane között fekűven czereppel vakarnale, izhonyu faydalmiba ez elő zamlalt igiket monda. Kit hogy iobban magunk haznara elmenkbe zedgyünk, az kegyelemnek Vratol félette zűkseges, hogy

Iob. 1. v. 21.

Iob. 2. v. 8.

kegyelmet keryünk, es élménknek czen-
dezségével halgassunk.

1. Pe. 3. v. 7.

Varium &
inconstans.

Azzoni allattol zűlettetet ember,
ki tudnia illik bűnnek földossa leot, es
első oka minden nyomoruságnak, kit
zent Peter romlando edenynek neuez,
mas alhatatlannak, es vattozonak ie-
lentvő ez romlando es alhatatlan ede-
nibe menenű az fogantatas, e mehebe-
li taplaltatunk zűletesuel hasonlatos, es
uégezetre az előbi eredetből vőt tellyes
életeis alhatatlan; menenű az oltot fa
az gyűmölcszeis hasonlatos; ha
zinte mas féle faba oltasékis izit
még tartia, mert az előbi fűznek
gyökereből vézen keserű nedvessé-
get.

Bernard. in
sermo. de
Passione
Domini se-
rie quarta
hebd maio-
ris.

Ez nyomorult es alhatatlan zű-
letesnek állapotjat zepen meg iria
Zent Bernard: gane közöt foganta-
tunk, sötetbe taplaltatunk, fayda-
lommal hozattatunk ez vilagra:
zűletesünk előtt sok nyavalyas rutsa-

gok-

gokkal, terhellyük anyánk méhet, zű-
letesünkkel kegyetlen zaggatásokkal za-
gattyuk anyánkat, czuda hogy
mi magunkis él nem zakadozunk:
Első zűünk Siralom, úgy mint kik si-
ralom völgyére vettetünk, úgy hogy
minden felől igazságot lassunk Z. Iob
mondasanak, azzoniallattól zűlette-
tet ember sok nyavalyakkal még rakod-
tatik: testi nyavaliakkal, zűnek fay-
dalmival, mind alvasaba, mind vigya-
zasaba. Ez minden azzoniallattól
zűletetetnek vigasaga holot czyak zal-
lasra fogad be ez világ, mikor neki te-
szik zalasunkrol még ki vét. Vdönk
es eztendeonk kikbe fél neveltetünk,
rakuak minden nyavalyakkal es sok fé-
le betegsegekkel, es sok féle zerenczet-
lenssegeknek ésetivel.

Ps. 118. v. 19
Ge. 23. v. 4.

Es noha nagy zorgalmatoson egeffe-
gűnket otalmazzuk, még sem ohattyuk
valtozasnelkül, es hirvadasnelkül
mint az mezeobe nilt viragokat az ho-
barmatoktól.

Egy falat eledeltől neha még folytunk, egy izetlen étectől, halálra még czómórlunk, egy kelletlen ital zínünket, még változtattya, gyomrunkat fél haborította, es egyéb ételünkből hetven het féle nyavalya talál benünket, úgy hogy sokszor, sem étünk, sem itunk izin nem esik. Jozagunkat, marhankat, es életünket, nem csak mi magunk gondviséletlenségevel, hanem külső embereknek irigysége miatt gyakorta él véztyük. Neha atyánk, neha io barátunk, neha atyánk fia ióvainkat zomiuhozza, elomenetunket banyinak. Ellenségtől, es gonosz embereknek ügyekezete miatt, hazunkba nagy félelmek miatt batorfagos almot nem alhatunk, sok karvallasink, marhánk vezedelmevel lelkünket haborgattya.

Mely nagy Zorgalmatosságal io hirt névet keresnek az emberek ez vilagon, kit ha még nyerhetnek sokaknak gyűlösegekbe ennek torokokat, sokak ragalmazásra ellene tattyak, gyakorta éle-

teknekis nagy vezedelmebe ezekert fő-
rognak. Meni sokan az tizt visele-
sekbe Vrak es Feyedelmek nyavalyásul
meg ölettettének, rakuak az historiák.
Mi oka lön egyéb, nagy Alexander
halalanak az irigseggel. Mi őle még
egyeb Julius Czazart az rea valo ha-
ragnal, es gyűlöseggel: es sok egyéb
zamlalhatatlan Vrakat es Feyedel-
meket.

Bizoniara az ember életevel együtt,
mint a Zzena es az mezőbe még vi-
ragzot fű kit le kazalnak, kiknek min-
den zöldsége, ékes viragaval együtt
még az.

Ainak felette az embernek niaua-
liaia között egik az is hogy soha egy al-
lapatba meg nem maradhat, holot, egy
nyavalyabol másikba esik, egy zeren-
czetlenséget, még mas követ: mint ze-
pen ki teczik lob peldayabol, kit egymás
után sok zerenczetlen követsegek érnek,
egik barmainak él vitelét es zolgainak
lé vagasat mondgya, másik iuhai nia-

iainak tüzel valo még emezteseket i-
zeni, harmadik zévelmes gyermekinek
feleségestől törtint zörnnyü halalokat.
De mind enni karvalasaba sem lebe-
te, hatorságos nyugodalma, hanem sa-
iat testébeis izhonyu fekelyeknek un-
dor sagat nagy saydalmokkal kelle zen-
uedni.

Még sem maradhat allattiaba, mert
gyermeksegből, ifjusagra megyen, ifju-
ságról ember korra, ez után vénsegre
es halálra; úgy hogy bna tovabél, an-
nal nyarvaliaffab, mind magának nehe-
zéb, mind egyebeknek erkölcsének zen-
vedesére térheffeb.

Végezetre ugi mint minden életé-
nek utolsó végere siet, az a z, az halál-
ra, holot az halál minden dolgoknak
utolsó lineara honnat semmi appellatio
nem adatik: ot kelle tik mindeneknek
valtozhatatlan sententiat venni kinek
nagy hatalma ellen, nem talaltatha-
tik ez földön ki ellene alhasson, ki hoz-
za fogható legyen, sem ereyeuel, sem or-

zagiual, sem nepenek sokaságával, sem penzel, sem kasszaságával; kinél sem atyafiság, sem barátság, sem uig or- cza, sem zeptermet, sem igiret, sem adoma- ni heliet nem talál.

Illyen kegyetlen hohernak kelletik mindniaiunknak kezébe akadni, kit I- sten nem teremtett, hanem az miha- talos ellensegünknek irigisege hozabe- es vilagra; ki kegyetlen még élesztetett kassziát, más zanto földébe, más véte- sebe, és irtóvaniába bocsátta kedve- zés nélkül; mely kassziával egez orza- gokat, pusztít, nemzetsegeket meg ront, erős várakat és városokat földre le- ront; kitől minden féle állat retteg mind földön mind vizekbe; Nincz olti- kicziid fergetczke ki ettől még nem ied, és maga otalmat nem keresi, úgy mint minden természeteknek gyilkosa ellen, miért felnek az madarak az, még vétet- halotól, miért anni vigiazaft teznek az vadak az erdőkbe? úgy hogy minden

Sap. 2. V. 24

czerdülésre fél emellyek zemeket? miért az tengerbe es egyéb folio vizekbe kerül az halot á halak, avagy á varjat, nem egyebert, hanem ettől való félelmekbe, hogy éleó természeteket még tarthassuk.

Os. 12. v. 14

Gondollyatok keresztienek, ennek kegyetlenséget, ki sem feniegetéstől, nem tud rettegni, sem kialtással él nem ied, sem sirással, sem obaytással, sem zerelemmel még nem haitatthatik. De lassatok az mi mindeneknel lég nagyobb, noha hallotta vala feniegetőzouat az nagy Istennek ő halál halalodlêzek, honnat valamenire még kellett volna félemleni, hogy kegyetlenségebe valamit hatra hadna maga iovaert. De maidan, még az Isten természet zerent való fia ellenis nagy dühösséggel indula ugy mint regi feniegetőie ellen, minden zidalommal illetven, ellene való hires győzedelmének emlékezetiert izonyu keppen még kinza, es győtre á kereszt fanak kintai kőzöt. De őt fellelte igen,

zokot hatalmába es kevelésebe még
 czyalatek, hogy arra az természetnek
 hatalmas V rara rohana, kin semmi ha-
 talma nem vala. Ot megtörtéték min-
 den mérges fulakianak hegyessége; es
 maga segiverebe még sebesűle.

Oh keferű halál ez, hamis czeleked-
 tedert régi giőzedelmedet mindenestől
 él vezted ha nem tellieséggel hatalmó-
 doris: iollehet ezzel együtt, á te Vrad-
 alki tegeted, természetnek gilkosat be
 hozza ez vilagra pokolra vettétel.
 Most iővendőbe ha kit az CHRISTVS
 hirvei kőzűl még sebesítez, nem halálra
 vitetik, hanem életre, akaratodnelkű-
 lis, nem az sőtét tömleczre mint JESVS
 halálala előtt, hanem az vilagosságnak
 bodogságára. It vagyon á te zegyen
 vallásod, it az te irigségednek es gyűlö-
 ségednek mérge, magad még emeztesé-
 re gyűitettetik, hagi á niavaliarol az
 bodogságra vitettetik az ember, az ha-
 lálból életre, az minden napi felelem-
 ből es rettegesből az batorságos niugo-

Ap. 20. V. 14

dalomra. Barod? ha meg fakadczis
banatodba, es túrhetetlen gyűlösegedbe,
Nem az Vraktol, nem vilagi seiedel-
mektől, nem erős vitezektől, hanem ó-
rők zegien vallasodra, az él hagiata-
tot, az fekelies kuldusoktol, az zegini
halazoktol, él vétet emberekől, gyen-
ge zűzektől, ekes termetű ifusagtól bai
viadalra hivattatol, hogy hamareb a-
karatod ellen győzedelmeseke lehessenek
raytad, es mindniaian ui életekbe még
koronaztassanak az CHRISTVS ze-
kibe.

Sap. 2. v. 14

Ap. 2. v. 10.

1. Apo. 3.

v. 22.

Nem féllek immar az igaz kere-
tienek á te fenyegetesedet, mert az eo
Christusok halalaval még győzte ha-
talmodat, el vőtte győzedelmedet. Pi-
ruli zegyen orcza. Mit halgacz; mit
keretz, ihon á test, ihon az vér, kin csak
egi zem pillantásig valo hatalmod va-
gyon, maid zomoru lelkem sok ketelen-
segek között, ellenem kezitetet halodbol
még Zabaditatik. Engem varnak az
igazak, Ihol az Zent Vrnak kedves

Pf. 123. v. 4

Pf. 141. v. 8

Pf. 30. v. 5.

követi variak lelkemet ; ihon az én
 J E S U S O M kézen ki terieztet karai
 közé vár, mit' késtel hagi nem sietcz. él
 vegezet akarodra, kezen var az, én
 lelkem, hagi ui eneket zabadulasomba
 enekelhessék az Vrnak az igazaknak
 seregi közöt.

Ezen még zomorodot testemis ui é-
 ietbeli ekes testel fél tamad mikor iffiu-
 ságom még uitatik ; akkor még neuet-
 l k tegedet, mikor egez mēgeidet ki
 öntöd, mikor tovab nem lezen senkin
 birodalmod, mikor czalard Vraddal
 kenköves tűzes toba vététel, akkor é-
 nis huritalak, akor nagy batran még
 kerdem ; Hul vagyonte halál á te gyö-
 zedelmed ? mutasd még tőlem vont
 prädadar ?

De lassuk még miczoda le-
 séket vêt az halál az em-
 berek megfogasa-
 ra.

Ps 56. v. 9.

Ps 58. v. 5

Ps 34 v. 9.
41. v. 3.

Ps 102. v. 5

Es 40. v. 31

Ap. 20. v. 14

1. Cor. 15.

v. 55.

MIndeneknek előtte azon úgíek-
 zik hogy tegedet kezületnelkül ta-
 lalhasson, olikor mikor ez vilagi gon-
 dokba, zorgalmatosságokba, batorságos
 életbe, es minden kedved zerent valo
 gyönniörűségbe kaphasson, mikor io hirt
 es nevet vagi kazdagaságból, vagi tu-
 domaniódoból, vagi ekesen valo zolasod-
 ból, avagi bator zűvedert, vitezi erő-
 dert, sok io takarmanyodert akarnal
 magadnak zerzeni.

Meni sokan ez véletlen lési közöt,
 meg akadvan élestenek, mint ieles ur-
 fiak hadakba, es lakodalmok közöt, sok
 peldat halhattatok; meni sokan niako-
 kat zakasztottak lovok batarol, meny
 sokan ellenségektől hazokba kórnyúl
 vétettenek es még ölettettenek, meni
 sokak véletlen, erdőkebe, mezőkebe, vi-
 zeken, él veztenek ki zamlalhatna e-
 lő, avagy meni sokan agiakba halua
 talaltattanak, es egieb véletlen veze-
 liekkel kórnyúl vétettenek.

Ezt az varatlan, es veletlen napot,
 or iövetelihez hasonlitya üdvözítőnk, Matth. 24.
 ki embernek vigiazatlan sagaba hazát v. 43.
 még assá, Hasonlo keppē zent Pal Apo-
 stol Vr napianak nevezi, mikor az em-
 berek bekefeget remenlenek, akkor iü 1. Theß. 5.
 reaiok hertelen á vezedelem. v. 2.

Annak félette magatis ugi él val-
 toztattya hogy ingyen ielen voltat sem
 gondolhattya ember, holot mindenek
 k. dve zarent zolgaltatnak, semmi ni-
 avaliaianak fundamentomat nem er-
 zi: Hasonlo leven á madarazokhoz,
 kik az egbi madaraknak sok féle törő-
 ket es halokat gondolnak, mint kőnieb-
 ben még foghassak. Azert mondgia az
 zent iras. Nem tudgya az ember az eo
 végét de mikeppen az madarak törbe
 még fogattatnak, es horogba az halak,
 igi fogattatnak még az emberek á go-
 noz üdőbe. Mindez allattomba valo Ec. 9. v. 12.
 iövetelit á végre czelekedti hogy kezü-
 letlen találhassa az embert es nagyobb
 vezedelemre viheffe. Mély alattom-

Ecc.9. v. 1.

ba való czalardsága felette vezedel-
mes az emberi nemzetnek, holot kezű-
letlenségebe nem tudván zeretetre, a-
vagy gyűlösegre Isten előtt melto, mikor
sem vetkeiről igaz gionast nem tehet,
pœnitentiat sem tarthat, Istent még
sem engeztelheti, mint Sodomának
történek súlidesze, es az első vilagnak
viz özön miat való vezedelme, á ki
mibe talaltatik abba itiltetik, á méli fé-
le az le vagot fa esik, akár ezakra, akár
nap keletre, ot marad.

Ec.11. v. 3.

Mivel hogi ezokaert illien bizonta-
lan oraya legyen az halálnak felette
zűksegés dolog, éhez ugi kezűlnünk az
zent Vrtanacza zerent hogi vigiazas-
ba talalion, hogi soha halalba él ne a-
lugyunk, hogi ne mondhasssa ellense-
günk még győztem eotet. Præuisa e-
nim iacula minus feriunt. Midőn
valaki magát es házat akarvan otal-
mazni vigiazvan varia ellensege
iövetelit, baterfagosb ellene való segít-

Ps.12. v. 5.

segetis barátitól zerez. Azert mon-
gia űdvezitõnk vigiazzatok; es imad-
kozzatok, zerezzetek barátokat ma-
gatoknak. Erre Daniel Propheta
inti vala Nabugodono zert. redime
peccata tua Elemosinis pauperũ.

Tekinczetek meg az Isten fíának er-
re valo kezűletit, egizer, ketzer es har-
madzoris nagy fohazkodásokkal ugyan
az on kõniõrgesire tær, vères véreitekél,
inek izzoniu voltarol imadsagi kőzõt
gondolkodik, tanitvanihoz, terven ve-
le egiũt valo vigiaza sra inti hogy ket-
ségbe ne essenek.

Mit gondolkodol te keresztien ati-
amfia, es mint elmelkedel ez allapa-
trol, holot á te zent Vrad bizonios le-
ven giozedelmérõl, aninira rettegi va-
la ezt az ellenseget, mint lezen te ne-
ked dolgod, ki rakua vagy halatra va-
lo vetkekkel, bizontalanis vagy ével
valo utkőzetedbe ha még győzõde, á
vagy még győzettetel, ki még mais ha io
savaniũczkat bõneddede tõltenek, hogy

Matth. 24.

v. 42.

Mar. 13. v.

33. v. 37.

Matth. 26.

v. 41.

Ier. 9. v. 21.

Tre. 3. v. 51.

vig abban kedveseb abrakot adhas neki
 még izod magadat, étellel még tölte-
 tel, mint ha soha még sem halnal, feye-
 det fen hordozod, Zemedet imit amot
 testi kívánságokba legelteted, á honnat,
 az halat ketsegnelkül még kerül, beis
 hag, az Propheta mondasa zerent
 mors intravit per fenestram. O-
 culi mei depredati sunt animam
 meam. Az meli niaualyakba te mo-
 stan gyönyörködől azt sirattak az Isten-
 nek zenti életekbe bizonial tudgiad, e-
 zektől felven mint örök halálnak mér-
 ges italitol, saniaru életet viselte-
 nek.

Méli rettenetes legyen az halat, sok
 különb különb bölczek, irasokat hat-
 tak ez vilagnak, ezokon hogi mint ter-
 metetnek nilvan valo gilkosatol otal-
 maznuk magunkat, kiknek zantalan
 sententiaikat egez nap estig sem zam-
 lalhatnam elő, cziak minden napi pel-
 dakat kik zemetekkel lattok axarok e-
 lö hozni es zēt irasnak bizonisagtetelit.

Zent David Istennek zűve zercnt
 valo embere maga felől igi Zol. For-
 mido mortis cecidit super me, ti-
 mor & tremor venerunt super me.
 Termezetű zerent minden lelkes allat
 gyűlöli életének rontoyat, noha ez al-
 tal sok niavaliak es félelmek között za-
 baditatik még. Mert ennek egyzer
 valo czypasa oli rettenetes dolog, hogy
 minden féle rettenetes dolgokat fellyül
 halad mint bölcz Aristoteles zol felőle
 omnium terribilium terribilissi-
 mum est mors, nemeliek természet-
 nek rontoianak ez valasztó ellensege-
 nek neveztek; nemeliek tellyes bölczse-
 segnek tartottak errol valo zűnetlen
 emlekezetet.

Ennek kegyetlensege oli félelmesuolt
 még az Istennek valasztot zentinek is,
 hogi nagi rettegesek miat panazolkod-
 tanak Isten előtt mint zent David. Cir-
 cumdederunt me contritiones
 mortis, torrentes belial irruyerunt
 super me. Funes Inferni circum-

Psal. 54.

li. 3. & hic.

2. Re. 22 vs

Iob. 30.

dederunt me, prævenerunt me
laquei mortis. Z. Iob. Nocte os me-
um perforatur doloribus, & qui
me comedunt non dormiunt.
Comparatus sum luto, & assimila-
tus sum favillæ & cineri.

Ps. 17. v. 5.

Z. David, kőrnnyúl vőttenek engemet
az halálnak fáydalmi es az alnoksá-
nak sebessége még haborítot engemet.
Az pokolnak kiniai korniul vőttenek
engemet, es az halálnak tőri élő fogta-
nak engemet. Mint lezen azoknak
dolgok á kik errol ritkan gondolkodnak
á mint kellene gondolkodni, á vagi ingi-
en sem gondolkodnak, mikor még mond-
giak, de sokaknak még ha még mon-
danak nagy halaadás volna, kezűli hoz-
za atiamfia, mert akar túriük, s akar
tágaagiuk vezedelembe forog életed.

Es. 38. v. 1.

Mint Ezechias kiralinak megizene
Isten Esaias Prophetától; rendeld el ha-
zadat, mert még kál halnod, mint nagy
sírassal, ez zomoru hir utan konyorog.
Kerlek Vrá emlékezzel még mint iar-

tamte előtted igasságba, es tökéletes zű-
űel, es az, mi zemed előtt io azt cziele-
kedtem. De kiczoda kőzületek az ki azt
mondhattya igazan Isten előtt?

Illi még sententiaztatot betegseged-
be, doctor Vramnak ninczen ánni do-
ctorfaga, hogy betegsegedet még terit-
hesse. Ez világ patika zerzama kő-
zöttis, ennek oruossaga nē talaltatik, sē
b, bak kűrpiczeie között, sem fűes főró-
lőkbe sugó, dörgő, mörögő tapogatasok-
nak es babonas ige mondasoknak héli
nem adatik.

De lásd attiamfia kereztienebben-
nis ez, ellenségeknek nilvan való czalard-
sagát. Sok gonozatiak, aniax, es lelki
gilkos atiafiak talaltatnak, kik nem
hogy az halálra való kezűletről zot
tennenek, de sőt inkább czalard hizel-
kedésekkel legeltetik; még gyogit Isten
fiam, semmit ne féli. Baratom enis ha-
sonlo betegsegből gyógyultam ki, semmi
ez, még tart Istē, azon közbe ket avagy

három órát nem mulat zova még fogatik, vallást bűneiről üdvösségére az egihazi ember élet nem tehet, igaz bűneiről való töredelmességet zűvebe nem véhet, hallása még süketül, zeme világa még homaliosodik, minden felől, félelem es rettegés környül vezi.

Vadnak oli még nyomorodot öröкке él vezendo vilagnak fiai es leani, kik ez arniek vilaghoz aninira ragazkodnak, az testnek követven kívánságot, kik midőn vezedelmes betegsegekbe esnek, még czyak emlékezetit sem akaria hallani az halálnak, nem hogy ához kezitenek magokat, kinek egyéb oka ninczen, hanem hogy ez czalard vilagnak attak magokat, testi iokba foglaltak életeket, es hiaba való remenségekkel tartottak testeket. Mas az, hogy semmi ióvendő dolgokrol való félelmek nem volt.

De vagy félnek uagi rettegnek emlékezetitől ketelen zembe kelletik véleklenni, mert ellensegeknek raitok vagy-

on. Mérges zemek mint zent Iob mond-
 gia, Mostan még nyomot engemet, az
 én faidalmom, & in nihilum redacti
 sunt omnes artus mei. Ruga
 mea testimonium dicunt contra
 me, & suscitatur falsiloquus ad-
 versus faciem meam, contradi-
 cens mihi. Collegit furorem su-
 um in me, & comminans mihi,
 infremuit contra me dentibus su-
 is, hostis meus terribilibus oculis
 me intuitus est.

Mikor az ellenségnek kezd ded latni
 ellened ki tatot torkat mit tudcz egie-
 bet mondani, ketsegbe estem életem fe-
 lől, tovab nem lezen életem, mert mint
 az orozlan czontaimat ozze törte,
 nem hadgia nyugodni az én lelkemet,
 keserűségekkel még tölt. Hogi ha zin-
 te igazítani akarnam én magamat,
 az én zaiam karhoztat engemet. Ha
 artatlannak mutatom magamat, go-
 noznak bizoniit. Vgian ottan zent Iob
 czudalatos keppen gyotrez engemet

† izek.

† Somorgo-
 zes.

Iob. 16. v. 9

† Agiarko-
 das.

Iob. 7. v. 16

Ef. 38. v. 13

Iob. 9. v. 18

Pozdoria.

Iob. 13.

zolvan az Istennek; bizonyíthatat ellenem kezítéd, és még sokasítod ellenem való haragodat, és ákinok ellenem vi-
tezkednek. Contra folium quod
vento rapitur ostendis potentiam
tuam, & stipulam ficcam perse-
queris. Keserűsegeket ír, én ellenem,
és még akar, engemet emezteni ifi-
ságonnak vetkeivel. Posuisti in ner-
vo pedem meum, qui quasi putre-
do consumendus sum, & quasi ve-
stimentum quod comeditur á ti-
nea.

Mind ez sok elő zamlalt nyomorúsá-
gok között az zegeni lélek, vézi ezebe,
ez világból való zanki vétés, és lat-
tia ielen való orayát, melibe mindē ze-
relmesítől még kelleik valni, attiatól,
aniniatól, feleségetől, gyermekitől, io ba-
ratitól, attiafiatól, uraknak és fejedel-
meknek io akarattioktól, tizteitől, uarai-
tól, palotaitól, iozagitól, nagizorgalma-
tosságal giuitól, kazdagságitól, ki val-
keppen azoktól kiket inkább zeretet ez

vilagon, akkor mondhatatlan nagi keserves banatba esik es ugi mint züve eletörrel altat véretik. Mas keserűségnek gondolatjjs erkeznek, testetől való él zakadása, ugi mint regi eggies tarsától. Gondoliatok kereztiének czyak harmad napi kedves vendegetőlis méli nehezen valik még az ember; meni buczuzással buczuznak egi mastól, meni zeretetnek iegievel egi mast apolgattiak. Ha egi oktalan allat az masiktól él valik lattiatok méli nagi busulasba, es niughatatlan sagal ohaitiak, es sohaitiak modgyok zerent egi mastól való még valasokat. Ha zerelmes iegies iegiesetől mezze földre való menésert buczuzik, meni sohaskodással ualo síralmat tezen, meni keserűségnek banattia fogia züvőket, minden, vigasztalás nélkül. Miczoda tarsaság, miczoda zövetsegből való zeretet legyē az, testnek álelekkel, ki nē erti kőzületek, mint zereti egik az masikat, mint taplaliak, es mint otalmazsak, mindeniknek naponkent való zereteti mutattia. R 4 Mint

Mint keresi a test az leleknek kedvet,
 iolakasíval nyugodalmas bekefeg kere-
 sefevel, úgy hogy ha lehetne mindeltig
 együtt nyugadhatnának. Mint vízontag
 a lélek keresi testének kedvét ki nem
 lattia? hogy sokaig neki rendelt zalla-
 sába gyönyörűsegere még maradhasson,
 mení kívánta gyönyörűségbe tartia,
 mint ekesíti, holot nem elégzik zokot
 ruhazatoknak zűksegés kezitefenel, ha
 nem, külömb külömb seliemből kötöt,
 avagy zót ezút es arani ruhazatok-
 kal, czifraza, még abbais sok külömb
 külömb ui formakat kereset: ha le-
 hetne még az nap feniessegenel is feni-
 esbe tenne. Az tengernek melise-
 geből ennek ekeffegere draga gyöngyő-
 ket es kőveket nagy költségekkal fél
 hozatnak; ennek kedve keresefeért az
 földnek belső gyomrait is által ligatti-
 ak: draga oktalán allatoknak bőrei kő-
 ze takartattyak, nem zűksegert hanem
 ékeffegert, es gyönyörködtefert. An-
 nak felette sok féle io illatu fűvekből es

gyökerekből es fakból ennek kenő zer-
 zamokat kezitetnek, hagi semmi ne-
 hez zagtól még ne ferteztessen, es io il-
 latuak legiének es á mitestenek terme-
 zet zerent valo zepsége nem volnais
 mesterseges kenetekkel kenctik es fene-
 tik, mind zemöldökőket mind orcza-
 iokat, ha mi hibát túkor által ezebe
 vehet arczulattiaba, arniekos burok a-
 la fedezgeti, ugi mint homlok elővel,
 valehetne ektelen tagaitis még változ-
 tatnak, ugi mint nagi orrokat, nagi fo-
 gakat, nagy zaiakat, nagi zemeket, kek
 zemeket feketeke változtatnak es hoz-
 zu orczayokat kerekke változtat-
 nak.

Mit nem czielekedik aragi mit
 nem gondol nyugodalmara, nagi géngen
 még puhogatot parnak kőzi feketik,
 hagi gyönyörűsegesben nyughassék uan-
 kosoknak heok, külömb külömb reczek-
 kelekesitetnek: vont araniból mester-
 segesen zótettetnek, superlattiok kü-
 lömb külömb zinu kamoaka auagi vont

arani; Mit nevezzem előételnek és italanak zamlalhatatlan ezüstből és araniból avagy drága kővekből kezített edenit? Jók fele italit? etkeinek sok változását, mindenekbe zala izit keresven, és gyomranak egészséget? Ha még betegzik kediglen, micsoda drága gyógyító orvosságokat nem kereset?

Mind ezekből az élő zamlalt zereketekből, méli kementi egymástól való elvalások következnek minden keresztiennek hagyomány gondolatliara.

De mindezek semmik az következendokhoz képest. Mikor lattia az zegeni lélek hogi az rettenetes itilő birizeki éleibe kellett vitettetni, kit életebe bűzűletlen tartot, kinek feniegetet semminek tartotta, paranczolattiat még utalta, kit annak félette zamlalhatatlan bűneivel még bantot. Akkoron nittatnak még belső zemeinek vilagossaga; Akkor vezi ezebe, méli beaba való gyönyörűségbe foglalta uolt

életét, méli nagi vez edelmére testenek
kereste kedvet. Akkor amaz lelki íf-
mértinek fergeczkeie ki soha még nem
hal kezd di vadolni minden gonoz cze-
lekedetiről, minden alnaksagit zemere
haniuan, mind zolasat, gondolatit, cze-
lekedetiuel együtt eleibe haninia tagad-
hatatlanul, mint úduessége kereső ideiet
sók hisagokba mulatta, mint iora intő
tá naczokat még utalt, hogi az emberek-
nek kedvekert, az zent Vr keduet ha-
tra vétette, hogi csak testi kiuűsagokba
gyoniorködöt, hogy soha bűneiről igaz-
banattia es pœnitentia tartasá nē volt.

Ej. 66. v 24

Igi az niomorult lélek minden félől
környűl vétetven Zantalan keserűse-
gekkel es rettegesekkel, hasonlatos leuen
az tömleczbe halálra sententiaztatot
fogolihoz, sok zantalan vetkeiert, e-
zen oraba örök halálra karhoztatvan
az igaz birotol.

Kegies JE SVS, miczoda rettegesek-
nek es felelmeknek egyeb ieleit lattiuk
az halálra változot emberekke, hanem

ezeket, mint emelgeti zegeni zemeit,
mint forgattya idestova kariat, mint
valtozik zine, mint izzad ez nagire-
müleser alatt, mint kapdos imideis á-
modais, aiaakit mozgattiak; ketsegni-
kül nem egiebert hanem vizza terefe-
kert ez vilagra; mély erőssen zorittiak
á mit kezekkel még foghatnak, hogy á-
hoz tartozvan még menekedzenek.

Hul zemeket vaiaak, hul fülöket, hul
orrokat, neha még tűzesednek neha él
feierednek, neha fogokat czikorgattiak
neha mint ha el akarának sütni ágy-
arkból magokat fél vétik; miczoda féle
ielek legyenek ezek, senki iobban nem
erzi mint eo magok; elég az ha dolgok
ioremenség alatt volna czendesben ni-
ugodnanak es ez mondhatatlan rette-
gesbe nem volnanak; még sokak az zen-
tek közűlis kik Isteni zolgalatba foglal-
tak magokat: mi lezen tehát azokkal
kik Istennek bozzufagara éltek ez vi-
lagon kirrol á bölcz azt mondgya.

Prov. 28.

Qui declinat aures suas, ne legem

audiat oratio eius erit execrabilis.
 az kit á pokolnak félelmes gyötrelme-
 nek kínjai környöl-véznek.

De halljuk tovább mind ezekenélis
 zornieb keferűségét, mint rettegtetik
 környül allo ördögöknek utalatos te-
 kintetekel, kinek csak nevekis zen-
 vedhetetlen az embereknel, mikor az
 oraba sok zantalan ördög, Zeme élőt
 forgasz az oka nemeliek pogdosésenek,
 pedok ala buvasoknak, neha niavali-
 as mégis zolal keáltvan á mint lehet ne
 hadgiatok, imideis tekint ámodais, ma-
 gat minden féle forgatvan, fogait czi-
 korgattia, zemeit nagi erőssen be huni-
 nia, idestova hordoztattya magát. De
 sohul nem nyughatik mert mindenűt
 rakua körülle allo enfegeknek sokasagi-
 val. Mint egi féslet erkölcsu ember-
 meni zalma zal vala az, czűr teteien
 anni ördögöket latakörűle. Mas vi-
 zontag Cuno neuű fő ember tízen öt e-
 zer ördögöt látot.

Casarius
 lib mir. 5.
 Idem li. 11.
 cap. 17.

lib. 12. c. 5.

† Agiar-
kodtak.
Tren. 2.

Ps. 90. v. 7.

Gerardus neū Apatur halálara ani-
ni őrdög gyűlt volt, az. Sathan ti-
zonitasa Zerent, hagi az tenger par-
tian anini zamu főveni ninczen az
menin ielen voltanak. Hogi mind é-
zek igazak legienek, bizonyisag Jer.
Propheta: aperuerunt super me os
suum sibillaverunt, & fremuerūt
dentibus, & dixerunt devorabi-
mus. Mas az űdvezitonk maga bizo-
nisagtetele, hogy Angialok vizik Az i-
gazaknak lelkeket Abraham kőbelebe,
az az, á bodogsagnak heliere, kővetke-
zik hogy az pokolbeli hoherok pokolra
vigiek á gonozoknak lelkeket. Mint Z.
Davidis bizonyisag.

Ki mondhattia még abba az oraba
meni zantalan kesfertetekkel fogdossak
az Zegeni lelket, holot abbol tudgyak
fűggeni iővendő állapotjat, mint az
erős varnak végh ofstroma lég erős, es
z őrnieb Zokot lenni. Így az zegeni lélek
kőrul mutattiak minden regtől fogua
emberi nemzet ellen valo gondolt cza-

lardságokat, tudvan bizonial ez világon miczoda magok viselése volt; mindeneket zemekre hanivan, mindenféle hivatalokba. Sokat az orába akar mikiczin fogiatkoz a fertis haragra inditnak, zitkozoda fra, atkozoda fra, es engedetlen segre. Sokakat hű dücző segre, előbi io czelekedeteket akar uá élő zamlalni, io erkölcsöket, áitatosságokat, Isteni félelmeket, zeligsegeket, io tudomásokokat, éles élmeieket, hogy maga io czelekedetibe bizvan hű dücző seget vegyen, es igit halaiokba keritsek az zegeni lelket. Ha ez vilagon életebe még Christus kegyelmenck zázloya alatt nagi rettesbe leven elig otalmazhattya magát, gonoz ügickezettől, most minden ember az üdőről gondolkodgiek, mint lezen dolga, midőn minden kesertő mestersegivel környül vêtetik. Es J E S K S mondasza zerent ha egi őrdőgnek ielen letebe gonozul vagyon embernek dolga, hogi ne legien gonozabul mikor enni ezer őrdőgőtől környül vêtetik.

L4.n.v.26

De ebbe az, vezedelmes hadakozas-
ba, az Zent Vrnak czudalatos gondvi-
selő tanaczának mégmondhatatlan
io volta czelekedi, hogy az Aniazente-
gihaznak zorgalmatosságotól akkor fé-
lette igen segittetik es batoritativ, mi-
kor sem Doctoroknak orvosságok, sem
atiaknak, sem aniaknak, sem fioknak,
sem leanioknak, sem hazastársoknak,
sem iobaratinak sírasok, bánattiók, es fo-
házkodások nem bazzal, az zent segek-
nek zeretettel való zolgaltatásába, kik
altalez zornió hadakozásba erőssébek
lébessének; kit zent Iakab félette igen
aianl hógi az Aniazentegihazba léno
papokat hívassák es ő rayta imadkoz-
zanak, még kenven ötet olaiál, az Vr-
nak nevebe, es az hitnek imadsga üd-
veziti á beteget es még kőniebiti ötet
az Vr, es ha bűnbe lezen, még boczat-
tatik neki. Még kenven az egihazi
ember zemet, zaiat, kezét, labat, fület
az Vrnak nevebe, hogy ha ez erze-
kenségi által életekbe az Vr ellen vét-

Iac. 5. v. 14

tettek, az imádságnak hűti által eltör-
lettefenek. Ezek után CHRISTVS
neve be még zenteltet a gyortiat kéze-
be adgyak. Bizonyisagom az Z. Vr hogi
igazat mondok es az eo zent Angyali,
mikor az meg halo embernek kezébe
adatot, nagi vidamsagot vót, es ugi
mint nagi méli atombol fél serkenven,
zemeket még nitvan miczoda legien
az kit kezebe adtanak kerdettek es
ici nagi czendességbe nyugottanak el az
Vrba. Mind ezek még leven az
zege ni test czyak egyedül hideg tagai-
val marad, zaia, zeme be fogatik, keze,
laba egy helire helihez tetik, temetése-
ről gondolkodnak, mert él ment á gaz-
da, puztan hatta hazat, fergeknek, kigi
oknak es bekaknak lakásokra, sokka sem
tarthatni mert magaba még senived-
ven nagy dógi miat. zervedhetetlen.
Attianak, anianak, felésegének, avagi
giermekinek io baratival együt egieb e-
zek után nem lezen gondolatok, hanem
egy ladat. cZinaltatnak testet fél oltoz-

Psal. 77.

Psal. 101. v. 12

Psal. 102. v. 15

Psal. 108. v. 23

Ec. 2. v. 23.

idem.

cap. 7. v. 1.

tetven, es egi lepedovel be takarvan,
 kemenien be zegeztessek; ezzel fizetik
 minden zerelmedet, minden tiztesse-
 gedet, minden vilagi gondolatodat bi-
 reddel, ne veddel, igi trefal még ez vi-
 lag minden igiretivel; igi á test hamis
 remenséget, igi az ördög hamis adoma-
 niaval. Igaz, leven Z. David monda-
 sa, defecerunt in vanitate dies eo-
 rum, & anni eorum cum festina-
 tione. Ollianok leznek mint ha nem
 voltak volna. Dies mei sicut umbra
 declinaverūt, & ego sicut fœnum
 arui. Homo sicut fœnum, dies ei-
 us tanquam flos agri quod efflore-
 bit. Sicut umbra cum declinat
 ablatus sum & excussus sum sicut
 locustæ. Bölcz, Salamon igi aianlia
 ez vilagi életnek gyönyörűséget. Cun-
 cti dies eius doloribus & arumnis
 pleni sunt, nec per noctem mente
 requiescit & hoc est vanitas. Vi-
 zontag mi zűkség embernek nalanal
 nagyobra ügyekezni, holot nem tudgya

mi legyen jóvára az ő budosának nap-
piainak számára, es az údoról méli
mint az arniek él mult. Mind ezeknek
haznos gondolati. Memorare novis-
sima tua & in æternum non pec-
cabis.

Ec. 7. v. 40.

EOTODIK IN- tes.

*Atia fin halalarol temete-
se ideien.*

Homo vanitati similis fa-
ctus est. Pl. 143. v. 4.

Mutatus es mihi in crude-
lem & in duricia manus tuæ
adversaris mihi. Job. 30. v. 21.

M Ikeppen az zep niarba ki nilt
viragoknak, az őzi kemeni ho-
harmatoknak búvóssége hívadaſt
hoz: azonkeppen az halalnak kemeni

sententiaia az emberi természetnek
kedves es tekintetes viraganak, zomoru
es keserves töredelmet hoz; holot min-
den gyönyörűseges gyümölczitől még
foztia, minden ereffegét őzze törven,
meg emezti; vègre mie tezi minden
zerelemnek iozagu edességit, előttünk
él mult zepsegeknek, es gyönyörűsege
élt félebaratinknak es atiankfiainak ko-
porsoiokból ki hant czyontiai még mu-
tattiak.

Ez ó hamis igirettel, remenséged-
del es adomanioddal egyűt, czalard vi-
lag minden még fogot barátidnak, a-
vagi inkább tőled még kotoztetet raba-
idnak, baratsagodba es ideig valo hizel-
kedesidbe gyümölczők.

Ez ó keserű halál, á te fél mutatot,
tíztesseges aiandekod kit keserves ze-
meinknek könyhullatastval öttőzűnk,
mert semmi kegyességre valo tekintet
nem talaltatik te benned, mindeneket
még elesítet kazaddal egy arant vagz,
ha ket egyes nevekedszeknek viragat.

zerelembe latod, ottan nagi irigsegedbe
 lég kedvesbiket le vagod, az masik u-
 tannis, mint az, egyedül hagiatot az. Zu-
 agra zallo georlicze utan zűnetlen le-
 selkedel, hagi allattomba ellene még hu-
 zot iiadbol veletlenül még lőhessed: ki
 sem atiaknak nagi zorgalmatosságba,
 es fēlelembe fél nevelt magzattioknak
 nem engedcz, sem vélek valo sok dai-
 kasagokat nem tekinted, sem rolok va-
 lo segítsegeket vigasztalásokkal egyűt,
 sem még fogiatkőzőt nemzeteknek za-
 porodásokat nem tekinted: sem zere-
 mes hazasságbeli gyönyörűséges életet,
 sem io termetet, sem gyenge orczákat
 zep őltőzetekkel, sem bőczületet, sem
 penzt, sem iozagot, mindenekre egy a-
 rant ki őntöd mérges dűhőssgedet.

Oh en ozze gyűlt baratim tekincze-
 tek az én panazolkodásimnak nagi fai-
 dalmat, ez kegietlen hoherellen, ki
 nagy utolsó zűksegimbe, ily zerelmes
 tarsomtól még főtöt, miczoda remen-
 segimtol valasztattam él, miczoda bi-

zodalmomtól estem él gondolliatok; ugi
mint kivel egi valek testel, egi valek
vérrel, egi valek akarattal, egi valek
erővel, egi valek tizteffeggel, egi va-
lek örömmel, egi valek io akaraim beo-
czületibe, egi valek hűtbe, egi valek
Isteni zolgalatba, egi valek hazamba,
egi valek mezőbe, egi valek haborusa-
gomba, egi valek vigasztalásomba.

Iob. 20.

Oh en atiamfiai ákar czyak tű za-
niatok arvaságomat kik tudgyatok i-
gaz keserűségemnek síralmit, mit vez-
tettem él, miczoda mondhatatlan kar
vallasom következet. Ha beteges va-
lèk es erőtlen eo hordoz vala, ha bizo-
dalmomba meg fogiatkozom vala mint
neha törtinik, nagi sokaknak, kéz vi-
gasztalásom vala, es erősítöm: rest es
tunia valek, eo vala izgatom, á mellet
segítöm, es czendezen serkengetöm.

De hova vitetettel? hova ragattatal
en ziuemnek Zerelme? egimas zere-
tók voltunk életünkbe, mint valasztá-
tunk el az, kegyetlen halaltól. Oh keser-

ues él valasztas, kit egiebt e naladnal
nem czelekedhetet volna mērges fula-
ku halal.

Mert kiczoda talaltatot volna ez
földön oli irgalmatlan, ki latvan az
mi zűksēges eggiessegűnket, es Zerete-
tűnket még nem kegyelmezet volna,
ha nem czyakte, ô kegielemnelkül go-
nozba fundaltatot kegietlen halal, min-
den io ügyekezeteknek, io tanacznak,
io tarsasagnak gilkos ellensēge. Meltan
halalnak hivattatol mert minden iok-
tol gonozt hallaz, minden lelkes alla-
toknak termezetinek ronto ellensēge
uagy, mindenekkel mihelt ez vilagra
hozattatnak, ellenkezel, élevessegek-
nek iriossegēert, mint hogi té az igaz el-
tető életnek még holtal, azt kiuanod
minden allat, te dűhőssēged altal még
ferteztetven semmiue legien. Még
emeztet kedvem zerent valo atiamfi-
at gonoz irigiseg, á mellet engemetis
még sebbetel.

Nem elég halalom vagie ennekemis,
 holot minden niavalyara vigažtalas-
 nelkül hagyat, csak ugi ingadoztatom
 mint az, tamaznelkül valo kő fal, a-
 vagi ozlopnelkül valo epület, kire min-
 den gondoknak Zorgalmatossági hani-
 otlottanak, kik alatt még farat elmem-
 nek testével együtt semmi batorságos ni-
 ugodalom nē adatik. Mit varhat az
 még rothat, es fundamentomnelkül ua-
 lo ozlop romlással egyebet, kinek feize
 es tűz kezitetet. Innet még teczik,
 hogi bantad életemet, mert segítőmet él-
 vőtted mellőlem, hogi nagyobb gyötře-
 lemmel banat közöt keseregven még
 kötőzhes es zokot rabiaid közé vétthes,
 hogi ne egizer őlettestem még tőled, ha-
 nem minden oraba, mig lehelletemet
 vonzom. es N. emlekezeti ezembe fo-
 rog ez ream ki őntőt haragodnak boz-
 zúsaga.

Siriator azért, siriator én kőniuező
 zemeim, mert még biruadot, kinilt pi-
 ros rosanak zine győniőrűsleges kerted-

be, él vézet minden kedves illattia,
mert természetibe még ferteztetet az
gonoz ellenségek gyűlösege miatt.

De miért zerettük egimast oh én ke-
vanatos atiamfia? avagi miért val-
tunk él egimastol ha egi mast zerettük?
Ezerte, hogi kedvem ellen mellőlem
fel vetessél, mikor életemnek leg iob ko-
raba iutottam volna, mikor tellyes va-
lek hozzád való kedvembe, mikor min-
den remenségimbe, nagi előmenetem
vala, akkor kelle még valnom te tőled,
véled együtt mindenekhez való ked-
vemtől, es minden remenségimtől?
Mind ezekbe az, én siralmimmal, az én
keserves soha zkudasimmal, á te örömed
es vígaságod nevededik az én keduem-
nek es remenségimnek fogiatkozása-
val, mind az tellyes remenségbe való
iokat még talaltad, mind kediglen io
kedvednek alhatatos győniörködtete-
set, mert ha zinte zerelmesedtől még
valtalis, zerelmesbekhez mentel.

Oh keserves állapot mint czalattat-

Ps. 70. v. 16

Apoc. 7.

Ps. 83. v. 8.

tal még gondolatodba. hol vadnak ked-
 ues atiadfiának edes bezedi? hul ter-
 hed kőniebitő zorgalmatos futkosási?
 niaiás erkölcszenek nemes termezeti?
 kedues tekinteti? de te ezeknek kőrü-
 lem valo fogiatkozását. nem erzed,
 mert az barant követed ki minden ter-
 hes zorgalmatosságot magara vót; ki
 minden niaiasság félet valo niaiasság-
 ba őruendez: mert az hatalmas zere-
 tetnek Vraba be meritettél; te az te
 igazan es hűven zolgalt uradnak őró-
 mebe be küldettettel, ki tegedet zaba-
 don még hit minden iozagan; á hul az
 Isteneknek Istenet lathatod Sionba: á-
 hul Angialoknak tarsaságaba, kedve-
 sen minden zorgalmatosságnelkül, ni-
 aiaskodol, zenteknek külömb külömb
 seregi közöt alleluiát eneklez:

Vaiba azt erthetnem felőlem mi-
 czoda emlekezetbe legyen mostan na-
 lad azte előbi atiadfia, Kinek ereienek
 te valal ozlopa, mibe hattad: miczoda
 zorgalmatosságokba meritetted; mi-

czoda terhekkal terhelted még él nio-
matot hazadat. De ha zinte ezekről
emlekeznélis, azon örvendez ket seg-
nelkül, hagi te ezekből, ki szabadultal,
hagi az sok zorgalmatosságok közül
még menekedtel, hagi oda iuthattal, á
kit ohaitottal, á ki rt fohazkodtal, á
kit leg iob rezül magadnak valasztot-
tal, á houa alattomba kinczet giüi-
téttel, kiert mindeneket még utalvan,
az zent aldozatoknak ideien buzgo i-
madsgid altal könyörgöttel. Amite
nalad romlandob vala, it hagyad,
á mi leg erősb, es allandob á hozra-
gazkodál.

Mint ha hallanám az én atiamfia-
nak ohaitasimra es panazolkodasimra
valo feleletit. Nem feletkeztem el, se-
mis feletkezem el te rolad kedves ati-
amfia, mert az én üdvözítő Istenem-
be még geriet zerelmem nem hagi
él feletkeznem; tudom mibe hattalak,
tudom mibe voltam mibol vetettettem
fél, ha testi vigasztalásimat, nem segít-

Esa. 49.

hetlek mint annak előtte mikor véled
együtt valek; az én zerelmes Istenem
előt, te eretted kőniörgők, hogy fohaz-
kodásodat enihicze, zorgalmatosságo-
dat koniebicse, hadakoszasodat erősít-
se, hogi mikor zent akarattia lezen, e-
zē bekefeges es nyugodalmos örömrre be
hozzon. Zerettelek atiamfia CHRIS-
TUSBA ez sovani vilagon, hogi félet-
kezhetnem élroladez nagi bősegnak ö-
römebe, fél emelcm kezeimet az hatal-
masságnak zent Vrahhoz, minden keser-
űségből fél vót zentinel egietembe,
hogi io modot adgyon, es rövidet, ki al-
tal lathassuk hamar údon egimast zin-
ról zinre.

Oh en Zerelmesem, méli mezze te-
teter vigasztalások azok én tőlem hogy
á te kívánságid én erettem be telliesed-
gienek, az én sok zamnelkül valo vet-
keimert, mert tudom menire még hoz-
zabitatik, kinek czyak gondolatíjs fél
haborittyak keserves zűemet. Hova
téríek avagi hova forduliak, ki félet

még immar én erettem, kinek ekesen
valo zolasa baratimnak es atiamfiai-
nak kívanságokat élegitheti még.
Czak neuel voltam én gazda hazunk-
nal, mindenek á te rendelesedből füg-
genek vala, mindben lakoknak, mind
ióvevényeknek, te egyedül eleget tez
vala. Ki nittia még immar modgia-
val kézeit az zűkölködőknek. Ki lezen
zorgalmatos tauul letembe, űdveffé-
gemről, egessegemről, kinek kóniörgesi
Zörgetik én erettem az zent Vrnak ai-
taiat. Te altalad volt elmemnek czen-
dezsege, te altalad nyugodalmő, te alta-
lad io hirem nevem baratim között, te
altalad tiztembe, es hivatalomba valo
zorgalmatossagom, es czendez lelki is-
meretem. Mert mindenek te ielen le-
tedbe, modgyaval, zügolodasnelkül, es
haboruságnelkül végeztetnek vala.
Iai mind ezek az én nagyobb niavalia-
imra mind él vétettenek, te véled egi-
űt, minden iovaimitol még foztattattā,
véled egyűt mindeneket él vittel: te

naladnelkül immar, minden gondok,
minden félelmek rettegesekkel együtt re-
am rohannak, iminet imez, masunna
még mas túrhetetlen karvallasok kö-
vetkeznek.

Job. 19. v 21

Mit mondhatok egiebet az Vrnak
zent kezei útóttene még engemet, ki-
nek kemenisege még émèzti keserves
zúvemet. En sebesitettem még az Vr-
nak öldöklő Angialatol, nem te zere-
mes atiamfia, kicziak el ragattattal az
életnek életére. te az Vrba niagzol, én
raitam kediglen az bozzu allo ellenfe-
gnek ckei zantanak. En zep gyümöl-
czöző kertemnek él vonattatot kérte,
mindennek ragadomaniara vétettet-
tem, én fiafikomnak még zegetet zar-
nia ninczen mi alatt fiait otalmazni; ho-
ua legiek magamat siratom.

Indulliatok még ezokaert, es foliatok
én Zemeimnek könihullatafi, mert á ki
ez ideig tartoztatot az él vétetet.

Nittassanak meg az én feiem ned-
vességinek czatornai, hagi bõuõn mos-

hassam alnak sagimnak undok sagit, kik
míat az nagi Istennek haragiaba estem.

De mit vigasztaltok én io barátim
engemet, miért mondgiatok hogi ne si-
riak, es ne tóriem züüemet. Hogi ne si-
rassam magamat, hogi ne ohaiczam él
vét kinczemet, auagi hogi ne keseregi-
em niomorult állapotomat. Lassatok
tű magatok es itilyétek, es ugi sed-
gicetek meltatlan törődesemen ha nin-
gen keserűségemre valo igaz saidal-
mom. Nézétek az én banatomnak még
bült tetemet, mint még wonta tőlem elő-
bi io akarattyat, még süketült minden
kialtasimra; hogi ne fáilalliam még
nilt sebeimet, hogy ne erezem ily-
len kedves Isten ayandekatul valo még
valasomat, kit ingien maydan föld-
nek még emeztő gyomrába kellettik bo-
czatanom.

Siratom, nem marhaimba valo kar-
vallasimat, hanem saiat testemet es vé-
remet, kit az halálnak, kegyetlen se-
giverre kette vagot, egik rézet az eghek

lob 6.v.12.

nek magasságiba zemeim elől fél tetet-
te, az masikat gane közébe vétette,
hogy ez undokságba rothadgyon. En
vagyok, én vagyok az, ki á ganeba ha-
giattattam. Hogy mondgyatok azért
en barátim hogy ne keseregiek. Az en
zivem nem Adamas kö, hogy ne tudna
kesergeni, sem tagaim erczből nem ön-
tettottenek hagi ne érzene, de még az is
még czendül mikor még üttetik. igenis
érezem, igenis fájlalom, mert az. én fai-
dalmim zivembe niomtattattanak nagi
erős saito által.

Nem tagadhatom emberi zivem-
nek gyarlo allapattyat: nem vétetem
ki ha zinte ügiekeznemis zomoru fai-
dalmimnak felindult haboruit. Még
boczaßatok azért én vigasztalo bara-
tim faidalmas zivemnek, es könyörü-
lietek én raitam, gondolvan méli nagi
büntetést erdemlettem az. én nagi vét-
keimert, meni iovaimitol egy oraba foz-
tattam még. Cziak az nem hizi iti-
lem á ki nem ismérte. N. ki nem

vőtte zolgalattyat, ki nem tutta zere-
tetit.

Nem vetőlködöm az én Vrammal
Istenemmel, mert élhitem hogi igaz i-
tiletiből czelekedte, sem ellene nem
mondok zent akarattianak, kinek ha-
talmasságnak kezébe olyan vagyok
mint az fazakas kezébe az agiag.
Miert czelekedici csak eo maga tud-
gy.

Iob. 6. v. 10

Oh zerelmes atiamfia még sem túr-
hetem magamat, raitad ohaitok nem
hogi te ohaitasra melto volnal, hanem
én magamert sohazkodó, kinek keseru-
ségnek poharanak seproieucel együtt még
itala adatot, ha mi hasonlo pohar ez é-
lőt adatik vala, véled együtt könyeben
még ihatom vala, mostan kediglen
csak egyedül ream töltettetik.

Nem ketelkedem én atiamfia hogy
azoknak kedves tarsasagaba nem ra-
gattattal, kiket halalod orayan uagy uig
orczaua belső lelki zemeiddel körüléd
lacz vala, es ához siettel, kinek tizta

ziuettel zolgaltal, kinek aítatos kőni-
 őrgesidbe magadat aianlottad, kihez
 testednek nagi faidalmiba fohazkodtal.
 Tavol legyen tőlem hogy még nyert bo-
 dogsagodat, bannam auagyirigyenem,
 hanem te tőled valo el zakadasomba
 arua feyemet siratom. Kire tekinczek
 immar puzta hazamba, kiről gondol-
 kodgyam tavol letembe, kihez siessek
 még zerzet dolgaim utan. David ki-
 rali nagi keserűseggel Istentelen fianak
 siratta halalat ki halatra kerefte eotet,
 es mezitlab nagy kőziklak kőzöt budo-
 statta. Absolon ugy mond, zerelmes
 fiam Absolon, én zerelmes fiam Abso-
 lon, ki adgya a Zt ennekem hogy én te e-
 retted még halljak zerelmes fiam Abso-
 lon, zerelmes fiam Absolon? hogy ne si-
 rassalak én tegedet, én segítő tiztessé-
 gem, én őrizőm es én otalmom, én bizo-
 dalmom Isten utan. Samuel propheta
 sirata Sauul kirali vezedelmet, kit I-
 sten zeme elől engedetlen segeert el vé-

2. Reg. 18.

1. Reg. 15.

ter vala, es ki az Sathantol még kő-
nikeztetet vala, hogy ne sirassalak én
tegedet nagi alazatoßságnak es enge-
delmességnek tüköret, kibe ennekem
tellyes örömöm vala? De mit mondgy-
ak egyebet zent Dauiddal, Irgalmaßsa-
got es itiletet éneklek te neked én Iste-
nem, te attad volt nagy irgalmaßságo-
bol vigasztalásomra, én buntetésekre i-
gaz itiletedből te még él vötted. Kinek
noha él vételit kesergem, zent emleke-
zted mind az által nalam marad
mind örökke ili kedves ayandekodert.
Nehez, es felette igen nehez, ez vilagi
eletembe zomoruságba valo eletem, de
bizodalmonat felseged kegyelmessége-
be vetven, hogy az el vót tölem meg
mutatot iovaider, zokot io voltodból
zent lob példaiat tekintven ket anyni
vigasztalásidal meg latogacz. Hanem
az arnyek vilagonis, de az örökke valo
meg kezitet orzagodba bősegesen még
adod.

Psal. 10.

En Istenem es en draga remenşegem,
 az en zomoru ziuemnek agy lelki vi-
 gaztalaşokat, hogy meg emezteşsenek
 minden modnelkül valo keşeruşegnek
 indulati, hogi te Z. földşegednek zolgal-
 haşsak zomoruşagnetkül, es varhaşsam
 uigh orczaua az te el iõuetelednek ki-
 uanatos orayat.

H A T O D I K I N- tes.

*Az igazaknak halalo-
 krol.*

Justorum animæ in manu
 Dei sunt & non tangit illos
 tormentum mortis. Sapient.

3. ʒ. 1.

Psal. 33.

M Ikeppen az, zent lelek tanubiz o-
 nisağ tetelibol, az, Istenteleneknek
 halalok gonoz, kik tellyes életeket Isten

bozúságára sok fertelmes bűnökkel
 megundokítottak, és az Istē tisztefféget
 még utalván testek kívánságot kőuet-
 tek: Azonkepen azoknak halálok,
 kik kegyesen éltenek, Isteni félelemben
 életeket rendeluen, Isteni balaadasba
 gyakorluan magokat, testek sanyarga-
 tasával meltan Isten előtt dragalatos-
 nak neueztetnek. Es noha az Istente-
 lerek előtt hasonlokeppen, mint az go-
 rozok lattatnak még halni, mind az
 által bekefégbe vadnak az Vrnal, mert
 azoknak lelkeket az halálnak gyötrel-
 me még nem zomorithattia. Mert
 midőn magokat kēzitik az fél vót te-
 rehnek le rakására, gyönyörűséges nyu-
 godalom által az Vrba élaluznak, és
 úgy mint minden faratságos terehteol
 még kőniebitetuen az égbeknek ma-
 gaságiba repulenek; hogy azzal ör-
 uendetes napokat elienek, kit ez vi-
 lagon sok keserűségeknek nyarvályai al-
 tal kőuettenek, kinek zázloya álat hi-
 uen hadakoztanak az ellenséggel.

P. 115. v. 15

Psalms. 126.

Mert mikeppen Z. David mondgya
cum dederit dilectis suis somnum,
ecce hereditas Domini, filij, mer-
ces fructus ventris, nem halalt ha-
nem csak almot ad, mint kedves fia-
nak nyugodalmokra, es ez alom között
örökre való örökseggel ayandekoztat-
nak még, es fiaknak jutalmával tiztel-
tetnek, es dragalatos mehek gyümöl-
czevel legeltettetnek, annak kedves gy-
ümöleze által, kit mi nekünk kegyes
zűz Marianak draga mehek gyü-
molcze kezite.

Psalms. 90.

Akkor igazan be tellyesedik azis
kit Z. David által kedves hűeinek vi-
gasztalásokra igirt: Quoniam in me
speravit, liberabo eum protegam
eum quoniam cognovit nomen
meum. Clamabit ad me & ego
exaudiam eum, cum ipso sum in
tribulatione eripiam eum & glo-
rificabo eum. Longitudine die-
rum, replebo eum, & ostendam il-
li salutare meum.

Ez, halállal való tusa koda satis kegyelmes zemeiuel nezi, mint zent Istvan első Martyr lata J E S V S T allani attyanak iobya felől. Kinél, hova lehet kedvesb, es batorfagosb, az hadakozó leleknek, mikor nem űlni, hanem allani lattya feye felet, az eo feyedelmét segitseget hozni, hogi meg zabadittasok az még vétet halotol, hogy oldala melől ezeren él essenek, es tiz ezeren iob léze felől, eo hozzaya kediglen nem közelgethessenek. Hova lehet kedvesb, es gyönyörűsegesb hiuatal, midőn az iegy es iegestől hivattatik Kelyfély sies, én zerelmem, iővel még koronaztatol. Immar az tél él mult, az zaporis él ment, es él tavozot. De mind ezekbe kemeny iga, es nehez terehalat noha meg nyomatatuan izzad, hiruad, es fohazkodvan ohait, az zegeni test, zine mind az altal az. Vrra vigyaz, es ugy mint ielen letebe kerdi, mikor meggyek, es mikor ielenem meg az Vrna k orczaya élőt. Adhæsit anima mea post te.

Siti-

Act. 7. v. 55

Psalm. 90.

Can. 2. v. 10

Ps. 41. v. 2.

Ps. 62. v. 1.

Iob. 7.

Ps. 141. v. 8

Sicut anima mea ad te, quam multipliciter tibi caro mea. *Vi-
zontag Z. Iob.* Sicut mercenarius
praestolatur finem operis sui. es *Z.*
David. Me expectant iusti donec
retribuas mihi.

Es Iol lehet az halál minden allatok
közül legretteneteseb, kinek kegyetlen-
seget, meltan rettegik az igazakis,
mind az által Istennel való egyességert,
es az örök bódogságnak él veteliert es
ez világi sok nyomorúságból való
még szabadulásert nagy kiüanatosfagal
sokaktól kiüantatik, ugy mint örök é-
letnek meg szerző ezeköfzi, es menyei
bódogságnak laytoraya.

Igaz dologh hogy még az valasztot-
tak is rettegik ennek hatalmat, mint eo
magais az igaz bódogságnak zent vira,
de sokkal külömben hogy sem mint az
Istentelenek, kiknek melto rettegesek
vagyon, az eo solgyanak fél veteleért,
kinek zázloya alatt vitezkedtenek ez
vilagon. Ezokon gyakorta törtinik

hogy

hogy ennek rettegesi miat, ketsegeis es-
nek, ellensegeknek sok bűnöknek zeme-
kre való hania saert, kik noha nevel-
kereztyeneknek tartottak magokat,
mind az által czelekedetekkel még
tagadtak két ur Zolgalattya alatt, többet
testeknek zolgaluan, hogy sem mint lel-
keknek.

Még haborodnak az zentek is, az
halál félelme miat, de nem fél habo-
rúdnak természetnek gyarlosága miat,
bizonyos bizodalmost az eo iegyese-
hez, kit ez vilagon zerettenek, kihez
ragazkodtannk vala tellyes szíűekkel,
Mint az Patriarchak, Prophetak, Apo-
stolok, Martyrok; kik noha kérezt által
es vérek hullása által mentenek által
ez nagi haborodot mélysegen, mind az
által, mind azokat semminek tartuan,
nagi örömmel, kiuannak vala testektől
elzakadni, hogy CHRISTVS SAL le-
hetnének. Zep peldad vagyon Z. Ig-
natiusbá Z. Iános Euangielista tanitua-
nyába, ki mikoron az féne oroZlanok-

Phil. 1.

nak még zaggatására á pogan czazar-
 tol sententiaztatot volna, igi ír az Ro-
 mabelieknek, hogy ő erette ne imadko-
 zanak az zent Vrnak, hogi még zaba-
 ditatnek az kegyetlen vadaknak fogay-
 tol, mint az tob Martirokkal is czeleked-
 tenek, kik mind ehsegekről él feletkez-
 ven, mind zokot kegyetlenségekről, la-
 bok előt leféküznek vala, es nyalogat-
 tyak vala testeiket. En tudom ugy
 mond fiaim, mi legien ennekem haznos,
 ha zinte azok az fene uadak nem akar-
 nanak is engemet illetni, én magam le-
 zek izgatoyok, CHRISTVS gabona-
 ya vagyok, oktalan allatoknak fogok kő-
 zőt öröltetem. Ille vala Z. Martonis
 ki halála orayan latuan az kegyetlen
 Sathannak ielen letet, nagy bizoda-
 lommal még erősitetuen igi zolittya
 még, mit allaz it fertelmes oktalan
 allat, semmi halálra való okot nem ta-
 lal, én bennem. Abrahamnak kőbele,
 fogad be engemet.

Ez külömbfeg az bűnösöknek halála és igazake közöt, hogy az bűnösöknek halála bizonyara halál legyen, mert nem csak á test temettetik el, hanem az még fertezet lélekis pokolba örök halálba temettetik; és él valik Istennek minden kegyelmetől. Es noha azis az fél tamadasbol fél tamad, mind az által az, á fél tamadas, mindegy nyavalyas életnel nyavaliasból, mert mind együt á testel örökre kínoztatik. Méli Z. Ianoftol második halálnak neveztetik.

Az igazaknak kediglen halalok ui életnek gyönyörűseges élete, kik ez vilagon ugy halnak még, hogy az mas vilagon mind örökre ellyenek. Kit az mi üdvözítőnk, bizonyiság tétele bizonyit.

Aki hiszen én bennem, ha zinte még holt volnais él, és minden áki és hiszen én bennem, soha örökre még nem hal.

Ezeknek testek az földbe vettetnek hogy az még anyni gyümölczöt

Ap. 20. v. 15

Ioan. 11.

hozzanak, es hogy az fél tamadasnak
 ideyen, mint az lilium giökereznek, es
 O/14.v.6. hogy az örök életnek iözágát még tar-
 czak.

Mind ezeknek gondolatiból, meni
 nagy örömbé legyenek az igazak, mint
 egy homály által latuan, haioczka yok-
 nak az haboru tengerből batorjagos
 partra valo ki kötéseket; es ugy mint
 zanki vetetteknek hazayokba valo za-
 bad meneteleknek izenetit vèzik: es
 hogy sok ideig valo tómléczekből, za-
 badulasokat ertik mondhatatlan dolog.
 Ezt ohaitya vala Z. David. Hei mi-
 hi quia incolatus meus pro longa-
 tus est, habitavi cum habitantibus
 Psalm. 119. Cædar, multum incola fuit anima
 Psalm. 141. mea. Vizontag. Educ de custodia
 animam meam ad confitendum
 nomini tuo. Hei mihi quia inco-
 Psalm. 119. latus, &c.

Az sem keves vigasztalások, hogy
 lattyak zabadulasokat, ugy mint egy
 nehez tórból, ez vilagi sok zorgalma-

tosfagoknak ketelensegeből, testekre ua-
 lo gondviselesekéből, melyek nyarvalyas
 leleknek kik Istent zomiuhoztak, úgy
 mint zörgőbekoyok volt, kikhez, noha
 úgy nem ragazkodtanak mint ha tu-
 laydön üdvességekről él feletkeztenek
 volna, avagy Isteni szolgalatba még
 czőköntőnek volna: mind az által,
 latattanak még neheziteteneknek mint
 egy minden napi ketelen való rabság a-
 lalt, más ügyeket forgatván zű-
 vókbe. Ezért örvendezven mond
 zent David. Anima nostra sicut
 Passer erepta est de laqueo venan-
 tium, laqueus contritus est & nos
 liberati sumus.

Pf. 123. v. 7

Annak felette ha mi fájdalmokat
 testi gyötrelmekkel együtt szenvednék,
 nagy io neven vezik, halakat advan
 az nagy Istennek, hogy valamenire re-
 zeltetnek az CHRISTVS kinzenue-
 desébe, es így minden fájdalmokat eny-
 hitik az CHRISTVS kinzenvedése-
 nek gondolatiual. Akkoron gyötrel-

mek

Gal. 2. V 20

mek közöt mondgyak zent Pallal, az
CHRISTVS keresztinek, még fezitet-
tem, élek én, nem én, hanem él én ben-
nem á CHRISTVS, á ki én erettem
atta eo magat. Eorvendez tovab söt
ugyan ki uanyais, hogy bekeség zenu-
desenek kegyelme által, inkább zenu-
teßék az balando test, hogy á vétkek-
nek maculaitol még tisztitaßék. Azert
mondgya Z. Agoston, it éges, it vaghy v-
ram, hogy az után mind örökke enge-
delmes legy.

Ez, faydalmoknak egik könyvebitő or-
vossága azis, midőn io lelki ismèreték-
kel biztattatnak, io életékel Isten kegy-
elme által, io maga viselesekkel, Isteni
zolgalattyokba valo hű még maradaß-
sal, igaz hűtőnek még tartasaua mint
Z. Hillarion. Z. Pal Apostol es több sok
zentek. Istennek kegyelme által va-
gyok, á mi vagyok, es az Istennek kegyel-
me nem volt üres én bennem. Io hada-
kozast hadakoztam, futasomat él vé-
geztem, hűtőmet még tartottam ki-

1. Corin. 15.

v. 10.

2. Timot. 4.

v. 6.

sert ennekem él tetetet az igazságnak
koronaya. Z. Hillorion mit félz én lel-
kem, betuen eztendeig Zolgaltal az
Vrnak.

Ezek még leven, tudgyak hogy az
igaz biro eleibe vitetnek, kinek aka-
rattiat követtek, kinél tökelletes mun-
kayoknak fizetesét még gyűjtöttek
mint kéz kinczekre batorfagofon kiuan
koz nak, ki minden lepeseket ez vilagi
unkalodasokba még olvasta fizetesre.
Ha valami gyarofagokbol esetet ze-
mekre hanyis ellenfezek halalok ora-
yan, az CHRISTVS veghetetlen ke-
gyelmet erdemeuel együt az ellen vé-
tik, hogy azokrol pænitentia tartasok
voltez uilagon, banatokkal es könyhul-
latasokkal.

Oh meli bodog lélek az, á meli zanki
uetesenek veget vetuen, minden veze-
delmes még kezitetet törökből, félelem-
nelkül zabadon kirepül, örök zabadsa-
gra; holot minden bodogfagoknak, vég-
hetetlen koronayauul még ayandekoz-
tatik.

Ho-

Iob. 31. V, 4,

Pr. 5. V. 21.

Ap. 7. v. 17.

G. 21. v. 4.

Lu. 12. v. 37

Ps. 30. v. 20

Ro. 8. v. 18.

Ps. 15. v. 5.

Tr. 3 v. 24.

Ps. 131. v. 14

Es. 44. v. 23

Holot az eszerelmes iegiesenek eolet-
kezésibe erkezik; Holot czudalatos An-
gyaloknak eneklesekkel tizteltetik. Ho-
lot CHRISTVS zent kézeiuel köny-
hullatásit orczayaról él törli. Holot
az, menyei karoknak még ekesitetet ze-
kibe boczúletesen ültettetik; Holot fél
őveczuen magát JESVS által menuen
zolgal nekye. Akkoron fél kezd ki-
altani.

Oh meni sokasága vagyon áte edes-
ségednek Vram. Bizonyara nem vol-
tak meltok ez vilagi zenvedések erre á
dűczősegre kire fél vetettem. Eunes
Ceciderunt mihi in præclaris, & e-
nim hæreditas mea præclara est
mihi. Pars mea dominus dixit a-
nima mea. Ez az nyugolmom mind
örökön örökke, it lakom, mert ezt va-
lazzottam. es Esaiassal. Laudate cœ-
li quoniam misericordiam fecit
Dominus: jubilate extrema ter-
ræ, resonate montes laudationem
saltus & omne nemus.

Oh Istennek veghetetlen meg kezitetet öröksege: Oh CHRISTVS vére hullásával, rendeltetet ország: Oh öröm félet való bodog remenség; Oh minden vilagosságnal fenyesb düczőség, fogagy be engemetis hogy rezsse lehessek enis, az en Christusomtól kezitetet bodogságba; mert iffuságomtól fogva tegedet zomyuhoztalak, te eretted faradoztam, te kedvedert mindeneket meg utaltam Z. Pallal mint a ganet hogyi te benned lathassam az meg foghatatlan düczőségnek urat. az Z. Haromságot, egi bizony Istent Amen.

AZ VTOLSO ITI
let Napyarol.

Ecce dies Domini crudelis, & indignationis plenus, & iræ, furorisq; ad ponendam terram in solitudinem,

& peccatores conterēdos de
 ea, quoniam stellæ coeli, &
 splendor earum, non ex-
 pandent lumen suum, ob-
 tenebratus est sol in ortu suo,
 & luna non splendebit in lu-
 mine suo. Es. 13. v. 9.

MEly rettenetes nap legyē ez, mindē
 terempter allatoknak, az elől iaro
 ielek vilagoson még mutattyak, holot
 az Istennek mindenféle nemes teremp-
 ter allati zokot zepsegekbe még fogy-
 atkoznak: midőn az föld retteges mi-
 at özze törtetik: a tenger, nagy
 haborui miat zokatlanul fel emelte-
 tik, kiknek retegtesítő félelmi miat,
 az emberek még zaradnak, es még é-
 pednek, gondolhattatok kereztiének,
 holot még az egheknek ereijs még
 inditatnak, hogy ne haborodnanak

Luca. 21.

Ap. 6. v. 12.

még

még az álattoK valo allatoknakis ter-
mezeti.

Es iollehet ez okokert ez keserűség-
nek napyanak bizonyos még letele, Oly
rettenetes lezen kit az emberi élme
még sem foghat, még sem gondolhat,
az zantalan sok bűnőknek meg arat
gonosagiert, az Istennek nagy haragya-
nak ki öntő bozzusagaert es kemeni
sen entiaianak, változhatatlan igaz-
sagaert: mind az által zokot kegyes
atai indulattyabol az hatalmas Isten,
ez rettenetes ieletet azért boezyatya
elől hogy ezeknek általa, bűnőkből va-
lo mégterefre indicza, hogy az kik a-
tiai io voltanak zerelmeből, Isteni fele-
lemre nem inditathatanak, es lelkek
űdveffegének zorgalmatos gondnife-
tesere, ákar czyak ez utolsó historia-
nak félelmi által még haytassa-
nak.

Ezen atyai kegyelmességenek io vol-
tat mutatta az első vilagnak vezedel-
mekoris, minek előtte viz őzönnel testi

- Gen. 6. buya ságaert él véztene. Mint Noé barmakának, az eztendeig való építéssel ielenti vala víz, azon által való vezedelmeket, ha fertelmes bűnökől ki nem ternének; ezen közbe Noé által prédikáltattya valais Istennek ellenek ualo nagy haragyanak bozsu allasat. Igi Sodomának, es Gomorhanak el súllyeztése előtt, az igaz Loth által, akarya vala rettenetes vezedelmeket tavoztatni, mikor két Angyalat Sodomába küldé, kikre nagy dühösséggel támadanak. Honnat ez két Angyal zemeklattara kézen fogua Lotot feleségestől es gyermekestől ki viuek, nevetűe ez közbe Lotot az Sodomabeliek, még az eo maga vèis, kiknek leanit iegzete vala, hogi ki hinak őket városoknak vezedelméből. Hasonlo keppen czelekedek Ninive városbeliekkel, Ionas Propheta prédikálásaual, Pharaohual Égiptusba, Moises által, sok czudateteleknek ielei által, minek előtte az véres tengerbe el meritene minden nepevel.

Azonkeppen czelekedek Izrael fi-
airval, minek előtte rettenetes nagi rom-
last tenne, az Isten telen Antiochus, ki
Ierusalembe niolczan ezer embert va-
gata le, még aninit rabsagra viuen es
megfoztuan az Isten templomat, min-
den ekeffegitől negyven napig lattatta-
nak nagy ielek az, eghen mint seregek-
nek kementi út közeti. Ierusalemnek
keiglen utolsó vezedelmé előt az mint
Iosephus iria, az eghen lattattanak
hadakozók, es Ierusalem piaczan uerek
lattatot le czepegni. Z. Gergeli Papa
ezekhez hasonlo ieleket zamlal, minek
előtte az poganságtól Olaz ország még
tőrettetnek, es benne leuó nepek közül
zantalanon le vagattatnanak, es eh-
segel még emeztettetnenek.

De az regi iegyeknek vézedelmes ie-
leneseknek hadgyunk beket, az él mult
eztendőkbe minek előtte Erdelinek, oly
halhatatlan, es czyak gondolatrais iz-
honiu romlása es vezedelmé köuetkez-
nek, meni zantalan ieleneseket lat-

2. Mach. 5.

Iosephus de
bello Iuda-
ico lib. 7.

cap. 12.
Greg. Ho-
milia 1. in
Euangelia.

tunk, neha tűzes seregeknek kementi
utközeteket, neha mint ha vérbe ke-
vertettének volna, mint egyik sereg az
másikat, sem latomaskeppen kergetne
es még émeztenc. Mit? Minek előtte
Varadot a török még szállana, es varo-
sat még égetne az. Var arkanak külső
partyan nem de nem vér ütötte fél?
Nem de sokak nem lattake az CHRI-
STV skinianak kepet vérel véreitez-
ni? Nem de sok farkasok vilagos
nappal czintermekbe es templomokba
sokak zemek lattara menteke be? Nem
de uczarol uczara az sok ebernek or-
ditasokat ez vezedelmek elöt nem
hallottuke? egez varos neha nezte fe-
yer kereztet egy hazak tornyaira zal-
lani, es zantalan egyéb sok ielene-
seket.

Mind ezek által az zent Isten igaz
pœnitentiara akar vala inten, nem
akarvan senkit el vezteni, de nem
tuduk venni, azokaert igaz hara-
gyat zenvedük zenvedgiükis mind

ez napiglan. De ki ielentheti meg, a-
vagi ki gondolhattia azoknak az na-
poknak zerniű keferűsegit? holot nem
egy tartomaniba, egy varosba, sem egy
Orzagba, hanem ez egez vilagon e-
gyzer: mind törtinnek minden nyomor-
rusagok, mellyek elöt él sem zaladhat
ember, holot minden elő allat egy kefe-
rűsegre vétetik. Holot mindenek le ro-
mulvan földel igienessé leznek. Nagy
magos hegyek es halmak az nagi Isten-
nek orczaya elöt meg olvadvan él fo-
lynak. Mindezeket á mi üdvezitőnk
fajdalomnak czyak éleinek mondgya,
mert Istenteleneknek keferűsegeknek
gyötrelmi, innet véznek eredetet.

Holot az mi Istenünk az bűnnek bűn-
teteseért, az gonozok ellen fél fegyver
kezteti á teremtetet allatokat, mint el-
lenszeginék büntetése, es vélek egye-
tembe az eztelenek ellen hadakoz-
zik.

Kit az Vristen meltā es igaz itiletiből
czelekedik, mert az emberek gonozul

Pf. 96. v. 5.

Matth. 24.

v. 8.

Sap. 5. v. 18

élven teremtőjöknek nagy hozzájárul-
valo is akarattyanál, és szükséges élete-
kre rendelt teremtet állatokkal, hogy
fordítassanak mind azok zidalmokra,
örök vezedelmekre, és vegnelkül való
büntetésekre.

Ki nem vezi közületek ezébe, mely
nagy modnelkül való czelekedetekkel
véztegetik az emberek az Istennek te-
remtet allatit, úgy mint bort, buzát,
vadakat, madarakat, és egyéb ételre és
italra rendelt teremtet állatokat, ha-
sonlokeppen ruhazattyokra? Meni gil-
kosságot, országok, tolvaylasok, paraz-
naságok, buyaságok, és egyéb Isten-
telen ségek legyenek elarradua ki nem
lattyá?

Ef. 51. v. 6.

Miert az Vristen boczat haborusa-
gokat minden teremtet allatira? Nem
egyeb okai uadnak hanem, azoknak
zolgalattyok az bűnnek czelekedetire,
hanem magok altalis, auagy ingerlesek-
bolis, mind az által mivel hogy ezekő-

zok voltak az bűnökre, ezokaert Isten-
től, latattatnak büntetetni.

Ap. 6. v. 12.

Az eghekbe természetek félt való
valtozasok leuen meg haboritatnak,
ugy mint a napnak es a holdnak terme-
zetek ellen való sötetsegek. Hasonlo-
keppen a Czillagok mondatatnak Chri-
stustól le esni zantalan sok zikrazasok
miat, nem hogyeo magok le esnenek ho-
tot leg kissebikis azok közül nagyob a
feoldnel, es azokat az valtozhatatlan
egheknek ekeffegere teremptette az I-
sten, hanem hogy természetek ellen lata-
tatnak gyuladni neha, neha még sôte-
tedni, erezven az igaz vilagosságnak
Vranak él iövetelit. Nemis czuda
mert mikeppen az nap fenye mentől kő-
zellyebiar az holdhoz annal inkab az
hold még sötetedik, az czillagoknak
hasonlatoskeppen vilagosságok az nap-
nak vilagosságotól fogyatkozásba vad-
nak. Igi az CHRISTVS él iöveteli
ideyen, ki mind holdnal napnal es czil-
lagoknak feniesseb, es vilagosb, meltan

Matth 13.

v. 43.

zokot természetekbe még haborítatnak. Ha az igazak fénieskednek az Isten országába mint az nap az iras zerent, gondolyatok menenű fenyeffége lezen Christusnak, az igaz vilagossagnak V-rának. Masodik oka vilagossagoknak még tartoztatásának, az bűnőknek utalatossága, es magoknak pirulása az Z. Vrelőueteli előt, nem zenuedhetnem fel kialto bűnőknek fertelmességet.

Harmadik oka hogy latuan teremteseknek uégeinek fogiatkozásokot, hogi immar nem zolgalhatnanak azoknak kik kedveert teremtetettenc vala az Istentől.

Luc. 21.

Fogyatkozás lezen az eltető eghék közöttis, monduan űdvezitők es ez földön embereknek gyötrelmek mert az felső eghéknek változásiba alattok valo változásinakis zűkseg lennis mert akkor az földis labok alat nagi rettegesekre ingadoztatik az eltető egh között kediglen nagi villamasok, menidörgések, es sok külömb külömb

Es. 24. v. 20

Es. 29. v. 6.

val.

valtozasok leznek. A tengerbe zantalan haborusagok zugasokkal együt leznek, nagy haboknak, özze verešnek czattogasi, es minden haborusagoknak még elegyedet zörnűsege. Vgy anynira, hogy az emberek, nagy rettegeseknek miatta, még zaradnak, minden abrazatoknak ekešseginek még hiruadasaba; mivel hogy, sem zinek, em abrazatt yok tekintetre kedvesek nem leznek, még zaraduan es epeduen minden oraba valo félelmek miat: ézekbe es elmeyekbe, még fogyatkozuan, ugy hogy egyik a z masikal nem nyayaskodik sem bezel, az reayok iöuendö vezedelmeknek minden oraba valo gondolattyaert, féluen sűllyedeseiktöl, menyűto köuektöl, tenger habainak elboritasitol. es hetuen het féle egyeb ielen valo nyavalyaartol.

Pf. 103. v. 7

Pf. 49. v. 2.

Es. 5. v. 30.

Es. 29. v. 9,

Soph. 1. v. 17

Kirol Esaias Propheta igi zol. Es nagy hertelen lezē, es mindgyarast, még latogattatik az Seregeknek Vratol, menidörgesekkel, es földnek még indu-

Es. 29. v. 6

Es. 54. v. 10.

Ps. 36. v. 10

Ps. 96. v. 3

laszual, es nagy forgozelnék czattogasi-
val es haborusagiual, es még emeztő
tűznek langyaival. Azont Z. Davi-
dis bizonittia, kére sed, es nē találod az
eo helyet, az az, az Istentelenet. tűz. iū
az eo orcz. aya előt, es környűl mind még
geryezti az eo ellenségit; miuel hogy
menydeörgések es villamasok kergetik
az Istentelen zűvet, nagy zeleknek zu-
gasi rettegtetik az igaz bironak él iő-
ueteli előt á bűnösőket; Az föld nagy
tantorgasa miaz leveti az fertelmese-
ket, ugy hogy sokul még maradasokra
bizodalnok ne lehessen, hanem nagy-
sok kinludasok utan tűznek langyai kő-
zöt legyen temetések pokolba.

Ap. 8. v. 7.

Az Angyalok közöttis, lattatik ne-
mū nemū haborodas es változas, terme-
zetek ellen, sok czudalatos rettegtető
dolgokat indituan Isten akarattyabol
az embereknek félelmekre; mint zent
Ianos zol az eo latafanak könyvebe.
Annak félette még haborodnak az I-
sten ellen valo bűnőknek büntetefere,

kik az Zent Vr akarattyanak nem engedtek az ô Vroknak gyalazattyaert bozzut aluan; Tovaba mondatnak még haborodniis, az itiletnek rettentet voltaert. Mint Arani zaiu Z. Iannos mondgya, azokis, nagy banat miat, még haborodnak es ugy mint rettegnek, latuan enini zantalan változásokat, es zolga tarsainak zórniüromlásokat, kiknek zolgaltanak ez vilagon.

Iob. 26. v 11

Erről mondgya Z. Iob az egheknek ozlopi rezketnek es félnek az eo él iővetelin. Mit czelekednek azért az puztaba ualo vezzô zalak, holot félelemnek miatta az libanumba valo Cedrus fak őzze törettetnek. Nem czudaezokaert ha az halando emberek nagi gyarlosagokba ezeknek félelmi miat még zaradnak, holot még az bűnnelkül valo Angyalokis még indulnak. Mint az haragos atya clôt, mind felesége, mind gyermeki rettegnek. Hasonlo keppen az még haragut Feyedelem clôt, még zerelmes kedvekereső

zolgái, és barátiul együtt rettegnek. És
mikeppen az földre le eső nagyfa, nagy
zugassal és ropogással hallatik minek e-
lőtte a földre le essek; így él közelget-
ven ez vilagnak utolsó romlása, egy-
zerf mind nagyobb félelmes ropogásokat
tezen, hoga sem mint mikor egyik ré-
ze él süllyed: miképpen minden terem-
ptet állatok fohazkodással nyögnek zú-
lések előtt.

Zamlal egyéb iejegyeket is Z. Ieronymus
Doctor kit régi Sidoknak irások között
talalt, kik az ítélet napja előtt úgy
mint előliaro rettegesek lesznek, ti zen
ötöd nappal. Első. Első nap, az ten-
ger negyven singnire emeli fél magat,
minden magas hegyek féler, maga hely-
en aluan, mint egi kőfal.

Másod, anynira még apad hogy alig
lathatni.

Harmadik, az tengeri oktalan czu-
dak az partra iűven rettenetes ordita-
fokat teznek, mind az eghig.

Negiedik, még gyűl az tenger es minden viz.

Eotódik, az fűvök es fak vérrel har-
matoznak.

Hatodik, minden épületek le romol-
nak.

Hetedik, az köziklak egy masba tö-
rettetnek.

Nioctadik, közönseges föld indulas
l zen.

Kilenczodik, az föld még igienesi-
tetik.

Tizedik, ki iűnek az embcek az
barlangokbol, es ollyanok leznek mint
az bolondok egy masnak nem zolhat-
nak.

Tizen egyedik, fél tamadnak az ha-
lottak, es kiki koporsoia előt al.

Tizen kettődik, az czillagok le esnek
az eghból.

Tizen harmadik, minden ember még
hal, hogy fél tamagyanak az halottak-
kal.

Tizen negyedik, még egh az föld, es az éltető egh.

Tizen ötödik, ui egh lezen es ui föld, es minden ember fel tamad. Ezek után él in nagy hatalommal az itilo biro itilni.

Oh kemény zű ki ezeknek hallására avagy olvasására még nem lagítatol, sem pœnitentiara nem indítatol, keme-
nieb uagy minden köziklanal es Adama-
masnal. Vram JESVS CHRISTVS ha ez elől boczatot ieleid ilyen rette-
netesek leznek menenű renttenetes le-
zen á te itileted, kibe Z. Iános mond-
gya, hagi latta á te zadból két élű tör-
nek ieleneset. Menenű abrazatod le-
zen, es menenű zemeidnek leznek te-
kinteti. Ezekről gondolkodhatol ha
teczik menenű iövendő vezedelmid
lêznek.

Ap. 1. v. 16.

Most az ideye ez hatalmas felség-
nek haragos abrazattyat sirasiddal es
kemeni fohazkodasiddal hogy kegyel-
messegre haiczad. Arra intetel az i-

was altalis, az itilet előt kezicz magad-
 nak igazságot es az Isten előt kegyelmet
 találz. Z. Dauidis azon kőniörög va-
 la Istennek bűneinek ismeriti után. Ne
 mily itiletbe Vram á te zolgaddal. Er-
 ről amaz puztaba lakozo Z. Ieronymus
 Doctoris zűnetlen gondolkodik vala,
 mondvan. Akar egyem, s akar igy-
 am, akar mit egyebet czelekedgiemis,
 mindenkor, amaz rettenetes Trombita
 o, az, én fűleimbe zeng, kellyetek fél-
 balottak, tértek az itiletre. Mit czele-
 kednel akkor, mikor ez vilagi kinok es
 nyomorusagok közé allanal, hogi a-
 zoktól még zabadulhatnal, most czele-
 kedgyed azokat mig üdöd vagyon;
 mert á hova te közelgecz. ot sem tudo-
 mani, sem czelekedet, sem okosság, sem
 bölczeseg nem lezen poklokba hova te
 siet.

Ez itilet előt valo iegyekről is irt egy
 pogan zűz Sibilla Eritria ki Ezechias
 kirali ideyebe élt egy nehani zep verse-

Ec. 18. v. 19

Pf. 142. v. 2

Hieron. sup
 Matheum.

Ec. 9. v. 19.

lib. 6. ora-
 culorum.

ket Gorogul kit Deakulfordituan Z. A-
goſton elō Zamlal.

Judicij ſignum tellus ſudore ma-
deſcit.

E cœlo rex adveniet, per ſecula fu-
turus.

Scilicet, in carne præſens ut iudi-
cet mundum.

Vnde deum cernent incredulus
atq; fidelis.

Celfum cum ſanctis a vi iam ter-
mino in ipſo.

Sic animæ cum carne aderunt
quas iudicat ipſe.

Cum iacet incultus, denſis in ve-
pribus orbis,

Reicient ſimulachra, cunctam
quoq; gazam.

Exuret terras ignis pontumq; po-
lumq;

Inquirens tetri portas infringet
auerni,

Sanctorum ſed enim cuncta lux li-
bera carni;

T Traderur, fontes aternaq; flamma
 cremabit,
 O Occultus actus reagens tūe quifq;
 loquetur
 S Secreſa, atq; Deus reſerabit pecto-
 ra luci
 T Tunc erit & luctus ſtridebunt den-
 tibus omnes
 E Eripitur ſolis iubar, & chorus inte-
 rit aſtris
 O Oluetur coelum lunaris ſplendor
 obibit.
 I Deiciet colles, valles extollet ab
 imo,
 N Non erit in rebus hominum, ſubli-
 me vel altum
 J Jam aquantur campis montes &
 carula ponti,
 O Omnia ceſſabunt, tellus confracta
 peribit.
 S Sic pariter fontes torrentur flumi-
 naq; igni
 E Et tuba tunc ſonitum triſtem de-
 mittet ab alto

Orbe gemens facinus miserum
variosq; labores

Tartareumq; chaos monstrabit
terra dehiscens.

Et coram Domino reges sistentur
ad unum,

Decidet e cœlo ignisq; & sulphuris
amnis.

M A S O D I K I N

tes.

Tunc apparebit signum fi-
lij hominis Matt. 24. v. 30.

MInek utanna nagy haragyanak
bozzu allasaba az hatalmassag-
nak Istene, sok czudalatos iegyeknek elő
boczasaba minden féle terempter al-
latit keseruejen még sanyargattya, lég
utolsó iegieinek mutatasa lezen az dü-
czőseges zent kerezt; az feltamadas u-
tan ki az ember fának iegieinek neuez-
tetik, ki által még győzte az halalt, és
az őrdögöt.

Ez kediglen az zent keresztnek ie-
gye az eo győzedelmes meltojsagaert fe-
nyesb lezen á napnak vilagossaganal,
kinék tekinteti ugy még rettentí az I-
stenteleneket, hogy vadolasokra valo
bizonyfag tób nem kiuantatik. Latvan
(tudnia illik) annak az irgalmasság-
nak még utalását, ki által még zaba-
dítottatnak vala, az örök rabfagból,
ni van valo vadolasokra valo még ie-
leneset; kinék hordozását még vétet-
tek ez vilagon, él mulando resti gyönyő-
rűsegnek követeseért, gyalazattokra,
akkor dúczóseged még mutattatik. V-
gyan ezel egyút egyeb Christusnak ve-
zedelmenek ieles jelentetnek, kikbe
zenuedet az mi údvezitők: ugy mint
tőuis Corona, vas zegek es ostorok. Hogi
lassak az Istentelen Sidok örök gyal-
zattokra, kit fűggeztettenek volt sok
kinok által az kereszt fara, es kit vért-
nek által.

Es akkor (ugy mond J E S U S) sirnak
minden földnek nemzetsegi, latuan

Chrisost.

Hom. 33. in

Matt.

Za. 12. v. 10

Matth. 24.

v. 30.

Ph. 3. v. 19

Sap. 5.

tudnya illik az Zent keresztnek iejyet
magok lelki ismereti vadolvan őket,
hogy ez világi gyönyörűsegeket nagy-
obra bűczűlőttek az Isteni zeretettel,
es lelkek üdvessége keresésénél; földnek
mondgya nemzetsegi, kik az földi ki-
vanságokba irattattanak, qui terrena
sapiunt, kik it akarták iauokot él uen-
ni nem az mas vilagon, kik Istennel
még oztottak, es Istentől élozlottanak.
kik az menyei boldogságot es annak ke-
resésének utait bolondságnak itiliek, es
annak követőit meg vetettek ez vi-
lagon.

Sirattiak magokat az eo magok ké-
reset vétkekert, es iőuendő vezedelme-
ket, hogy illyen zemek előtt leuő örök ni-
omoruságokat életekbe nē gondoltak.

Akkor sirnak mikor Christustól
halliak, tū erettetek lőitem emberre, tū
erettetetek, még kötőztettem, még czu-
foltattam, ostoroztattam, még feztter-
tem. Hul vagyon enini zeretettel va-
lo kinzen vedesimnek gyümölcze?

Hul vagyon az én vérem hullásának
erdemes hazna? Hul vagyon zolgala-
totok, avagi halaadaſtok mind eze-
kert? En̄ nagjobra bõczúlõttem á tû
üdveſſegteket aZ én dűczõſegemmel, es
tizteſſegemmel; Iſten fia leuen tû éret-
tetek magamat még alaztam, hogy tû
fél magaztaltatnatok, es Iſten fiai len-
netek, es az egheknek magaffagiba tiz-
teſſegre fél emeltetnetek; tû kediglen,
báſatok kédvét, eZ vilagi hiſagokat,
teſti kívansagtokat kőuetuen, minden
io akaratomat még utaltatok; kiert é-
nis moſtan az én napomon ōruendezek
á tû vezedelmeteken, es még nevetlek,
mikor á mitól féltek vala reatok kőuet-
kezik. Azoknak kezebe adlak tûtõ-
ket kik á tû lelketekeket kéveſik. Nem
engedek ſem kőniõrűlők: az tû u-
tatok es talalmaniotok zerent itillek
tűtőket.

Pr.1.V.27.

Ier.44.V.30

Ier.13.V.14

Ez.24.V.14

Akkor bizonyara ſirnak, mind az
egez földnek nemzetſegi, mert ez i-
tilő zent Vr ellen, nem talaltatik oly

erő, avagy sokaság, avagy hatalmaság
ki ellene alhasson; orczaya elől él sem
futhatni, pœnitentia tartására való idő
sem adatik, mindeneknek fogyatkoza-
sa után csak örökre való síralmok le-
zen.

Meltannis sirnak mert akkor ma-
gok valtságára sē pénz, sem iozag, sem
világi tisztesség, sem baratság nem haz-
nal. Holot akkor sem az io atya gonoz
fiaert, sem az io fia gonoz atyaert nem
könyörög, sőt mind egy akarattal lez-
nek CHRISTVS SAL az bűnnek bűn-
tetesere.

Akkor még lattya minden zem az
embernek fiat emberi zemelybe: Es
mivel hogy az Istennek fiat ki az Atya-
val egyenlő, az Istentelenek nem la-
thattyak, mint az tiŕta zuu Isten fe-
lők: zűkseg hogy az előknek es holtak-
nak itilo birayat igaz fél vőt testebe
lassak, mind az kiűek mind á gonozok;
Ez őkon nem itil Isteni abrazatba, ha-
nem emberi zemelibe, kit latnak mind-

nyayan él iúni az egbi felhőkbe mint
 az Apostolok lattak menybe fél menni ;
 hogy mikeppen győzedelemel fél emel-
 tetek menyorzagba ördögi rabságbol
 meg zabadítatot sokaságal, azonkep-
 pen nagy erőuel es hatalmasságal ala-
 hozzak az itiletre. Kinek első ez vi-
 lagra való iöveteli alazatos abraza-
 ta ; második iöveteli meltságos ha-
 talmasságanak még mutatasára lezen
 egy düczősegebe. Mert akkor CHRI-
 STVS az eotagainal nagy düczőseges
 lezen, ugy mint vilagosságba fél öltöz-
 ve. Nagy hatalommal es erőuel iú az
 gonoszoknak büntetése, es az igazak-
 nak erdemeknek düczősegele való fize-
 tetesekre : Hagi lassak az Istentelenek,
 annak nagy hatalmasságal, kit alaza-
 totosságba még utaltanak, hogy akkor
 még erezzek ereienek, mondhatatlan
 nagy voltat, kinek ez vilagon, még u-
 taltak kemcni zóuók miat. üdvességes
 intesét, halgatasat, es türeffevel való
 kezeség zenuvedeset. Ez lezen az az

Esf. 3. v. 14.

ora kit gyakorta predikaliatot hazon-
talan. Cum accepero tempus ego
 iustitias iudicabo. Quid facieris in
 die visitationis, & calamitatis de
 longe venientis? ad cuius confu-
 gieris auxilium? Et ubi derelin-
 quetis gloriam vestram? ne in cur-
 vemini sub vinculo & cum inter-
 fectis cadatis? Ecce nomen Do-
 mini veniet de longinquo ardens
 furor eius, & gravis ad portan-
 dum: labia eius repleta sunt in-
 dignatione, & lingua eius quasi
 ignis devorans; Spiritus eius velut
 torrens inundans, usq; ad mediū
 colli: ad perdendas gentes. *Mine-*
nű hatalmas az kirali, még kezitetet
z exiis hasonlatos meltosagahoz.

Zac. 12. v. 10

Akkor még lattya minden zem az
eo zent testen valo sebeket, hogy még
lassák kit vértének által; mellieket a-
zert tartot még, hogi ez utolsó itileti-
be bizonyosagul még mutasson az Sidok

ellen, es egyeb poganak hamis tudomani ellen.

De az CHRISTVS éliüeteli előtt elküldetik Istentől az Angyal trombitaual, hogy ez vilagnak négy zegin ez hangos zaiüt trombitayat még furvan, világ kezdetitol fogva még holt emberek halvan fél tamadgyanak. Ez kediglen a trombita nem ez allapatu, a-
gy formaiü lezen, mint ez vilagon atunk, hanem Angiali erős es hatatmas zo lezen: kioli lathato lezen hogy minden földnek él zelledet poraibol, az előbi húst, es czontot özze hozza, kibe az emberek ez vilagon éltenek mély nem egyieb lezen, hanem kellyetek fél halottak iertek az itiletre.

Gondolhyátok kereszttyenek, miczoda trombita zo lezen ez, kinek engednek minden reitek helyek, kire minden elementomok még haitatnak, földnek belső gyomrai még nitattatnak, kőziklak még basadoznak: pokol kapuit

még

Matth. 24.

v. 31.

1. Corin. 15.

v. 51.

Iob. 19. v 26

Ap. 20. v. 13

még nittya, á mint Zent Iános mondgya
Mors & infernus dederunt mor-
tuos suos, ki az halálnak kötelit
még zaggattya, es az mélysegből fél-
hozot lelkeket, tulaydon testekre oz-
tya.

1. Cor. 15.

v. 52.

Ennek kediglen hamar volta, oly
hertelen lezen, hogy Z. Pal Apostol,
egy zem pillantashoz hasonlittya, az u-
tolso trombita Zana hallasa utan, es így
ennek ntanna, minden test halbatatla-
nul fél tamad mert ezek utan, az ha-
lálnak, semmi még ronto, avagy val-
toztato, avagy még emeztő ereye nem
lez: Minel hogy az is az gonozokkal es
az ördögel pokolra vettetik.

Ap. 20. v. 14

Marc. 13.

v. 27.

Matth. 24.

v. 31.

1. Theff. 4.

v. 15.

Matth. 25.

Mind ezek még leven, az Isten An-
giali kiűnek menyozagból, es ez vi-
lagnak negy zegiről őzze gyűitik az
fél tamadtakat; Az igazakat, nagy ö-
römel es vigan JE SVS éleibe vizik,
az élteto eghbe iob keze felől helyhez-
tetuen; az gonozokat kediglen, nagy
keserűségbe, es mertekelhetetlen sir as-

fel, es obaitással az földön hadgyak.
Akor kezdik mondani az CHRISTVS
bívei felől, kit ez vilagon meg utalta-
nak, es czuf gyanant tartottanak mi-
kor feyek félet zep dűczőült testbe lat-
tyak lenni.

Sap. 5. v. 5.

Ime mikeppen zamlaltattanak az
Isten fiaí közé, es az zenteknek tarsá-
sagi közöt vagyon az eo sorsok. él farat-
nak, az alnak sagnak es vezedelemnek
an.

Akkoron az, kegyetlenek, es Isten-
telenek latuan ezeket még haraguz-
nak, fogaiual czikoroguan még habori-
tatnak rettenetes félelemmel, es az eo
leleknek keserűségi miat sohazkodnak,
mindenkivansagok élvezuen.

Pf. 111. v. 9.

Az igazak kediglen azok ellen nagy
alhatatosságal alanak á kik coket zo-
rongattak, es á kik munkayokat él uőt-
tek még itilven őket es azokon ural-
kodvan, még kötözven őket, es azok-
nak kiralyokat, bekoba vetuen, es a-
zoknak Nemes fő emberit vas belin-

Sap. 5. v. 1.

Pf. 149. v. 8.

Ap. 2. v. 26. Ezekbe, hogy biryák azokat vas vez-
 zők alatt, és özze törtek őket mint az
 fazakasnak édenit. Ezeket erüen ke-
 reztien elme, úgy gondolkodgyal utol-
 só dolgaidról, hogy az itileo bíró eleibe
 vitettetven, el távoztathassad az I-
 stenteleneknek sententiáját. Mig-
 ez arnyek vilagon leveghez, addig ke-
 ressed kedvet, á te meg itilo bíradnak
 mert holtod után nem lezen helye sira-
 sal való könyörgesednek. Minden cze-
 lekedetid, bezedid, gondolattidal együtt
 zam adasra vitettetnek.

HARMADIK IN- tes.

Juxta est dies domini ma-
 gnus; iuxta est & velox nimis.
 Vox diei Domini amara; di-
 es iræ dies illa, dies tribula-
 tionis & angustiae: dies cala-

n mitatis & miserix: dies tene-
brarum & caliginis ; dies
nebulæ & turbinis: dies tu-
d bæ & clangoris. Soph. i.

I Ollehet az hatalmasságnak zent
Vra es Istene, mindeneknek erdeme
zerent, még halalanak orayan még fi-
zet es ki ki czelekedeti zerent tudgya
nek utanna á testől él valik, az lé-
lek mind bodogságra való menetetlit,
mind karhozatra az irasnak bizonyiság
tetele zerent: mind az által czudala-
tos bölczesége által, az zerent Isten,
közönsegés helyen, igazságanak még
mutatásaert czelekedti, hogi minek u-
tanna vyonnã az még rothadot testbe,
fél tamadaskor á lélekbe megye, mindē
zē latafara igazságát még mutassa, hogy
azokis kik ez földön élven, nem tutták
az Istennek titkos itiletit az emberek-
nek halalakor, sem él titkolt czeleke-
deteknek fizetefet nem lattak:

latnak es magasztalnak közönséges helyen még mutatot igazságot, latvan mindeneknek lelki ismérteket, es büntetéseknék igaz voltat, avagy bódóságonak igazan való fizetefet.

Mind ezeknek bizonyosit, vegyed az irasbol, hogi az Isten halala orayan még fizessen mind á testnek, mind az leleknek: á testnek rothadást, az leleknek karhozatot, avagy bódóságot.

2. Cor. 5.

Z. Pal Tudgyuk (ugi mond) hogi ha az mi földi házunk, ez lakasbeli, elromol, Istentől épületünk vagyon es házunk, nem kèzel czinalt, örökre való menyorzagta. Az mi üduezitőnk zent Lukacznal Lazar holtá után az Angyaloktól mondgya hogi lelke Abraham kőbelebe vitetetet; á kázdag kediglen pokolba. Vizontag. Kóniü (ugi mond á bölcz.) az, Isten elót, halala napyan még fizetni, mindeneknek az eo utyok zereñt, es az embernek végen, az eo czelekedetinek még folytatása. Z. Palis

Luc. 16.

Ec. 11. v. 28

Cupio dissolui & esse cum Christo.

Phi. 1. v. 23

Z. Iános az eo latsába menyorzagba
latot tizenket Izrael fiainak nemzet-
segek közűl, azaz negyven negy ezert.

Apoc. 7.

Ezer után zamlalhatatlan sereget la-
ta, minden nemzetekbol, aluan az zék
előt, es az barany orczaya előt, kik di-
czirik vala az Istent, kik nagy keserű-
segekből vétettenek vala fél menyor.

Zagba. Lastób bizonyságokat, eo ma-

Matth. 20.

CHRISTVS paranczolattyobolis, ki
mindgyart paranczolja hogy az mun-
kasnak bérék még fizessék.

Deut. 24.

v. 13.

Tob. 4. v. 15

Felette zűksegésis, ez öröktől fogva
rendelt Istennek igazsága, hogy közön-
seges helyen még mutattassék, az mi
még valto Christusunknak dűczősege-
re, ki ez vilagra iűven ugy mint tulay-
doni közé, be nem fogattatik, hanem sok
bozzuságat, ádokkal, zidalmazások-
kal, es karomlásokkal illettetek, még kő-
tőztetek, még pőgdőstetek, még osto-
roztatetek, es gyalazatos halálra itilte-
tek, es toluayok közé fél feztetek.

Ioan. 1.

Annak félette az eo tudománya, kit az embereknek üdvességekre Apostoli által prédikáltata ez vilagon sokaknak bolondságnak lattatot; nemelyeknek kediglen botrankozásnak, nemelyektől még vettetet, es még nevettetet. Mind ezekert; nagy bölcz tanacziabol rendelt egy napot, ez vilag végen, hogy mind zent fianak tiztessége még adatnak, minden teremtetet allatinak zemek lattara, es azok az karomlok es gilkosok gonoz czelekedeteket JE SV S ellen egez vilag lattara még vallanak. Es az eo tudományat, hűtről, remenségről, es zeretetről, kit még utaltanak, haznosnak es üdvességesnek lassák lenni, es örök bodoságnak igaz utanak; az eo tcuelygeseket kediglen eorókke ua lo vezedelmeknek utainak.

Sap. 10 v. 17

Ro. 2 v. 6.

Ec. 35. v. 24

Ef. 66. v. 18

Masodzor zűksegés ez utolsó ítélet, az Isteni igasságnak is még ielentesere, holot ő legyen tellyes igassag, hogy mindeneknek czelekedetek zerent fizeszen, hogy az mit eo fölsege kiuant az

emberektől magati zűlésejére es felebarattyok iovára, azt az eo tulaydon napyan még adna nekik; még advan á mi az covék. Az kiktől tudnia illik ez vilagon tizelttetet, es felebarattyok zeretetibe foglalatosok voltanak, azoknak melto engedelmességekn es zo fogadasoknak iutalmat adgya. azonna kis kik még utaltak czelekedetek zereint való fizetéstrendel.

Ki nem lattya közületek kereztyenek mélyfokak ez vilagon hatalmasfok által még nyomorittatnak, zidalmaztatnak, karhozattatnak, es hamissan itiltettettek. Meni fokban éheznek, zornuhoznak, es mezitelenységbe nyomorognak. fokok kegyetlenektől, toluayoktól, es hamissaktól még öletetnek, kegyetlen es zornu halálakkal; fokok vadaktól, madaraktól, tengeri halaktól még emeztettettek; fokban menyűtő rőtől még ölettettettek, föld indulajokba élveztenek, éhel es hidegelmég holtnak; meni fokban zornu halál által végeztek életet.

ter 25. v. 14.

32. v. 19.

Of. 4. v. 9.

Ap. 11. v. 18.

22. v. 12.

Haszonlokeppen ki nem lattyá men-
 győnyörűségek között barati, attiasiai é-
 lőt holtanak még czendez halallokkal,
 ha zinte pogánok auagy Istentelenek
 voltanak is; kikről az Propheta tuda-
 kozik panazolkoduan Isten előtt: Miert
 az. Istentelenek utok zerenczések ez
 földön, es iol vagy on mind azoknak
 dolgok kik gyűlölnék tegedet. Mas az
 hogy mindennek egy ki meneteli va-
 gyó, ez világból, mind zegeninek mind
 kazdagnak; sőt sokaknak könyeb, mert
 agiokba, avagy hazayokba sok vigaz-
 talások között, ha zinte gilkosok, auagy
 paraznak is, hűtotlenek es eretnek tene-
 lygesekbe fertezettene kis. Azert a-
 karta az nagy Isten közönséges itileti-
 vel ielenteni mély igaz legyen, itiluen
 nem emberi latas zerent, ki czyak á
 kit lat kőűl azt itili, az belső gonozt
 nem lattyá, kiert nagyob itiletet erdem-
 lene, hogy minden lélek igazan mond-
 hassa: igaz nagy Vram, es igaz á te i-
 tiled. Minden igazságid igazak. hogy

1er. 12. v. 1

1ob. 21. v. 7.

Hab. 1. v. 13

Sap. 7. v. 5.

1. Reg. 16.

v. 7.

Es. 11. v. 3.

Dan. 3.

Tob. 3.

Isten ellen ne panaszolkodgyanak, hogy azokat, zereti kik eotet gyűlölik, es azokra tekint kik őtet utalyak.

Hab. 1. v. 3.

Harmadzor zűksegés ez itiletnek közönsegés helyen való léte, az emberekertis, hogy az igazaknak nagyobb düczőségere legyen, es az Istenteleneknek nagyobb gyalazattiokra; mert az iozagos czelekedet, nem czyak iutalomra m lto, hanem tizteffegreis, azonkeppen z véték nem czyak büntetést érdeml, hanem gyalazatotis. Ezt érdemlik az igazak, hogy nem czyak halalok orayan tiztelteffenek örök életnek koronayaual, hanem közönsegés helyennis diczirtetni io czelekedetekert, es böczületetni: hasonlo keppen gyalaztatni gonoz czelekedetekert, es mindenek zemek lattara pironkodni, az Istenteleneknek. Mint á gonoz teuók előzőr külön itiltetnek, az utan mindenek lattara büntetetnek.

Annak felette sok el titkolt czelekedetekertis, ugy mint titkon való pa

raznaſágeret es alattomba valo gilkoſ-
 ſagokert, kiket ez világon él fedeznek,
 Ap. 20. v. 12. hogy mind ezek közönſeges helyen kö-
 nilatkoztaſſának eorók gyalazattyokra
 es büntetésekre. Az mint az irás bizo-
 niságot tezeni REVELABUNT. Coeli
 Iob. 20. v. 27 iniquitatē eius. Nihil eſt occultum
 quod non reveletur. Revelabo
 Nau. 3. v. 5. pudenda tua coram amatoribus
 Ez. 8. v. 12. tuis. Vides filij hominis, quæ ſe-
 niiores domus Iſrael faciunt in te-
 nebris, unusquiſq; in abſcondito
 Ez. 8. v. 12. cubilis ſui, dicunt enim non videt
 Da. 2. v. 22. dominus nos. Ipſe revelat profun-
 2. Re. ii. 12. da & abſcondita, & novit in tene-
 v. 12. bris conſtituta. Tu feciſti abſcon-
 Soph. 1. v. 12. dite ego autem faciam verbū iſtud
 in conſpectu omnis Iſrael, & in cō-
 cap. 3. v. 5. ſpectu ſolis. Et erit in tempore iſt-
 o ſcutabor Ieruſalē in lucernis, &
 viſitabo ſuper viros defixos in ſacr-
 bus qui dicunt in cordibus ſuis, nō
 faciet bene Dominus, non faciet
 male. Mané mane iudicium ſuum

dabit in Luce; & nō absconderetur.
Nescivit autem iniquus. Confusio-
nem suam. Accedam ad uos in iu-
dicio, & ero testis velox maleficis,
& adulteris & periuris, & qui calū-
niātur mercedē mercenarij, & hu-
miliant viduas, & opprimunt pere-
grinū, nec timuerūt me. Quia tene-
bræ non obscurabuntur á te, & nox
sicut dies illuminabitur: sicut te-
nebræ eius ita & lumen eius. *Las
ugyan ezenrol tob bizonyosagokat Pr. 5.
v. 21. Ecc. 17. v. 16. Ier. 49. v. 10.*

*Mind ezeknek okat mondgya Ezechi-
el Propheta által* Quia oblita es mei,
& proiecisti me post corpus tuum
tu quoq; porta scelus tuum & for-
nationes tuas.

*Vtolzor zűkseg az itilet napyanak
lenni az emberi tellyes allapatertis, ki
mivel hogy testbol es lelekből al. Az
lelek lathatatlan leven, lathatatlanul
itiltetet meg testetől valo él vala-
saba; ezokaert melto közönseges helyen*

Mal. 3. v. 5

Ez. 16. v. 37

Iob. 20. v. 28

Ec. 16. v. 16

Ez. 23. v. 35

Es. 65. v. 14

ítéletinek lenni, hogy ismét együtt leuen,
latható keppen, még itilteffének, es mi-
keppen erdemének czelekedetibe tarfa
volt, ez vilagon, tarfa lenne bűczületi-
beis, avagy gyalazattyaba testi le-
ven természetibe, testi zemeknek la-
tasarais, igazság hogy test zerent itiltef-
senek.

Zach. 14.

Ez az ítélet napja az prophetaktól
Vrnak neveztetik napyanak, mert
csak eo nala vagyon annak bizonyos
ideye. Mint Zacharias Prophetá
mondgya. Es lezen egy nap mélyet
az Vr tud. Errol akaruan az Aposto-
lok Vdvezítőnktől értekezni mikor
lenne az á nap, féleletet vőnek, Nem
tű dolgotok úgy mond J E S U S, á na-
poknak tudasi, avagy az zē pillantások-
nak, kit az Atya az eo hatzlmasságaba
helybeztetet, kit még az Isten Angyali
sem tudnak, sem az embernek fia;
hogy tudnia illik tű nektek még ielent-
se.

Act. 1. v. 7.

Masodzor, az Vrnak napyanak

hiuattatik, mert azon á napon az Z. V r
egyedül uralkodik, nem az emberek, sem
az sötetsegek fejedelmi.

Harmadzor, mert azon á napon iti-
li még az eo maga bozzuság zenuede-
set, mint Z. David mondgya. Cum
accepero tempus, ego iusticias iu-
dicabo.

Negiedzer, Mert ez világ terem-
ése. Ól fogva való napok, mind az em-
reke voltak, melyekbe mindennek
az m akart szabad volt czelekedni,
mindeneket él halgatuan es él túrvan
nagy czendezsege az Isten. Mély nap
Esaia stól hivattatik bozzu allasnak
napyanak, es még fizető eztendő-
nek.

Mind ezeknek utanna gondolhat-
tyatok kereszttyenek menenü meltofagos
kezűlettel es hatalommal iúion az I-
stennek fia, kire kezeitette magát világ
kezetitől fogva, egez menyei seregek-
nek számlalhatatlan sokaságauat, kik
meki dolgoznak, mint Daniel Prophetza

Psal. 74.

Es. 34. v. 8.

Da. 7. v. 10.

- mondgya, millia millium, & decies centena millia, es minden zentivel egyetembe. Ime igi zol á Propheta él iú, es ki gondolhattya az eo él ióuetele- nek napyat, es ki alhat hogy ötet la- thassa. Hogy ha Izrael fia, sina hegy- re valo ióvetelit halvan trombita zo- val es menydörgésekkel nagi remüle- seknek miatta, holt élevenínek valanak, hogi zeretetnek ielebe törvent adna nekik: miczoda allapattal itilitek ily fok ezer eztendőtől fogva valo hara- gyanak meg gyuitésének ki ontasara iúni? mikor nagy bozzusagának hara- gyaba, büntetésekre iú á gonozoknak.
- Es. 3. v. 14.** **Mal. 3. v. 2** **Exod. 20.** **He. 10. v. 31** **Iob. 20. v. 27** **Es. 1. v. 25**
- Nem oknelkül mondgya Z. Pal. Hor- rendum est incidere in manus Dei viventis. Z. Iob hasonlo kepen. Quid faciam cum surrexerit ad iudican- dum Deus? & cum quæsiverit quid respondebo? Gondold még kerezty- en, mit tudcz felelni á te Vradnak ker- desere? avagy mint otalmazhatod ma- gadat hogy fél geryet haragyanak ki ni-

uitatot kezei közé ne essel? Kinek or-
czaya előtt az: ghek mondatnak czepe-
gni, az hegyek es koziklak megoludni
es az földiek él futni. Ki az Propheta
altal azt kialtatya. Occurram eis
quasi Vrsá raptis carulis, & dirum-
pam interiora iecoris eorum. Es
mikor nagy kialtással kezdi mondani.

Heu consolabor super hostibus
meis. Semper filvi, semper tacui,
quasi parturiens loquar. *Vizontag.*
Ecce ego stridebo super vos sicut
stridet plaustrum onustum fæno.
In igne zeli mei, devorabitur o-
mnis terra. Fluvius igneus rapi-
dusq; egrediebatur á facie eius.
Tronus eius flamme ignis. Accen-
detur velut ignis zelus tuus. *Ki-*
nek haragyanak rettenetes voltaert Z.
Ianos latta zayabol ki iűnikét elű tőrt,
az bűnösőknek vézedelmére mint az
Propheta mondgya, ki még gyuytia kőr-
nyúl allo ellensegit.

Pf. 67. v. 9.

Ap. 20. v. 18.

Pf. l. m. 96.

Of. 13. v. 3.

Es. 1. v. 24.

Es. 42. v. 14.

Am. 2. v. 13.

Soph. 3.

Da. 7. v. 10.

Es. 66. v. 15.

Pfal. 78.

Apoc. 1.

Pf. 96. v. 3.

Ps. 49. v. 4

Ps. 21. v. 32

Es. 1. v. 2.

Sap. 5. v. 1.

Job. 20. v. 27

Matth 18.

v. 31.

Ap. 12. v. 10

*Miczoda bizonysági leznek igaz i-
tiletire ha kérde, hallyad az Prophe-
tat. Advocavit cœlum desursum
& terram discernere populum su-
um. Annunciabunt cœli iustiti-
am eius; Audite cœli & auribus
percipe terra, quoniam Dominus
locutus est, filios enutrivit & exal-
tavi ipsi autem spreverunt me. Las-
tob helyeket. Eccl. 33. v. 18. Es. 3. v. 19.
Ps. 49. v. 21. Job. 20. v. 27.*

*Kik leznek á vadolok; az igazak
kiket ez vilagon üldöztének es kerget-
tenek. Stabunt iusti in magna
Constantia, adversus eos qui se an-
gustiaverunt, & qui abstulerunt
labores eorum. A teremptet alla-
tok, Creaturæ confurgent adversus
impium. Kikkel gonozul éltél. Az
Istennek Angyali, á te órizó Angyalo-
dal egyetembe, kinek iora valo inteset
nem fogattad. Az körülled allo Sata-
nok, ki Z. Ianoistol atyafiaknak vado-
loyanak neveztetik. De mind ezeknel,*

legb nehezeb, á te magad lelked ismereti vadol, ki minden vetkeidet zemedre hanyynya: mikor lelki ismeretenednek tellyes gonossággiddal be iratot könyve mindenek lattara még nitatik; mikor házadnak nôvési még nitatatnak; midőn á te sokfertelmességed mindenek előtt él arul, utalatos paraznaságiddal.

Akkor kezdi mondani az igaz zebibe le űlt biro. Mondelő ha mi igazságod vagyon, hogy még igazitással, ielencz még batoriságat artatlaniságodat hoz tizta életedről ualo bizonyiságokat. Mutasd még paranczolatimnak még tartasit, hozsam valo zeretetednek hü seget, felebaratodhoz ualo zeretetteddel. Mit czelekedhetem én többet annal á kit czelekedtem á te űdvességednek keresesebe? tekincz meg Kezeimet, es labaimat, mint az gyalazatos keresztnek kinyaba által vérettenek, mint oldalam, mēli sebel még nittatot, á te űdvessége-

Pf. 49. v. 21

Ap. 20. v. 12

Iob. 20. v. 28

Es 43. v. 26

Ier. 2 v. 5.

v. 9.

Es 4. v. 4.

dert:

Lu. 23 v. 30

Ap. 6. v. 16

Ap. 9. v. 6

dert: mind enyni es sok egyéb faratsa-
gimnak es nyughatatlan jagimnak hul
vayon hazna avagy halaadafa. Mit
félel ezekre az igaz bironak, magad
lelki ismérved ezer bizonyjag ellened.
Akkor kezdéd mondani hegyek essetek
ream, es halmok borítsatok el. Akkor
kiuannad halalodat, mikor töbe meg
nem halhacsz.

Matth. 13.

v. 30.

v. 48.

v. 49.

v. 41.

Gondolyátok kereszttyenek mikeppen
az Istennek szolgáló Angyal az igazasá-
kat él valasztják a gonoszoktól. CHRIS-
TUS mondása zerent, zedgyetek öz-
ze előzőr a konkolit, a buza közül, az
iohalakat a gonoszok közül akkor bé-
télük az iuhoknak valasztása a bakok
közül. Oh kemeni zűű kereszttyen,
mint gondolz, te akkor midőn látod eb-
be az valasztasba, kibe az igazak
CHRISTUS eleibe fél vétetnek, te ke-
dig az karhozottakal él hagyatol; hogy
nem gondold mostan iövendő ke-
serűseges banatidnak karvallasat?
hogy nem ügykezel hivatalodat

valasztasodhoz keziteni? iay smeg iay
mert akkor ha ügyekeznelis hazonta-
lan, mert akkor desiderium peccato-
rum peribit.

Psal. III.

Minek utanna egi mastol á iok es
az gonozok el valasztatnak, az iok az
éltető eghbe fél emeltetven hely-
hezttetnek CHRISTVS iob kéze
felől, az Istentelenek kediglen őzze
gyűltetnek á földön bal kéze felől. E-
zek utan gondolhyatok mély kemeni-
zamat kezd venni á iokrol kikkel ez
földön életekbe meg aldotha volt á go-
nozokat. Mikeppen á lélek értelme-
uel, emlekezetivel gonoz vègre élt,
senki ketelensége alatt. Mint az Isten
kepet magaba még ferteztette, fertel-
mes cyelekedetivel. Mint enyni iokkal
kivel minden teremtet allatok kő-
zöt fellyeb böczültetet Istentől bozzusa-
gara élt Vranak. Es mindeneknek ura-
sagaba leven mint hasonlittatot az ok-
talan allatokhoz, es hasonló lőt hozza-
yok, mikeppë ragazkodot az hisagokhoz

Pf. 98. v. 15

es mint zerette az hizelkedő hazugságot, minden erzeke nifegit az eo terem-
ptőyének bozzuságára vezérlette. Me-
ni sok gonozt czelekedet kezeiuel, la-
baiual, nyelueuel, Isten paranczolati el-
len, es felebarattya bozzuságára.

Azt itiliteke kereztyenek hogy
csak az gonoz, czelekedetekről lezen
ítéletünk, es csak az niluan valo I-
stentelen czelekedetek karhozattat-
nak: még hidgyetek (ha kereztyenek
vattok) CHRISTVS bizonyfag teteli-
ből hogy gondolatotokrolis kemeni zam-
ada stok lezen, ugy mint testi buyasag-
tok gondolatírol, zolasídlol, holot min-
den hívolkodo bezednek Isten ítéletibe
kelletik esni, hul lezen tebat ember zo-
lasod, te mondad hordozasod, ragalma-
zasod, hizelkedesed, avagy hazugsá-
god, fertelmes bezeded, atkozodasod,
zitkozodasod, avagy karomlasod? A-
vagy kediglen ioknak el hagyasa: a-
vagy mi vegre czelekedted legyen á io-
tis á mit czelekedtel, Istē tizteffegeree?

Matt. 12.

anagy hiű düczőség keresésre? Akkor
vezed ezedbe hogy mély hazontalan es
heaba valo dolgokba ueztetted űdö-
det.

Es. 40. v. 10.

Apoc. 2 2.

Még ertuen ezokaert az igaz biro
mindeneknek czelekedetit magok bizo-
nisagteteli altalis, változ hatatlan sen-
tentia ki mondasra kez iti magat. Es e-
lőzőr iob keze felől allo hivihez zokot
tró almassagnak orozayauat forduluan,
k Istentől vót ayanderokai iol es ke-
gyesen eltenek, é félet felebarattyoknak
zűk segekbeis hiű safarok voltanak, i-
gaz keresetekből, tellyes zeretetnek es
vigasztalásnak bezedenel zol. Iővetek
el én atyámnak aldotti ismēryetek
még engemet tieteknek: kit ez világi
d sok nyaualyak közöt hiven vallottatok,
zerettetek, es akaratomat követtetek.
Ti kik ennekem keserűségimbe es keser-
tetimbe alhatatos tarsaim voltatok; iő-
vetek él á munkatol nyugodalomra, az
zidalomrol düczőségre, az keserűségről
vigasagra, az halaltól életre. Iővetek

Matth. 25.

él en Atyamnak aldotti, kik még giőz-
tetek vitezi hadakozástokkal, sok ve-
retek hullásával ellenségeteket, vegye-
tek él még nyert orzagtokat. Iőuetek
él en atyamnak aldotti kik testeteket
még feztetettetek az, én zerelmemert.

Iőuetek el tizta zent leleknek edeni,
kik tizta életnek zeretoi voltatok én e-
rettem, kik gonozra vagyodo termeze-
teteket sanianu életetekkel még giőz-
tetek; kik atyatokat, anyatokat, sele-
ségeteket, gyermekteket, kazdagságtok-
kat, iozagtokkal egyetembe él hatta-
tok az, én zolgalatomert, végyetek az
őrók életet.

Oh irgalmasságnan veghetetlen io
akarattya mély bőséges vagy az őrók ke-
valo ioknak osztogatásába, kiegy zem
pillantásig valo munkaert, hiúségert,
kesfertetek közöt valo haborúság szen-
vedesert, őrók ke valo orzagnak fogla-
lására hívod á te híveidet. Ki őróktól
fogva illyen még vétet fergeczkeket ő-
rók őstársaidnak közibe valasztottal.

Mely kiczin iot czelekedtünk ez mond-
hatatlan dűczősegnek él vételeért, mé-
ly keuesbe zolgaltunk hatalmassagod-
nak enyni ayandekidert. Ehez tel es en-
ned attunk, zominuhoztal es innod at-
tunk, ruhatlan uoltal es meg ruhaztúk,
mind tied volt uram á mit attunk nem
mienk, te alda síd uoltanak mind azok á
kit te kedvedert czelekedtünk. Miczo-
da iz kegyes Vrá hogy iőcueryeket ha-
unkba befogattunk, auagy betegetek
hogy még latogattúk, ha még sē maraz-
tottuk hazunkba, még sē gyógyithattúk,
auagy foglyoknak latogataja, ha még
nem szabadithattunk, mégis mindeze-
kért örök orzagnak birodalmar adod?

Tekincz meg zorgalmatoson kerez-
tien az CHRISTVS híveinek még ez
bódzagnak helyen is CHRISTVS
mellé nagy allzatosságal valo félele-
teket, mondván: mikor lattunk te-
ged ehezni, es enned attunk, auagy
meztelen es még ruhaztunk. Bizony
mondom, Vdvezitőnk mondasza,

Matth. 25.

v. 40.

quod uni ex minimis meis fecistis
mihi fecistis.

It ezedbe veheted mire bóczúllye
CHRISTVS az eo még nyomorult ta-
gait, zűkölködő zolgait, kikkel igaz
kezed munkayabol kérefet iozagodbol
ioltéz.

Oh kegyes irgalmassagnak czeleke-
deti, mire bóczúltetel? mint regen még
emeztettekert az Vrnak tarhazaba
fogyhatatlan kinczet gyűjtöttel, mint
az zent Vrnak emlékczetinek regi-
stromaba be irattattal. Mint egy keves
zeretetednek mutatafaert, egy pohar
vizert, egy falat kenyerert, egy meleg
hazad kezitefeért, egy él vetet ruhad-
nak ayandekaert, halhatatlan tiztes-
segnek koronayát vezed, még nyomoro-
dot fekelyefeknek bűdösségeket zenued-
ven, mint vitettetel az gyönyörűseges
paradiczomnak iozagu viragi közé?
mint latogattatol még eo magatol az
kegyelemnek uratol? mint vétettetel

fél az eorókke való bodogsagnak örö-
mebe ?

It ved ezedbe, telhetetlen tarsolyu
kereztyn, mit nyerhetnél ez vilagon,
azal á pinzel, azal á iozagal, kit hala-
lod utan, it kellett hadnod ez vilagon,
ahul gyűitötted. Mint egy penzert za-
zat nyernel iöuendöbe, ezzel együt az
örök életet. Hogy félel még Isten elöt
ez nagy tunyasagodert, es zanzandekal
alo karvallasodert.

Fordicz immar ezek utan kereztyn
en lelki zemeidet az bodogtalan bal
kez felöl allattatot nepre kik nagy fele-
lemmel es rettegeffel, rakuak leven,
minden fertelmessegeknek zidalmiual,
mint haraggal es bozzusagokkal még
geryedet zemeit fordittya, kikbe vére
hullasának bazontalan voltat lattya,
kik testeiket gyönyörűségbe tartottak,
szegenyeket es nyomorultakat meg u-
taltanak, hűtöket hamis czelekedetek-
kel, még fertezettettek, CHRISTVS
szolgait kergettek, ragalmaztak es zör-

nyű halálokkal még öltek, mely nagy
 haragyanak atkaival atkozza. Me-
 nyetek él úgy mond; én tőlem atkozot-
 tak az örök tűzre, ki meg kezitetet az
 ördögnek és az ő Angyalinak.

Oh kemény sententia. Oh irgalmas-
 ságnelkül való él valas, teremtetes al-
 lat, teremtoyetől, az örökre való val-
 tozhatatlan ioktól, az Istennek zine la-
 tasától, az örök életnek gyönyörűséges
 életetől, kinek öröksegtől való birására
 teremtettenek való Istentől. Oh ret-
 tenetes atkozásnak kemény terhe, az
 örökre való tűznek egeiése. Ki gondol-
 hattia csak elmeieiben mi legyő ez az ő-
 rökke valóság kinek soha vége nē lézē.
 Bizonyára nē ketelkedem, hogy ez az
 egyzo minden kinknal, nagyobb kinyo-
 kra ne legyen az atkozotaknak, hogy
 az ő zereimes V roktól és teremtoyok-
 tolt, ily örökre változhatatlan senten-
 tiát hallanak, mint fiak edes attyoktól.
 Es hogy az szolgáló Angyalok helyebe
 immar ördögöknek tarsasági közé zá-

laltassanak, örökre, hogy vélek együtt
véghetetlenül kinlogyanak, es a zoktól
gyötretessének, kiknek czyak emlékeze-
tek is izboniu volt ez vilagon; Miczoda
sirasok, miczoda iaygatasok, miczoda o-
baytasok, miczoda orditasok leznek ez
atkozot nepektől gondolyatok kereztye-
nek, ez zo halvan. De mind czyak hia-
ba, mert semmi helye nem lezen kialta-
soknak. Sem kediglen könyörületességre
nem inditatnak sem atyak, sem anyak,
sem fiak, attyok anyniok vezedelmeké:
igaz, itiletekert, kik ez vilagon még u-
táltatak zeretettel into tanaczokat,
hogy életeket még iobituan Christussal
még bekellenenek.

Akkor vezik ezekben, mint czalat-
tatanak meg heaba valo remenségekbe:
akkor lattyak él mult gonosságoknak
örök emlékezetit, kiről ez világi győ-
nyörűségekbe es batorságos életekbe él
feletkeztenek.

Akkor lattyak, ez vilagon él vetetetlenek

Sapient. 5.

Ioan. 3.

tíztefféges düczősegeket, kiknek zemek
előt tízteffégek nem volt, mint Zamlat-
tattanak Isten fiaik közé. Akkor kez-
denek panaszolkodni, hogy az igazsá-
guk utai nekik még nem jelentenek, ho-
lot Zinte áformán jelentet meg mint
nekik is; ugyan azon világosságok volt
az üdvösségre mint nekik. Mert az V-
risten é végre boczatotta vala az eo-
zent fiat, ez vilagra, hogy minden va-
laki hinne ő benne él nevezne, hanem
eörök élete lenne, magok magokat czal-
tak még, ez világi kedvek zerent való
életekkel.

Ez irgalmasságnelkül való senten-
tia után, gondolatok kereztienek mint
egy zém pillantasba még hasádván á
föld labok alatt zorniu iagataással, es
rohanással pokolnak kinyaira vétetnek.

Oh zornyú kínszedesnek veghe-
tetlen nyomorusága. Oh még vakult
vezedelemnek edeni, miért ily hanyot
homlok vitettek az karhozatnak örök
büntetésere? miért ilyen zornyú bara-

gyanak bizonyos ostoritol nem feltek Istennek? mit biztok heaba való remen-
segtekbe, gonoz életetek közöt?

Te fél labra ugro lelekvezető Isten-
telen leanyzo, te pokolbeli ördögnek pa-
razna enekenek czeuegő sonkolya, te
zegeny ember vére zopo zunyoga, te ke-
reztyen együgyű lelkeknek fél fordito-
ya, te CHRISTVS kenyeren még hi-
zo bérése, te kereztyen egyességnek ron-
ja, te CHRISTVS egyházának ker-
gető ye es puztitoya, te kartya, koczka es
egyeb versfelyeknek üdő vcztóye, te ek-
telen italba es ételbe tobzodo undoksa-
ga, te parazna életnek fertelmes kőve-
toye, te kőzkőpű, es ket zin viselő al-
batatlanfági atyafiak közöt éz véztő
gylkosság, te hamis perpatuar indito, es
hamis dolgoknak otalmazo procatorsa-
ga te hüttől zakat éretneksegnek ge-
ryeztő czepeűye; miért nem gondolkodol
iővendő rettenetes itiletedről: miért
vetettel zőuetseget az ördögel; miért
ha kereztyennek vallod magadat nem

bized mind ezekert rettenetes ítéle-
det; miért nem vész példát előtted meg
íteltet lelkekről; hova reýted él ez, el-
mult eztendőkbe Eczed vara mellet
Bathori Istuan ideyebe egy kevesse ba-
lala elót, zórnyú latasokat, mint ki-
nozzak előtted ki mult kegyetleneket,
es Istentól éltavozot lelkeket, az po-
kolbeli órdögök; te példadra adatta-
nak azok, hogy Isteni zolgalatba, io-
zanfagba, Isteni felelembe kéresned
údvességednek utat. Mig élz, addig
keressed az irgalmaságot pænitentia
tartas által; intelek, mert zanom ó-
rók vezedelmedet.

A Z P O K O L B E li kinokrol való In- tes.

A Z igazságnak zerető Istene, men-
mondhatatlan nagy túrésevel, es
halgatasauál tartoztattya legyen az

bűnösök ellen fél geryedet haragyt, s nem akarván senkit él vezteni azok közül kiket teremptet; még anyni fél lobbant bozzusaganak rendelt ideyen bőseges büntetessel fizet még ellenszeginnek. Kie vilagon nagy bekefeg zenedesevel, sok izhonyu karomlasokat, es mindazeghig fél kialto bűnöket, mint ha ingyen nem hallana s nem latni, él tőr; kin gyakran az Istennek valasztotti czudalkozvan panazolkodnak, hogy ily nilvan ellene valo czelekedeteket él zened büntetetlen, hogy enyni kegyetlen vér zopokat, gilkosokat, paraznakat, hamis bűtüeket, Isten karomlokat gonoszagokert él nē súlyezt eo főlsege: de mind ezeknek üdőt varuan, nagy kegyelmességeből, á pœnitentia tartasert, ha atiai io voltat, még utalyak, hinni valo dolgunk, hogy nagyobb büntetessel bünteti még.

Ki nem lattya közületek keresztyneknek ez tellyes gonossagba be merült vilagnak

lagnak Isten ellen való törekedéset?
 Mihelt kiczin gyermekczek nyeluecz
 keyeket tudgyak zayokba fordítani,
 mindgyart Isten ellen karomlast zola-
 nak, attyokat, anynyokat zidgyak; élig
 valasztatnak él a czecztől, mindgyart
 rezegsegre tanítatnak, élig kezdenek
 tellyes ezzel birni, mindgyart testi bu-
 yaságba merítettnek, lopas, tolvaylas,
 paraznaság minden napi ételek: vér
 ontások, mint ha minden napi aldoza-
 tok volna, minden zemermetességnek
 él törven akadalit, minden zemtelen-
 ségre szabad utok adatik. Isteni félelem
 zanki vétetet, io hirnek es nevének bő-
 czülettel való keresésének, semmi uta
 ninczen; mertekletes életnek, tökelltes
 követésének, ninczen emlekezeti, tiz-
 tásagnak kedves viraganak semmi bő-
 czületi. Rezegség, torkosság, hamisság,
 hűtötlenység, karomlas, eyeli iurditások,
 ablakok alatt él hatalmaztanak. Bői-
 tőlesnek, pœnitentia tartásnak, aitatof-
 ságnak, imadságnak hire sinczen ki-

vel az, nagy Istennek fél geryet haragy-
at kellene oltanunk.

De effele szabad életből zarmazot I-
stentelensegek, azt itilike, hogy mind
éltig ezen halgatasba lezen az. Isten-
nek még büntető igazsága? es ilyen fer-
telmességeket kellyen latni kegyes ze-
meivel mindenkor? zent fűleinek eny-
ni tiztessége ellen valo karomlasokat.
k. lle mind eltig halgatni? magok ve-
zedelmere bodogtalanok nem gondoly-
ak, idővendő büntetéseket, sem nem vè-
zik ezekbe, hogy természetszernetis
az sok ideig valo czendez es tizta údók
utan, meni nagy menydörgések, villa-
masokkal zoktanak lenni, nagy zapo-
rok, kő esők, menyutó kővekkal le es-
ni, nagi kar vallasokra az emberek-
nek.

Hallyátok ő magatol kereztyenek ez
hatalmasságnak Istenének panazolko-
dasat. Tegyetek itilletet én közötttem,
es az en zolom között Ierusalemnek la-
koi. Mit czelekedhettem többet az én

Esa. 5.

zölömmel, annal á mit czelekedtem, es
nem czelekedtem, hogy zölöt vartam
hogy hozzon énnekem, es vad zölöt
teremtet. Mostan mutatom még tû
nektek, mit czelekedem az én zölömel.
él vézem az eo kertit, es ragadomani-
ra adatik.

Vizontag ugyan azon Esaiás által
fiakat neuveltem, es fél emeltem, ôk ke-
diglen még utaltanak engemet. Ec-
ce ego ad te excoquam te usq; ad
scoriam. Semper filui, semper ta-
cui, modo tanquam parturiens lo-
quar; Et ego ridebo in interitu ve-
stro. Vindicabor de inimicis me-
is. Existimasti inique; quod simi-
lis ero tui, arguam te & statuam te
contra faciem tuam. Erit fortitu-
do vestra, ut favilla stupæ; & opus
vestrum quasi scintilla; et succen-
detur utrunq; simul, & non erit
qui exstinguat Iuravit Dominus in
sancto suo, quia ecce dies venient
super uos, & levabunt vos in Con-

Esa. 1. v. 2.

v. 25.

Esa. 42. v. 14

Pro v. 1.

Esa. 1. v. 24.

Psalm. 49.

Esa. 1. v. 31.

Am. 4. v. 2.

tis, & reliquias vestras in ollis ferventibus, & per aperturas exhibitis alter contra alteram.

Ez zent Vrharagyanak es bozzusagának büntetése az őrdögel es az eo Angyalival egyetembe oly hely kezitetet, ki végnelkül torkat még nitotta nagy mélfegyel, mely sötet segel, kénköves tűznek rettenetes egheto langyai-
val környül vetetet, mely mondhatat-
an nagy gyotrelmes kinokkal végnel-
kül egeti a bűnösöket.

Es. 5. v. 14.

Errol az vezedelemnek helyeről zol-
van zent Iob, nevezi sötet földnek, ki
halálnak homalyaval fedeztetet be, kit
örökre való retteges lakya. Esaias Pro-
pheta kediglen annak az eo sebes folyo-
vizeit, zurokkal folyonak nevezi, an-
nak földét kénkönek, es eghő zuroknak
ki soha még nem aluzik. Z. Ianos mē-
lysegnek kutyanak mondgya, es kenko-
ves tonak kiből fűst iű ki, mint az még
gyűitatot keméczeből, Kinek fűsti miat
még homalyosodot az egh, es az nap.

Iob. 10.

Es. 34.

Ap 9. v. 2.

Ap. 19. v. 20.

Sa. 11. v. 17

Illyen kezítetet fürödők lezen az Istenteleneknek, á hazugoknak, á paraznaknak, az bűnös bayosoknak es az rezegeseknek. Hogy be tellyek Salamon mondása per quæ quis peccat per hæc & torquetur. Meltannis czelekedí az Isten ezt az örökre való kinenvedéseknek büntetése; mert az ördögél, kinek mindenekbe inkab követtek tanaczat hogy sem mint az Istenet, egy tarsasagba, es akaratba leuen, inkab zérettek az sötetseget, hogy sem mint az vilagosságot; ez okon igaz valasztások zerent vétetnek á külső sötetsegre, á hova, ez vilagnak eleitől fogva való bűnös undok sági folynak, hogy azok kik ez vilagi testnek fertelmes undokságiba gyönyörködtenek, pokolnak mélyseges kutyabais ördögöknek tarsasaga közöt, kénköves Zennvedhetlen langok közöt örökre egettesenek.

Ap. 19. v. 20

Ebben az vigasagtevő helyen, nem egyéb musika hallatatik, sem egyéb ze-

relemlről zerzetet notanak dudolása,
hanem, iay, iay, iay. Nem hattyá, huyya,
nem egyéb rikantások, nem egyéb zol-
galatnak ayanlása, nem egyéb kéz fo-
gasok, sem terdhytasok, avagy zemmel
való hunyásnak mosolygási: hanem at-
kozot az atya, es az anya ki ez vilagra
hozot, atkozot az ora mélybe fogan-
tattam, atkozot az á meh á ki hordo-
zot, atkozot legyen á ki fel tartot, illy-
hegedű zo, illyen virgina, illyen sip-
zot halhatni a Zoktol, illyen iobban iob-
ban való ugrásokra izgattatnak, es ami
mind ezeknel rettenetesb az elő Istent
atkozzak, es gyötrelmekbe nyelveket
ragyák.

Ez pokolbeli vigaság közöt, rend-
tartas egyéb ninczen, hanem potentes
potenter tormenta patiantur anyni bő-
Zűletbe leznek, hogy á ki menyre go-
nyossagaba él merult volt ez vilagon a-
nyynira gyötretetik. Sicut oves in in-
ferno positi sunt, minden rendnel-
kül, kis az Zonyomnak, nagy az zony-

Ap. 16. v. 10

Sap. 6. v. 7.

Ap. 18. v. 7.

Pf. 48. v. 15

Deut. 25.

v. 2.

omnak, kis Vramnak, es nagy Vramnak anyni meltoſagos győtrelem adatik czelekedetekhez kepest, á mint éltek ez vilagon, Pro mensura peccata erit & plagarum modus.

Oh kegyetlen pokolbeli menzarzer, mely ektelen helyen öld, vagod, es rondod, gyenge testeknek kedves tekintet? hul fizeted iol hizlalt testeknek kiutasagit, hul nyred, es nyuzod, ként, fént orczayat követőidnek? hul füstöld ekesitet zemeket, fél emelt es sikarlot homlokokat, kedued kereső tarsaidnak: hul főzed piros ayakit, kenköves fazaridba? mint pergeled mindenestől io akaro baratidnak langalo serpenyőbe testeket; ez volte az te bezeded edességének iutalma? ez volte igireted sok hamis tanaczoddal, kit zegeny balgatag iuhoczka vezedelmere követet?

Oh kegyetlen menzarosok, es zegeny lelkeknek faradhatatlan hoheri, mint hanyatok egik zekrol meg masikra

fél mezarlot tagokat, hagi egyik halhatatlan kinrol még másikra menyenek. Oh zegenibek minden Istennek teremtet allatinal, raytator forgokinoknak szenvedesiert, es leg nyomorultabbak: Kiknek urasagiba ez vilagon voltatok, kiknek életek es halalok kezetekbe volt, azok mint akartatok, ugy holtanak még akar mi kiczinded fergeczkeis ki abatok alatt forgot, eletekkel testi szenvedések el mult, es semmiel lóttek: ti kediglen halhatatlanul minden zé pillantásba még ólettettek, oly nagy kinnak kinnaival hogy ez vilagon minden kinoknak kinyat ózze vetnekis, semminek latatnek ához képest, á mély halalt tú szenvedtek; Vérnek, vagnak, hasogatnak, sütnék, főznek, ragnak, marnak. Pokolbeli fergek, még sem halhacsz, még mert minden magad könyebitesre valo kívánsogod él fut tóled.

Psal. III. v. 9.

Ez lakohelyetek, ez ióvendő életeknek túköre, kik gyönyörűségbe él-

tek, kiknek ez világi iózag gyűitesének
végek nem adatik, rezegségnek, tobzo-
dasnak ilyen iutalma adatik, kik frís öl-
tőzetetekbe, magatokat mutogatya-
tok, lagy es kedvetek zerent valo agy-
akba beverték: az üdvesség keresése-
nek zent ideyet mulatságul mulattya-
tok, kartya, koczka iaczassák, avagy
mulato madaratokkal vadazásokba,
madarazásokba, io ébed vaczora kezi-
tesbe es ételetek, italatok kőzötök bea-
ba valo zolastokba, es mulatastokba, a-
vagy ragalmazastokba, avagy buya
termezeteknek kedve keresesebe. It ez
vilagon akar mikiczin füst zemetekbe
menien nem zenvedhetitek, semmi
büzt él nem túrhettek, egy zikrat teste-
teken él nem halgathattok, fáydalom-
nelkül, es fohazkodásnelkül, most gon-
dolyatok mint zenvedhetitek él az ő-
rökke valo füstöt, az kenköves tuzes
tonak örökke tarto főródóyet, kibe
mondhatatlan undok fergektől, kigy-

októl, bekaktól, es tűzes farkanyoktól
ragattatok, vëreteket zopyak, zemetek-
ket vayak, kik soha még nem halnak;
Isten zava, vermis eorum non mo-
rietur.

Es 14. v. 11.

Es 66. v 24

Meni zantalan kinezasnak gyötrelmi
legyenek pokolba, nagyob es nagyob kino-
zasokra orankent az őrdögöktől talál-
tatuan, azokat emberi élme még nem
foghattya, sem annak zörnyű voltat
még nem tudgya gondolni; mint me-
nyorzagnak bodog sagarolis mődatik az
irasta, hogy annak gyönyörűseget; fűl
nem hallotta, sem emberi zűnek gondo-
lattya fől nem mehet, mellyet Isten
kezeit az ötöt zeretoknak; hasonlatos
keppen az kinokrolis mélyek kezitet-
tenek az eo ellenszeginék; holot egy rend-
beli kin él nem fogyhat, még mas, har-
mad, negyed, egik az masikat követi.
Az rettenetes czattago hideg dérekről,
még azontól, tűzel langolo kenkö-
ves főrdőbe tetedtől fogua talpadig
vettétel.

Es 64. v. 4.

Pf 147. v 17

lob. 24. v 19

De mind enyni kinok közöttis mégis ket kiválkeppen való győtrelemnek kinyya talaltatik, kik minden kinokat fellyül haladnak. Első az testnek külső győtreleme, mélybe őt erzekenysegebe rettenetesen egy zers mind kinoztatik. Második Isten zine latafatol örökre való zanki vétes. Mély két győtrelem anynira kinozza mindenestől az embert, hogy annak zen vedeser emberi élme még nem foghattya.

Ez két győtrelemnek két fundamenta talaltatik. Elso, mert it ez vilagon életebe az ő Vrat Istent kinek atyai io voltaért meltan zolgalni kétvala még utalta, fertelmes bűnöknek czelekedetivel, kiert Isten meltan bünteti, hogy ez végezet akarattyabol való czelekedetiért, soha zinet ne lathassa. Második győtrelemnek fizetése átesti gyönyörűségek, vilagnak zerelme, testenek kívansága, követése, kinek zerelme miaz Istent tellyességel zűvekből ki rekeztettek, mély

zörnyű büntetések bűnnek soldgya fizetesenek neueztetnek.

Mély halhatatlan keserűségnek kinzenvedése legyen az Isten zinenek latafatol való még foztas, czyak az tudgya, az erti, ki az kinoknak helyen gyótródik: kiről Arany zayu Z. Iános azt meri mondani, ha ezer pokol egybe ragztatne kis anyni gyótrelnet nem adni az. Zegeny léleknek, mint az Isten sine latafanak öröкке való tarvol lete. CHRISTVS ellensége lenni es ezt hatalani nem ismérlek tūtőket. Ha egyeb tűz, búz, fust nem volnais, azt mondom hogy ez, egyedül mindeneket selyűl haladna.

Ne czudalyatok ennek ily mondhatatlan gyótrelnet, hogy minden kinoknal nagyobnak mondatik: Mert az emberi nemzetnek tellyes bodogsaga, tellyes düczősege, tellyes öröme es viga saga, nē egyeb menyorgagba, hanem az Isten zinenek latafa: ez okon enyni ioktol ualo még foztasa, minden gyótrelneknek nagyobnak itiltetik.

Z.A.

Ro. 6. v. 23.

Chrisost.

Homil. 28.

Et super illud Matth.

6. excidetur.

Et homilia

47. ad po-

pulum An-

tioch.

Z. Agostonis azt mondgya, hogy pokolba az Istennel inkább kívanna lenni, hogy sem mint menyországba Istennelkül. Mert az Istenbe áyni iozag vagy, hogy az karhozot lelkek csak egyzer remelhetnek is Istennek zine latasat bar az ezer eztendő mulvais, ez remenség alatt könyebnek teczenek gyötrelmeknek kinya: De mivel hogy soha töbe remenségek ninczen, ily vehetetlen kar vállafokon zörnyeben kinlottatnak. Akkor kezdenek zegenyek kiáltani, él vezet remenségünk; iay nekünk nyomorultaknak, mint vezettük magunkat. Im az Isten ez vilagon életünkbe mint hirdettette akarattat, zent fia érdeme által ingyen igirte düczőseget, neki valo kedues zugalattal, mint magunk vezcdelmevel mulattuk él ily io akarattat.

A mi nezi a testi gyötrelmet kinek soha vége nem lezen, vehetetlen tűznek sebességevel zúnetlen, egettetik, kinek kinya oly mondhatatlan nagy le-

zen, hogy á mint az Z. Doctörök iryak ez világi tűz á hoz képest, mint ha csak arnyek volna. Mely nem csak külső keppen eghet, hanem embernek lelketis egyarant egheti, mint az őrdögök is ugi mint lelki allatokat. Mely pokolbeli tűz ez testnelkül való értelmes allatoknak Istentől kezeitet, azoknak veghetetlen egetesekre.

Ennek á tűznek világa nem oly világos kiből sötetsegbe valami vidamságot véhetne ember, hanem csak oly, kibe körűlők kinzo hoheroknak forgodasit lattyak, kik eo magokbais egetteten, nagy huragyokba, es gyűlösegekbe kegyetlenbűl kiozzak á karhozot léleket.

Itilet napya előt ebbe az pokolbeli tűzbe, magok az karhozot lelkek kiozzatnak: fél tamadas utan kediglen, undok, potrohoz, es bűdos testekbe vizontag be menven, együt mind örökké az utan eghettetnek. Nemis oknelkül, mert mkeppen tarsok voltanak ez

világon az bűnnek czelekedetire, tarsok legyenek á büntetésbeis.

Mély tűz, úgy égeti őket, hogy sem az tűz, még nem fogyatkozik, sem eők még nem emeztethetnek, úgy fűti, főzi, es pirittya, hogy soha még nem halhatnak.

Hogy ha valaki, kézét avagy ujat, az még olvadot ercz, kőzi bocsátana, valyons nem lenné mindgyart semmie? mint akar mely darab vasat erezenek közébeis kesedelemmelkiül meg olvaztja, gondolyatok, menenű kinyatzenvedne az az ember még éget ugyanak, avagy kézenek, avagy ha mind két kézet bele ereztene, avagy egho langon tartana? Ezekből ezetekbe vehetitek menenű kinya legyē az karhozot léleknek testevel egyűt, ki teteyetől fogva talpaig az kenkőves toba ferezte-tik mezitelen, nem egy zem pillantásig, sem egy oraig, nem egy nap, avagy egy hetig, eztendeig avagy ezer eztendeig, hanē az ezerzer valo ezer eztendeig,

az az, vèghetetlenül mind öröкке, minden tagaival, erzekei segivel, es lelkevel együt. Innet erthetitek miczoda iaygatasok, ohaytasok, atkozodasok, es orditasok leznek a pokolbeli kinok között. Ez még mondhatatlan gyötrelmek között noha mindnyaian kinoztatnak végnekül, mind az által, az bűnöknek nagyobb anagy kisebb voltaert büntetése-
 r s erdemekhez hasonlo lezen, az Istennek még azok közöttis zokot igasságának még tartasaert. Mint errol üdvezítőnk emlekezik hogy Sodomanak es Gomorranak könyebben lezen dolga az itilet napyan, hogy sem mint Caphernaumnak, kibe eo földsege zantalan czadakat czelekedet, még sem akarták még ismérni. Hasonlo keppen zol Tirusrol es Sidonrol. Annyra gyötörvetyek mondgya Z. Ianos Istē zouabol'á menire győniörűsgbe élt, es magat fél magaztalta. Masodik gyötirelemnek kin zenedese az tűzes főrodóból ki vetettetnek, es rettenetes hidegsegre vitetnek.

Lu. 10. v. 12

Matth. 11.

v. 26.

Ap. 18. v. 7.

Iob. 24. v. 19

Iud. 16.

Esf. 66. v. 24

Harmadik gyötrelmek, hogy tűzez kigyokkal zaggatatnak belőt, zűvők, tűdeyek, mayok, lepek, veseyek, bélék gyomrokkal együt. Az Vristen (ugimond Iudit) ferget ad az eo testekbe.

Esf. 3. v. 24

Negyedik, minden erzekenisegek, külömb külömb kinokkal gyötröttetik. Zaglasok zenvedhetetlen büzel, ez amaz keserű zaglas kit pœna peccatinak zoktak nevezni, ez világi io zaglasoknak fizetese, io es gyönyörűseges illatu olayoknak, pesmaknak, trusciskusoknak, es egyeb viragoknak, fűveknek, fakanak, gyökereknek illattya. Zemek kegyetlen hoheroknak tekintetivel, tűz közöt es undok fűstök közöt gyötröttetik, es egyeb fertelmes allatoknak nezevel, kik ötet Zopyak, ragyak, es maryak. Fűlok fogoknak ellenek valo czikorgatasba, atokba, zitokba, karomlasba, iaygatasba, orditasba, zörgesbe, Kialtasokba, czattogasokba, leznek foglalatások, ot halya az atya fianak atko-

Luc. 16.

zafat, az fiu az atyanak. Zayok még mondhatatlan zomiusagokkal kinoztatik, mint á kazdag peldaya által erthetni, külömb külömb mérgeknek kóstolásaba sőt italabais, hasonlo keppen torkokis keserű mérges italoknak itala-
ba, kirol az Isten ig zol.

Még itatlak én tűtőket úrómmel es mereggel. Kezek illete se tűz, lang, sőt tetjég, Sathan, Kigyó, beka.

Ier. 9. v. 15.

Annak félette mivel hogy minden tagaival ez vilagon vétet Isten ellen, minden tagaiba külömb külömb kinkat zenved.

Ef. 9. v. 20.

Ez sem keves gyötrelmek ez zegeni karhozot lelkeknek, hogy lattyak egymás között egiknek nagyobb gyötrelmet, hogy sem mint á másiknak, es ez okon, zidgyak, es atkozak egymast, egik az masiktól tűzesülven, mint az dűhos ébek, ragyak, es maryak egymast, tellyesek leven minden gyűlöfegel es irigfegel, azt kiuanuan, hogy egik az másiknal inkább kinoztatnek.

Ecc. 18. v. 6

Nem kiczin győtrelem azis, mivel hogy bizonyal tudgyak hogy vége soha győtrelemeknek nem lezen, sem könyeb-ségek, hanem nagyobrol nagyobra men-nek, minek utanna tömentelen ezer ez-tendeig győtretenek, zinten olyan le-zen, mint ha csak má kezdettek vol-na. Nemis oknelkül kinoztattya Isten eeket az eorőkke való kinoknak emle-kezetuel; mert it ez vilagon, életekbe ha mind eltig élhettek volna; mind él-tig vétkeztenek volna; sőt mind örök-ke Isten bozzuságara akartanak volna élni, hogy zokot győniörűsegekbe élhet-tenek volna. Ezekből következik a-zis, miért hogy az eo gonoz czeleked-tek, az véghetetlen Isten akarattya el-len volt, kit véghetetlenul busítottak, es Istét zolgaltattak fertelmes czeleke-detekbe. mint ő földsegeis panazolkodik á prophetanal, Seruire me fecisti in i-niquitātibus, te neked aduā iouaimat, tegedet oriztelek, tartottalak, nevelte-lek, fél magasztaluā, mindē terēptet al-latot kezedbe aduā, mind ezeknek ha-

Ez. 43. v. 24

laadatlanfagiert, sőt ellene való vétke-
iert végnelkül kinoztattya. Mind e-
zekből ezetekbe vehetitek, hogy ez örök
ke még nyomorodot karhozottaknak
büntetése, egyut iar az Istēnel (hogy igi
kellyē zolanük) mert míg az Istē Istē le-
zē, mīd addig fogyatkozasnelkül kinoz-
tatnak. Ez vilagō ha mit kellett is zē-
uedni bűneiért fejedelmetől, avagy tiz-
tatoyatol, ellenségitől, avagy barátito-
s, nagy fájdalmas betegsegekbe is, mégis
halal által való szabadulásat uarya; Ot
kedig lē ingiē gondolattya bā sē iū, mert
tudgya, hogy minden könyebsegere va-
lo remensegetől öröкке még foztatot.

Ps. III. v. 9.

Bodog Isten, mint hanya véti ideflo-
va, nagy betegsege miatt it ez vilagon
az ember magát, kezét, lábait es fe-
yet csak gyomranak kemény zorula-
sa miatt is: neha agyabol fel ugrik, haza
közepet fetrengven: Menenū nyughat-
tatlanfagot Zenved az ember foga, a-
vagy zeme fájdalmi miatt: gondolya-
tok. Miczoda gyötrelmet nem zenued-
nek azok, kik kővül, belől egettetnek,

inakba, erekbe, fogokba, feyek veleyekbe, gyomrokba, Zűvőkbe, zayokba, izekbe, cyontyokba, es azoknak véleibe es minden tagainak rezeibe egyzers mind.

O halhatatlan halálnak véghetetlen halala, mint még vakitod ez vilagon elő embereket, hogy az te halhatatlanságodnak gyötrelmeről él feletkezven, örök halalokra ily kemény alomnak poharival itatatuán ilyen igen él feletkeztetheted? véled ezek iznak, tarsalkodván, véled zőknek es tombolnak, hogy ez keves még izlet testi gyönyörűségek által véled együtt iaggassanak, ohajtának, es ordításának időnedőbe.

Oh czalard halál, mély alnak uagy él reytet törídbbe, es borgaidba, egy keves ételt es italt avagy egyéb gyönyörűségidet mély kenesse mutatod, hogy kezeid közé ki kapuán, mind örökke ez után eheztesse, es zomiuhoztassad.

Most még fogot rabiaidnak minde-
neket igirz, mindent adcz, menyor-
gal egyűt földi gyönyörűséget; de még
rantuan törődöt, halodat, es horgaidat,
sem földi ioragokat, sem menyorzag-
nak bodogságot nem lathattyak, nemis
latnak semis erèznek egyebet zörnnyű
gyötrelmeknel.

Hol, mint kettost iartattal ez vila-
gon még mutatod, mint futosot futtat-
tal, ezekbe iuttatod, galardart mint iar-
tattal, mint forgottal ugrottal; labaidat
hátad, apagyvettetted zemeidet; imit a-
mot iaro modra legeltetted, mĩdē zētēlē
iuõitesedel; es bűnre való ingerlesedel,
nē baggyak él feleyned: mindē undok-
sagid kiert örökkē kelletik zenvedned,
zűnetlen zemeid elõt forognak azokis;
kikkel vétkezted elõtted forognak, hogy
egik az masiktól atkoztaffek es zaggat-
taffek. Oh még vakult Adānak kemeny
nyaku fiai; miért enynire zeretitek az
él mulando hiúságokat; kiert enyni
gyötrelmek kelletik végnekül zenved-

Pf. 4. v. 3.

netek. Miert hiztek az czalard ellen-
 segnek hazugsaginak, penzbe, iozagba,
 ételbe, italba, ruhába vétitek minden
 remenségeket, nem vézitek ezetekbe
 hogy ezek legyenek a pokolbeli hoherok-
 nak töréi, haloi, es horgai, hogy nem vi-
 gyaz, hogy nem otalmazod magadat,
 nilvan ertven ezekből kevetkező ve-
 zedelmidet. Zemeiddel latod tapaz-
 talhato keppen, mely rövid legyen ez
 vilagnak baratsaga, mely alhatatlan
 legyen hozzáideig valo birodalma, ki-
 nek zerelme gyötrelminek vége soha
 nem lén.

Most kellene sirnotok, ohajtannotok,
 es zűveteknek keferűsegebe könyueket
 hullatnotok bűneiteknek boczanattjara
 az irgalmas ur előtt; most kellene io aka-
 ratotokból testeteket zenuedtetnetek,
 böjtölésekbe, vigiazasokba, zűnetlen
 valo imadsagokba, alamisna ada-
 stokba bűnötöknek válttsagaert, hogy
 holtotok után, örök életet minden
 gyönyörűseges vigasagokkal birhat-

natok. Most kellene míg zemetek az
 halálnak arnyekaba el nem hunik, az
 czalard vilagnak zem feny vezetõ ha-
 misságat ezetekbe vennetek, ihaga-
 sat, vihagásat, még utalnotok, sípiat,
 dobyat, hegedűyet, czimbalmat, lanty-
 at, czitarayát virginayával össze
 elkerülnõtör, mint bizonyos ellenszeg-
 teknek haloyat, igiretit, adomány-
 at a legyűt még vétetek. Vay ki késõ
 akkor zemeteket fél emelnetek, mikor
 ez keserű halobol az halálnak partyara
 ki vonatattok, holot akkor minden iora
 való ügyekezeted, es zandekod tőled él
 vétetik. Semmi magad mentsegedre
 való titkásod, avagy apellatiod, az ke-
 gyetlen boherornak kezekbõl, ki nem
 szabadithatnak. Késõ akkor atköznod
 zűlete fedet, avagy atyadat, anyadat,
 avagy az bünt, es annak ezközit ki in-
 ditásabol czeledted.

Késõ akkor mondani oh atkozot gy-
 õnyörűség, étel, ital, rezegség, barátság,
 atyafiúság, zep zemeli, frís oltózet, ki-

Iob. 21. v. 12

Ef. 5. v. 12.

be életembe gyönyörködtem, zsep tet-
met, zsep bróza, mibe hoztal czalardsa-
gidal. Iay nekem miért zűlettetem,
miert adatot volt vilagosság, egik ha-
talból hogy masakra kellettik mennem,
egik kinrol masakra vitettetem. Iay
nekem, mert á mely mérget nem akar
neki még kóstolnom, vélem még itat-
tattyak.

Oh kedves életemnek ideye mint
vértel él tőlem, kibe örök bodogságot
nyerhettem volna; nem tűzbe, sem
kenköves zörnű lang közöt perkeltes-
nem; nem ördögöktől kinoztatnam,
hanem az bodogságba Istennel vigad-
nek, Angyaloknak es zenternek tarsa-
ságokba öruendeznek.

Oh mint vakultam volt még az io-
nak ismèretire. Legyen az atkozot, á
kizköz volt az én bűneimre, kik en-
nekem hízeltednek mikor még fed-
hetenek volna, az én feslet erkölcző-
mert, es még nem dorgaltanak, Atko-
zot az emló á kitzoptam, atkozot á ke-

nyer, az hus, az ital á kit ittam, az é-
letis, atkozot legyen á kibe éltem.

De haljad mégis tovább ez beaba va-
lo pengó notat, Vezzen él az á nap, á
kin zűlettettem, es az az ey á kibe fo-
gantattam, az á nap fordulyon sötetse-
gre; Isten arról még ne emlekezsek, á
napnak fenyetől még ne vilagosodgyek.
Homalyosít sak még azt az sötet segek,
s az halálnak arnyeka, fogya be á ho-
maly, es véteffek környűl keferűseget.

1ob 3. v 3.

Oh miért nem holtam még anyam-
nak mehebe, es minek utanna ki iőttem
méheből, miért nem véztem él: miért
erre vétettettem? miért czezet zop-
tá? miért előzőr nem battanak éluez-
nem? A fiak attyokat atkozzak,
hogy őket zayokra boczatottak, es bűnő-
kről még nem büntettek. Az atyak ui-
zontag fiokat atkozzak, mert eo miat-
tok véztenek, hozzayok való zerele-
mert gyűitöttének iozagot, es kaz dag-
sagot, miért Isteni zolgalattyokat hatra
hattak. Atyafiak, atyafiakat atkoz-

1ob. 3. v 11.

zak, barattya barattyat, tarfa, tarfat.
 Az annya leányat atkozza, hogy eo
 miatta karhozot, eotet ekesituen, ru-
 hazuan, gyengen tartvan, es kedvére
 néveluen, hogy hamareb zem akadgy-
 on rayta, neki gyűjtőt es neki kérefet.
 Az leánya még az anyniat atkozza,
 hogy eo miatta karhozot, mert karho-
 zattya eo adot okot, hogy kéuely le-
 gyen, frissen lepyen, magat enesitse, Istét
 ne ismérve, csak az el mulandokrol gő-
 dolkodnek. Atkozot vagy, mert te vittel
 menyegzokrol menyegzokre, lakasokrol
 lakasokra, hogy magamat mutogassam,
 iffiaknak kedveket keressem, orczamat
 pirogassam, hogy kedvesb tekintetem
 lehessen, homlokomat fél törölttem ke-
 netekkel, hogy seniesbnek tessék, sok u-
 gro tanczaimnak, keveliterd haitas-
 imnak ez erdemet vőttem. Iai, smeg
 iai mind öröke.

Az mi Vrunk J E S U S C H R I -
 STVS NAK Z. attya, favoztassa tólunk
 az meg neuezet kinoknak zörnyűségét,

mutassa regi Atyai irgalmasságnak
 zerelmét, maga képerre formaltatott fia-
 hoz; hogy az bűnnek megvetven un-
 dokságát, es ez vilagi hiúságos bubore-
 koknak tekintetes kívánságit még u-
 tatlan, szolgálhassunk neki akarattya
 zerent. Ne diczekedgyek az gyötrel-
 lemnek kegyetlen hóbera raytunk vót
 birodalman, eo főlfegenek bozzúsága-
 ra; ne mondhassa hol vagyon á te Iste-
 ned, hol vagyon á te bizodalmod, hol
 vagyon bűtőd, hol vagyon remen-seged
 karhozot ember, en vagyok tarsaimal
 együtt á te intalmod. Szenteknek erős
 Istene, ki bőfegésnek neveztetel az ir-
 galmasságba, Zent fiadnak érdemeért,
 legy kegyelmes hozzád fuhazkodo fia-
 idhoz, szabadittassunk te hatalmod al-
 tal ez zörnyű vézedelemnek töríbeol,
 kit előttünk fel vétet az ellenség, hogy
 tegedet á te zentidel mind örök-
 ke diczirhesünk A-
 men.

Az egy csorók Istennek legyen dicsőisége és minden zenteknek tisztelegése, és magyar nemzetnek üdvössége ez kiczinded munkának él végzése.

HA kinek az io Isten, több, és nagyobb talentomat adot, mind tudományal, mind ertekel, utat mutattam nagyobb munkára az Anyazentegyház épületire. Oh mely keserű kenyer az CHRISTVS kenyeré, a mas vilagon, kit it ez vilagon sasarira bizot titkos dolgai között, ha idegenekre, vilagi pompara, és elmulando keresetekre oztyak. AZ Anyazentegyház puztaságot nem tekintven.

25. Iunij.

VASARHELI GERGELI.

EPI-

EPIGRAMMA.

Ad Illustrissimum SIGISMUNDVM
FORGACZ, Palatinum Regni
Vngariæ.

*De præpostera in nupero libro E-
uangeliarum, nec non præsentì Epistolarum
PALATINALI nuncupa-
tione.*

ERGO PALATINVM nuper te nostra voca-
runt
Scripta, prius Regni quam tibi voce
datum est?

Ne mirère: solent prænuncia sæpius esse
Vota hominum, taciti Numinis arbitrij.
Quin typus accelerans quod iam quoq; no-
mine eodem.

Fronte libri non te concelebrauit, erit.
Pro tam præcipiti pœna illi debita facto.
Vt facti duplicet, nominis inde decus.

AD EVNDEM.

Dedicatio libelli Epistolarum.

M Vnera Regnicola mittunt tibi grandia FOR-
GACZ,

Et bene virtutis dos meret illa tua.

In-

*Integritas, candor, studium, prudentia, morum
Mel, lenes motus, stirpis avitus honos.*

Accipe quæ faciant mage ad Iſtas munera dotes:

Et mea Apoſtolica, munera miſſa manu.

Crede mihi mutant dona illa hominesq; Deosq;

Ex homine efficiunt munera noſtra Deos.

P A C I F I C V S.

Facile eſt cuius Urbem commouere,

ſed rursus in tranquillitatem ſiſtere ſolius

DEI opus.

Pindarus.

Horrida Mavortis ſitiunt dum prælia
multi:

Multos dum reſonans buccina ad ar-
ma ciet.

Pacem tu F O R G A C Z; patria deſenſor a-
uitæ

Condis; diſcordes conciliare ſtudes.

Scilicet æquævo cecinit quod Pindarus o-
re;

Hoc animo in ſculpsit Pallas amica tuo.

Conturbare Urbes facile eſt; & conuenit
omni:

Aſt ſedare, Dei ſolius id ſit opus.

PA-

P A T I E N S.

Nullius unquam Regis aut Principis gubernatio
tam felix est, quin multas calamitates ad-
mixtas habeat. Strigel.

VT regimen felix teneas; placido amne ueharis.
Cum populo ut felix, ut bene vota fluant.
Addo: Vrbes cunctas Regni; Regnū omne Deorum
De lubra esse putes, num bene tutus eris?
Crede per aduersi gradiendum cornua Tauri est.
Æmoniosq; arcus, quæ toleranda manent.
At radio ut solis Tauri nil cornua & arcus
Officiunt, sic tu flet notus, Auster eris.

P R V D E N S.

Quando soporifera tetigit me somnus
habena:
Et molli stravit languida mēbra toro.
Visa subire meos cultu Prudentia vultus
Diua nouo: FORGACZ visus adesse mihi.
Hæreo, nec valeo num sit Prudentia, sci-
re.
Nec num sis FORGACZ forsitan ipse, loqui.
Dico tamen qui te prudentem dicere non
vult,
Credito prudentis nil habet ille viri.

Fe-

F E L I X.

Versat in ambiguo multos fortuna rotatu:
Et quemvis stabili non finit esse loco.

Qui iam summa tenet, subito versatur in ima;
Qui medium tenuit, summa vel ima subit.

Sed nitido FORGACZ te sors spectavit oculo:
Ac uno patitur semper inesse loco.

Euge bonis avibus persta super astra volando:
Fortuna pullos sors manet ista bonos.

A D L E C T O R E M.

De commendatione libelli Epistolarum.

TVllia tersa licet, secedat Epistola vox I.
Quæ propria Altirone si loqueretur eras.

Litera præcelli surgit deui crepa Pauli.

Surgunt divorum scripta diserta virum,
Illa aures tantum pascunt; hæc cor simul, inde

Mortua mens vitam non capit, hinc nec capit.

Magnus Alexander fulvo si clausit in atro

Iliadem, melius mens teger ista tua.

F I N I S.

AZ KEREZTYEN

olvasónak.

S Ok vetkek estenek mind az E-
vangeliomok nyomtatásába
mind az Epistolákba tavol letembe,
mivel hogy, csak egy óraig sem le-
hettem jelen, nehül egez sententia.
katis el hattanak, nehül változtat-
tak az igeket, nehül teobet teotte-
nek hozza, sok helyen egy beotüt
mafert teottenek, modnelkül distin-
gualtattanak kit felette igen banok,
az kereztyen olvaso azokat nem az
en gondviseletlensegemnek hanem
az Correctorok vigiazatlanfaganak
tulaydonicza.

